

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

İZLEK AÇISINDAN ASLI ERDOĞAN ANLATILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Fatih ARSLAN

HAZIRLAYAN
Sena TEKİN BAĞCI

ELAZIĞ-2010

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

ASLI ERDOĞAN ANLATILARINDA İZLEK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd.Doç.Dr. Fatih ARSLAN

HAZIRLAYAN
Sena TEKİN BAĞCI

Jürimiz, .../.../... tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezini oybirliği/ oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Doç.Dr. Tarık ÖZCAN

Yrd.Doç.Dr. Fatih ARSLAN

F.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../...../ tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Erdal AÇIKSES
Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İZLEK AÇISINDAN ASLI ERDOĞAN ANLATILARI

Sena TEKİN BAĞCI

Fırat Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Elazığ–2010; Sayfa: VIII+94

Çalışmamızda günümüz yazarlarından Aslı Erdoğan'ın anlatılarını izlek açısından incelemeye çalıştık. Geleceğe kalacak 50 yazar arasında gösterilen Aslı Erdoğan çeşitli türlerde eserler vermiştir.

Çalışmamızı iki bölüm halinde inceledik. Birinci bölümde yazarımızın yaşamı, edebi kişiliği ve dünyasının yazarın anlatılarına etkisini inceledik. Anlatılarıyla ilgili kısa bilgiler vererek anlatılarını tanıtmaya çalıştık.

İkinci bölümde Aslı Erdoğan 6 anlatısı izleksel açıdan incelenmeye çalışılmış temalar belirlenmiştir. Toplamda 8 kitabı olan yazarın incelenmeyen iki anlatısı köşe yazılardan derlediği kitaplarıdır. Bu nedenle değerlendirmemiz esnasında incelenmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Aslı Erdoğan, ötekileşme, aşk, ölüm, fizik, şehir, mitoloji

ABSTRACT

**The Post Graduation Thesis
Perspective of her descriptions Aslı Erdoğan**

**Sena TEKİN BAĞCI
Fırat University
The Institute of Social Sciences
Turkish Language and Literature Division
New Turkish Literature Division
Elazığ–2010; Pages: VIII+94**

In our studies, we have tried to describe today's writers Aslı Erdoğan in perspective of her descriptions Aslı Erdoğan, show between 50 authors to remain in the future, has given various types of work.

We have reviewed our work in two volumes. In the first volume, we have examined the effects of her life, literary personality and her world to the author's narratives. By giving short information we tried to explain her narratives.

In the second volume, we have studied to examine the six narratives of Aslı Erdoğan in terms of her spiritual and identified the themes. The author have 8 totally books, two of them not examined compiled from the narrative columnist. Therefore we have not evaluated during this reviewed.

Key Words: Aslı Erdoğan, alienation, love, death, physics, city, mythology

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
ÖN SÖZ.....	VI
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. BİR YAZIN KADINI ASLI ERDOĞAN	1
1.1. ASLI ERDOĞAN’IN YAŞAMI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ANLATILARI	1
1.1.1 Aslı Erdoğan’ın Yaşamı.....	1
1.1.2. Aslı Erdoğan’ın Edebi Kişiliği.....	2
1.1.3. Aslı Erdoğan’ın Anlatılarında Kendi Dünyasının İzleri	4
1.2. ANLATILAR	6
1.2.1. Kabuk Adam	6
1.2.2. Mucizevi Mandarin.....	7
1.2.3. Kırmızı Pelerinli Kent.....	9
1.2.4. Hayatın Sessizliğinde.....	11
1.2.5. Bir Yolculuk Ne Zaman Biter	13
1.2.6. Taş Bina ve Diğerleri.....	13
1.3. ASLI ERDOĞAN’IN ANLATILARINA GENEL BİR BAKIŞ.....	15
İKİNCİ BÖLÜM.....	17
2. ASLI ERDOĞAN ANLATILARININ İZLEKSEL TAHLİLİ.....	17
2.1. CİNSELLİK VE CİNSELLİK STRATEJİLERİ	17
2.1.1 Mazoşizm.....	19
2.1.2. Tecavüz.....	24
2.1.3. Feminizm ve Kadın Olmak	26
2.2. ÖTEKİLEŞMENİN NESNELLEŞEN BOYUTU	33
2.2.1.Ötekileşme	33
2.2.2. Umutsuzluk, Karamsarlık	42
2.2.3. Yalnızlık Duygusu.....	47
2.2.4. Kaçış Duygusu	52

2.2.5. Özgürlük	54
2.2.6.Göçmenlik.....	56
2.3.DUMANALTI ŞEHİRLER	60
2.4.MEZARLIKTA ISLIK ÇALAN KADIN	66
2.5.AŞK	72
2.6.MİTOLOJİNİN ASLI ERDOĞAN’A DÖNEN YÜZÜ	78
2.7. DİĞERLERİ	84
SONUÇ.....	88
KAYNAKÇA.....	91
ÖZGEÇMİŞ	94

ÖNSÖZ

Edebiyat, okuyucuya tat vermek amacıyla yazılan eserlerin tümüne verilen addır. Edebiyat bir anlatım biçimidir. Edebiyat hayatın izdüşümüdür belki de. Duygu ve düşüncelerin kelimelerle dansından ortaya çıkan gizemli bir dünyadır. Hayatın kendisi, gerçeğin yansımasıdır.

Edebiyatın kavramlarından biri olan izlek ise bizim yabancı dilden aldığımız ve terimini Türkçeleştirdiğimiz bir kavramdır. Emin Özdemir'in Edebiyat Bilgileri Sözlüğü'ne bakıldığında "Bir yapıt ya da yaratının anlamca sürdürdüğü temel yönelimleri" olarak tanımlanır. Konuyla izlek aynı şey değildir. Konu eser oluşturulmadan önce bellidir. Yazar hangi konu hakkında yazacağını önceden belirler. Ancak izlek öyle değildir. İzlek yazarken ortaya çıkar. Konu somuttur, bellidir. İzlek ise bilinçaltıdır.

İzlek yazarın takıntılarını, hayata bakışını, ruhsal durumunu anlatır. Sanki yazarın bilinçaltında bir yolculuk yapıyor izlenimi verir.

Aslı Erdoğan incelenmek için zengin izleklere sahip. Anlatılarını okurken sanki yazarın hayatını okuyormuş gibi oluruz. Yazdığı her şeyde hayatına bir gönderme varmış izlenimini uyandırır okuyucuda. Son dönem yazarları arasında başarılı olmuş yazarlardan olan Aslı Erdoğan geleceğe kalacak 50 yazar arasında gösterilir.

Toplumda yaşanan olumsuzluklara duyarsız kalamayan yazar yaşanan aksaklıkları, gerek köşe yazılarında gerekse anlatılarında sıkça yer verir. Sadece toplumu değil kendisini de anlatmakta ısrarlı ve başarılıdır.

Çalışmamızın ilk bölümünde yazarımızın hayatı, edebi kişiliği ve anlatıları hakkında bilgiler vermeye çalışırken ikinci bölümde bu anlatılardaki izlekleri bulmaya ve yorumlamaya çalıştık.

Yazarda dikkat çeken en önemli öge mekândır. Ait olamama, ülkesine yabancı olma durumu sık sık göze çarpar. Yabancı ülkelerde tehlikeler içinde geçirdiği yılları anlatılarına yansıtmıştır. Aslında Aslı Erdoğan'ın mekânlarını mekânsızlık olarak da değerlendirebiliriz. Yazarın anlattığı mekânlar, anlattığı temalar gibi, görünen değil görünenin ardındakidir. Arka sokaklardır yazarın mekânı.

Mekan tasvirleri çok ayrıntılı olmasına rağmen insan tasvirleri öyle değildir. Fiziksel özelliklerinden ziyade anlatı kişilerinin ruh dünyasını uzun uzadıya tasvir ediyor.

Sadece kahramanın trajedisini okuyucuya sunuyor. Onun dışında kalan her şey bir fotoğraf gibi sunuluyor.

İşlediği önemli başka bir izlek kadın sorunsalıdır. Ataerkil bir toplumda yetişen yazar bunun ezilmişliğini her fırsatta kahramanın ağzından dile getirir. Ortadoğulu kadınların Avrupalı kadınlarla kıyaslandığında, doğulu kadınların metalaştığını ifade eder. Aslında Ortadoğulu da olsa Avrupalı da olsa kadın kadındır ve daima ezilmeye mahkumdur.

Öncelikle, bu çalışmamın her aşamasında yol gösterici ve yapıcı tavırlarıyla daima yanımda olan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Fatih Arslan'a teşekkür ederim. Sadece bilim alanında değil, hayatın geri kalanında bana yardımcı olacak önerilerde bulunduğu için de çok teşekkür ederim ve şükranlarımı sunarım.

KISALTMALAR

A.g.e.	: Adı Geçen Eser
A.g.r.	: Adı Geçen Röportaj
Bil.	: Bilimler
B.Y.N.Z.B.	: Bir Yolculuk Ne Zaman Biter
Çev.	: Çeviren
Ens.	: Enstitü
H.S.	: Hayatın Sessizliğinde
K.A.	: Kabuk Adam
K.P.K.	: Kırmızı Pelerinli Kent
M.M.	: Mucizevî Mandarin
Sos.	: Sosyal
T.B.V.D.	:Taş Bina Ve Diğerleri
Yay.	:Yayınları

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BİR YAZIN KADINI ASLI ERDOĞAN

1.1. Aslı Erdoğan'ın Yaşamı, Edebi Kişiliği ve Anlatıları

1.1.1 Aslı Erdoğan'ın Yaşamı

Aslı Erdoğan, 1967 İstanbul doğumludur. Yükseköğrenimini Boğaziçi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nde tamamladı. Aynı üniversiteden Fizik yüksek lisans derecesi aldı. İki yıl, CERN'de (Avrupa Yüksek Enerji Fiziği Laboratuvarı) çalıştı. Rio de Janeiro Üniversitesi'nde başladığı doktorayı bırakarak kendini bütünüyle yazmaya verdi. İki yıl Güney Amerika'da yaşadı. Aynı zamanda eski bir balerin olan yazar başarılı 8 anlatının yazarıdır.

Erdoğan, 24 yaşındayken Cenevre'de CERN nükleer araştırma merkezinde Higgs Boson partikülleri üzerinde araştırma yapan bir fizikçiydi. Sabah gazetesinde 21.04.2009 tarihinde yayınlanan bir röportajında “Dünyanın en iyi fizikçilerinden oluşan ekipteki tek kadındım. Erkeklerin maço davranışları, stres ve aşırı rekabet ortamında çok mutsuz iki yıl geçirdim.” diyerek belki de o cesur kararı verip edebiyata atılmasının nedenlerinden birini gösteriyor.” (Sabah gazetesi, 2009)

Aslı Erdoğan yaşamı boyunca çeşitli olumsuzluklara maruz kalmış biri olduğunu söyler. 10 yaşındayken tacize uğradığını ve daha sonra tecavüze uğradığını anlatır. Erdoğan'ın yaşamındaki psikolojik travmaları bilmek kitaplarını daha rahat anlamamızı sağlar belki de. Röportajlarında sıklıkla kendini sevmediğinden bahseder. Şiddete doğduğunu anlatır. (Milliyet, 2005)

Kendi yazdıkları ve hakkında yazılanlar ele verir yazar Aslı Erdoğan'ı. Çok başarılı bir yazar olmasına rağmen kendisini dışlanmış hissettiğini söyler. Çok başarılı bir kariyeri vardır. Ancak hayatında her şeyin eksik olmasından yakınır. Daha çok, ülkesinde okunamamaktan yakınır. Gündüz; fizik dengeleri, geceleri edebiyat. Yazarlığı seçmeden önce hayatının tek gerçeği budur.

Hayata hem kadın hem erkek gibi bakabildiğini anlatır. Gizemli suskun ve aynı zamanda yazdıklarıyla çığlık çığığa bir kadın ve yazardır. Aslı Erdoğan'ın ezoterik bir tavrı olduğundan bahsedilebilir. Sanki çok gizli bir bilgiyi bilir ve ehil olmayanlara bu bilgiyi asla vermez. Aslı Erdoğan okurları sanki çok açık bir durumu okuyorlarmış yanılışına düşerler de bir süre sonra aslında şifrelerle boğuştuklarını fark ederler.

1.1.2. Aslı Erdoğan'ın Edebi Kişiliğı

Fizik doktorasını yanında bırakarak yazmayı seçmesinin ardından,1994'te ilk romanı Kabuk Adam'ı çıkardı. 1996'da ilk öykü kitabı olan Mucizevî Mandarin yayınladı. 1997'de Deutsche Welle'in düzenlediğı yarışmada "Tahta Kuşlar" öyküsüyle birincilik ödülünü aldı. Ve hikâye dokuz dile çevrildi. 1999- 2000 yıllarında Radikal gazetesinde köşe yazarlığı yaptı.

İkinci romanı Kırmızı Pelerinli Kent 1998 yılında yayınlandı. Norveç Gyndel Yayınları'nın Morg-omurilik-serisine seçildi. Kitabın Fransızca baskısı, yine Actes Sud tarafından yapıldı. Romanın Bulgarca, Almanca, İngilizce ve Yunanca baskılarının hazırlandığı söyleniyor. Uluslar arası basında adından çokça ve övgüyle bahsedilen yazar Lire Dergisince geleceğın 50 yazarı arasında gösterildi.

2005 yılında "Hayatın Sessizliğinde" adlı şiirsel – düzyazı metin yayınlandı. Kitap, Dünya Yayınlarınca düzenlenen yılın kitabı ödülünü kazandı. Metnin bir "bölümü Piccolo tiyatrosunda sahnelendi. Kitaptan bölümler dans tiyatrosuna dönüştü.

Radikal'de yazdığı ve çeşitli dergilerde çıkan öykülerini topladığı "Bir Kez Daha" ve "Bir Delinin Güncesi" adıyla iki seçkisi 2006 yılında yayınlandı. Meet bursunu kazanarak, St. Nazere davet edildi. Yurtiçi, yurtdışı pek çok sergide metinleri yer aldı.

2009'da çıkardığı son kitabı ise Taş Bina ve Diğerleri'dir. Bu kitabıyla 56.Sait Faik Hikâye Armağanını aldı. Yapı Kredi Yayınlarının işbirliğiyle verilen Sait Faik Hikaye Armağanı, ülkemizin en uzun soluklu hikaye armağanı olma özelliğı taşıyor. Ödülünü Yaşar Kemal'in elinden alan Aslı Erdoğan;

"Bu ödül kendimi iyice yalnız hissettiğim bir dönemde geldi." diyerek duygularını okuyucularıyla paylaştı.

Doğan Hızlan başkanlığında toplanan Hilmi Yavuz, Füsün Akatlı, Nursel Duruel, Jale Parla, Murat Gülsoy ve Beşir Özmen'den oluşan jüri, oybirliğiyle ödülü Aslı Erdoğan'a vermeye karar verdi.

Gerekçeli kararda, "Seçici kurul, 56. Sait Faik Hikaye Armağanı'nı, çağımızın dilsiz tanıklığını mekanın, beden ve imgenin içinde dokuyarak evrensel insanlık acılarını seslendirmekte gösterdiği ustalık nedeniyle Taş Bina Ve Diğerleri adlı kitabıyla Aslı Erdoğan'a vermeyi uygun görmüştür." denildi.

Bazı eleştirmenler tarafından yazdıkları çok değerli bulunmasa da, kişisel yaşamının günlükleri olarak değerlendirilse de okurları tarafından sıkı takip edilir. Yaşadığı olumsuzluklara rağmen hep yazılarıyla ön planda olmayı başarmıştır. Samimi bir anlatımı olan yazarın dili şiirseldir.

2000 yılında gazetesi Radikal'den ayrılan ve bu ayrılıktan gazeteyi sorumlu tutan Aslı Erdoğan Radikal'e geri döndü. 2 Mayıs 2010 itibariyle Pazartesi ve Cumartesi günleri köşe yazılarını yayınlamaktadır.

Az sözcükle çok şey anlatır Aslı Erdoğan. Şairlere özgü bir kullanımı vardır sözcükleri. Otobiyografik bir yazar gibi görünse de aslında anlattığı hikâyeler konuşturduğu kahramanlar kendi değildir, kendisine ait değildir. Metinlerini çok fazla açıklama çabasına girmez. Yazdıklarında fizikçiliğinin bir etkisi yok gibi görünür. Bir röportajında "Cern'de kendimi büyük bir makinenin vidası gibi hissederdim..." demiş. Belki de bir vida olmadığını kendine ispatlamak için Cern'den ayrılmıştır.

Edebi hayatına, anlatılarına baktığımızda yaşamının yoğun izlerini görürüz. Yaptıklarının ya da yapamadıklarının eserler üzerindeki etkisi açıkça gözlenir. Hatta okurken sanki Aslı Erdoğan'ın kendini anlatmak için kitap yazdığını düşünürüz. Sanki kurmaca bir metin değil de tamamen kendi hayatı olduğu fikrine kapılırız.

Umutsuzluk, depresyon, ölüm, öteki, cinsellik, şiddet gibi konular anlatılarının ana temalarını oluştururken, hayatına baktığımızda bu temaların hemen hepsinin yaşamının bir köşesinde var olduğunu görürüz.

1.1.3. Aslı Erdoğan'ın Anlatılarında Kendi Dünyasının İzleri

Aslı Erdoğan anlatılarına bakıldığında hep bir kendini aramak amacı sezilir. Yaşadığı hayat, kendi söylediklerine göre ideolojik görüşü hep hissedilir. Aslında duruşu, zekâsı ve hayatı algılayışı nedeniyle birçok kişi tarafından depresif olarak tanımlanır. Çok göz önünde olmayan sessiz sedasız yazan ancak yazdıklarıyla yaygara koparan yazarlardan biridir. Hemen her okurun, okuduktan sonra ben de olsam tam olarak bunları söyledim yorumunu yaptığı bir yazardır. Sade ama etkileyici bir tavrı vardır.

Aslı Erdoğan doğduğu andan itibaren şiddetin içinde olduğunu söyler. Ailesinde başlayan şiddet okul yıllarında taciz ve ileriki yıllarda tecavüze dönüşür. Ve yakın zamanda hakkında yazıldığı iddia edilen bir kitap sebebiyle tamamen içine çekilir ve susar, sadece yazıları konuşur ve kendi konuşsa bu kadar çok şey anlatamaz hissi uyandırır.

Röportajlarına bakıldığında tamamen ele vermese de kendisi hakkında ufak ipuçları verir Aslı Erdoğan. İlk sorunu kadın olmasıylaadır. “Kadınlık bir bilinmezlik halidir. Bence kadınlar, erkeklerin bize yakıştırdığı bir kimliktir. Gözlem nesnesi, aşk nesnesi... Ama bir türlü özne olunamaması. Ve sadece erkekler değil, kadınlar da kadınları eziyor. Çünkü kadınlar, erkek dünyasının tek kadını olmaya çabalıyor. Erkek gibi kadınsan zekisindir.” (Aktan, 2009)

Aslı Erdoğan'ın kadın kahramanlarına baktığımızda ezilmiş, yitik, mutsuz ve hatta belki de bütün güçlü görüntülerine rağmen hep çok güçsüz. Daima doğa gibi nesne muamelesi görmüş. Kabuk Adam, Mucizevî Mandarin, Kırmızı Pelerinli Kent. Kahramanlar hep kadın. Ve hep yanlış yerde, yanlış zamanda ve yanlış hayatta.

Acı metaforu yoğunur romanlarında. Mucizevî Mandarin'deki tek gözlü olma durumu güçlü bir metafordur. Hayatı boyunca geçirdiği hastalıkların yaşadıkları üzerindeki etkisi de açıkça görülür.

1 Haziran 2009 tarihinde Sema Aslan'ın Radikal Kitap için yazdığı söyleşide çok samimi bir itirafta bulunur Aslı Erdoğan:

“Ben, açıkçası yaralı biriyim. Onu gizlemek ya da es geçmek mümkün değil; bir yazarın yedi kitabı varsa onun kitaplarında geçmişinden izler bulmak sürpriz olmaz. Çok açıktır ki, benim bilinçaltım yara bere içinde.”(Aslan, 2009)

Ancak zaman içinde yaşananlarla, insanın geçmişinden iz bırakmadıklarından da yakınıyor Aslı Erdoğan. Her izin bir geçmişi olduğunu savunuyor. Bir insan bir olumsuzluğu yaşadıysa yaşamıştır. Taciz, tecavüz, işkence. Bunları silmenin mümkün olmadığını söyler. Ve belki de bu sebeple tüm anlatıları geçmişinden izler mutlaka taşır.

Dünyayla arasına kelimeleri koymuş bir yazardır Aslı Erdoğan. Kendi ülkesinde, kendi dilinde yabancı ülkelerde olduğu kadar anlaşılmıyor maalesef. Yazılarında çok kendini bilmez bir adamın yazdığı adına da aşk roman dediği samimiyetsiz bir kitapla anılır. Yabancı basında Türk basınında çıkan başarı haberlerinden çok daha fazlası çıkıyor.

“Yolculuk, yazma ya da okuma eylemi için sıkça kullanılan bir metafor. Bu yolculuk göl kıyısında tatlı bir gezinti olarak gerçekleşebilir, ayak izlerimizle dolu tanıdık bir kentte de.”

Bu sözler yazarın neden bu kadar çok seyahat ettiğini açıklayabilir belki bize. Kendi yaşamındaki sessiz kalan çığlıklara kelimeleriyle ses vermeye çalışır gibidir Aslı Erdoğan. Onu okuduğumuzda yaralı olduğunu fark ederiz. Belki de bu yüzden yakın hissederiz kendimizi ona. Hem uzaklaşmak hem de kendimize dönmek istediğimizde aklımıza gelen ilklerden birinin Aslı Erdoğan oluşu bundandır. Yazar, uzaklaşır. Yazar ve kendine dönmeye çalışır.

Aslı Erdoğan kahramanlarına baktığımızda yazarın yanı sıra kendimizi görürüz. Kahramanların başına gelen olaylar ve “kötü son”lar bizi içsel dünyamıza doğru bir yolculuğa çıkarmakla kalmaz, kötü bir düştten uyanır gibi uyanmamızı sağlar.

Dünyayı bir ucundan ötekine tarar, fakat kendisine dair bir iz bulamayan bir yazardır. Sessizce kaderine yürür salt bir yalnızlıkta. Sözcüklerden medet umar. Kelimelere tutunup ayağa kalkmak ister. Yazıları edebi olduğu kadar hakikidir. Hayatta her şeyi yaşamış ama aynı zamanda yaşamamış da sadece gözlemlemiş gibidir hayatı anlatışı.

“İnsan nedir ki bir aynadan ve bir yakından başka? Soğumuş iki fincan kuşatıyor suskunluğumu ve yalnızlığımı. (2010, Radikal) Bu hayatta bir elden daha fazla tuttuğu şeylerin sigara ve çay fincanı olduğu her kitabından anlaşılır.

1.2. Anlatıları

1.2.1. Kabuk Adam

Aslı Erdoğan'ın Cern'deki kariyerini bırakmadan 3 yıl önce, 1994 yılında çıkardığı ilk romanıdır Kabuk Adam. Otobiyografik bir romanmış gibi görünse de Aslı Erdoğan'ın "kendime en uzak bulduğum kitabımdır." dediği bir anlatıdır. Okurken bazı bölümlerde çok samimi itiraflar içerdiği duygusuna kapılmadan da edemezsiniz.

Biçim olarak çok başarılı görünmese de ölümcül yabancılaşmayı, tutunamamayı, ait olamamayı, gel-gitleri, çelişkiyi, kişisel zaafı başarılı bir şekilde anlattığına inandığım bir romandır.

Hikâye, oldukça zor elde edilen, hele de bir Türk kadının kabul edilmesinin mucize gibi görüldüğü bir enstitüde çalışan aykırı, depresif bir bilim kadının semineri için Karayip Adalarına gitmesiyle başlar. İçinde bulunduğu sıkıcı ve rekabet ortamında bulunan kitap kahramanı seminerlerden kaçır ve deniz kabuğu satan Kabuk Adam Tony'le tanışır. Bu tanışma tuhaf bir ilişkiye dönüşür. Kahramanımız onunla birlikte korkularını, kadınlığını keşfeder. Kendini ve hayatını yeniden analiz eder, insanın içindeki cenneti, cehennemi, meleği-şeytanı, ölümü-hayatı keşfeder. Kültürlü, okuyan, güzel beyaz kadın ile cinayet işlemiş, uyuşturucu kullanan ve satan çirkin, zenci adam birbirine aşık olur. Ancak bu bilinen bir aşk değildir, yani sevgililikleri aşıkardır değildir. Bu aşkı hem müthiş bir korkuyla hem de cesaretle yaşayan beyaz kadının tasvirleri, ruh çözümlemeleri okuyucu samimi bir dünyanın içine çeker.

Kitabın geneline baktığımızda anlatılan hikâyenin mekânla hem doğru hem de ters orantılı olduğunu görüyoruz. Hikâye olabildiğine basık, mekân olabildiğince sonsuz. Karayip sahillerini okuyucuya özümseten imgeler mevcut. Yaşamışlığın verdiği yoğunluk yansıtıyor kitapta. Aynı zamanda kahramanın psikolojisine bağlı olarak mekânda havanın bunaltıcı sıcaklığı, nemi ve mekânın cinayet, uyuşturucu, tecavüz, ölüm kavramlarıyla özdeşleşmiş olduğu görülür.

Kabuk Adam ilk bakışta bir aşk romanıymış gibi görünse de aslında hesaplaşmaların ve aynı zamanda harcayışların romanıdır.

Romanın tanıtım yazısı kitabı özetler niteliktedir.

“Dünya okurlarınca geleceğe kalacak elli yazar arasında sayılan Aslı Erdoğan’ın yayınladığı günden bugüne değerini ve yerini hiç kaybetmemiş ilk romanı: Kabuk Adam. Türk Edebiyatında olduğu kadar dünya edebiyatında yeni bir yazarın doğuşuna tanıklık eden bir kitap. Şık olmakla cinayet işlemek arasındaki o çok ince çizginin öyküsü.

"Size Kabuk Adam'ın öyküsünü anlatacağım tropik bir adayı cinayet ve işkencenin şiddetin bataklığında filizlenen bir aşkı içinde yetiştirdiği toprak kadar acı dolu bir aşkı anlatacağım. Çıldırıcı gücünü sonuna dek yaşanmayan arzuların en gizli hayallerden alan bir tutkuyu ölümle yaşamın sınırında kurulan mucizevî bir dostluğu ve bütün yıkımların nedeni olan korkuyu insanın en temel özelliği olan korkusunu alçaklığını umutsuz yalnızlığını. Tropiklerde o gözden irak adada öğrendim ki cennetle cehennem iç içedir ancak bir katil bir peygamber olabilir ve insan bir başkasına aynı kara büyü ayınlarındaki gibi, dönüşebilir, çünkü insanın tam zıddı gene kendisidir." (a.g.e: 2)

1.2.2. Mucizevî Mandarin

Aslı Erdoğan’ın 1996 yılında yayınladığı ikinci öykü kitabıdır. Aslında yazarın gündüzleri Cern’de çalışıp geceleri yazdığı ilk kitabıdır. Fakat ikinci öykü kitabı olarak yayınlanmıştır. Kitaba baktığımızda ne roman ne de tam bir öykü kitabı diyebiliriz. Aynı kahramanların farklı yerlerde ve farklı zamanlarda yaşadıklarını anlatan bir yazın demek daha doğru olur sanırım. Bütün anlatılarında olduğu gibi bir içsel çekişme hâkimdir Mucizevî Mandarin’de. İsviçre’de yaşadığı dönemden esinlenerek yazdığı düşünülebilir.

Mandarin’in kelime anlamına baktığımızda Avrupalıların Çin devlet görevlilerine verdikleri isimdir. Bu kelimenin öykünün başlığıyla imgesel bir anlamda bir ilişkisi olduğunu düşünmüyorum. Ancak kadın kahraman Mandarin yerine de koyuyor olabilir kendini. Cenevre’de yaşayan kendini zaman zaman “doğulu kadın bir göçmen” olarak tanımlayan tek gözü sargılı bir kadındır kahramanımız, sevgi ve şefkat karşısında kendini hep savunmasız ve yara almaya açık hissediyor. Bu nedenle de her daim olabildiğince soğuk ve mesafeli duruyor insanlara. Anlatıcının bu kadın kahraman olabileceğini düşünmeden edemiyor insan.

“Şimdiye dek genç ve serinkanlı doktorun dışında gözümden korkmayan sadece iki kişiye rastladım...

Diğeri ise hastane dönüşü belediye otobüsünde yanımda oturan küçük bir zenci kızdı. Uzunca bir süre sargılarımı fark edemedi ama edince de bakışlarını bir daha benden alamadı. Sus pus olmuştu, iri iri açılmış gözleri hep yüzüme dikilmişti. Beni iyileştirmek, kurtarmak, mutlu etmek istiyordu... Sonunda çocukcağz cesaretini topladı, birden bire elini uzattı. Yaralı bir kedi yavrusuna dokunuyormuşçasına usul usul, belli belirsiz kolumu okşadı. Ona doğru dönmedim, nedense yapamadım bunu, o eşi bulunmaz cömertliğe bir gülümsemeyi çok gördüm. Az sonra ana kız otobüsten indi, bende ağlamaya başladım. İçten, duygu dolu, bitmek bilmeyen bir ağlamaydı bu sanki hayatımda ilk kez ağlıyordum... Şefkat bazen nasıl da ona en çok gereksinim duyanları paramparça ediyor. "(a.g.e: 41)

Hayatta beklediği ilgiyi ve şefkati hep beklemediği kişilerden görüyor sanki yazar. Âşık olduğu, dostu sandığı insanlardan beklerken bir belediye otobüsünde başka ırktan bir çocuktan görmek kahramanın bütün yaralarını olabildiğince acıtıyor.

“Yaşlı ve çirkin bir mandarin, karşılığını parayla ödeyeceği zevk gecesi için olağanüstü güzel, ama taş kalpli bir fahişeye gitmiş. Sabaha karşı, yaşlı adamın uykuya dalmasını fırsat bilen genç kadın, soyguncu dostlarını çağırmış. Ne var ki mandarin, tilki uykusundan fırladığı gibi olanca gücüyle karşı koymaya, dövüşmeye başlamış. Ancak ne kadar vururlarsa vursunlar, bu zayıf, çirkin bedende yara açılmadığını, can alıcı darbelerin iz bırakmadığını görmüşler. Bıçaklarını, kılıçlarını çekmişler, ama en keskin bıçak, en acımasız kılıç bile mandarine hiçbir şey yapamıyormuş. Sonunda korkup kaçmışlar. Dövüşü izleyen kadın, yaşlı adamın mucizevî gücünden etkilenmiş, bir kez daha, bu sefer aşk adına sevişmek istemiş. Onu hayranlıkla, arzuyla, şefkatle okşamaya başlamış. Gelgelelim güzel kadının her dokunuşunda mandarinin bedeninde yeni bir yara belirliyormuş, dövüşün, darbelerin, bıçakların, kılıçların açtığı yaraları bunlar. İçten bir ilgi ve şefkat görene dek gizli kalmışlar. Sonunda mandarin kanlar içinde kadının kollarında yığılmış, ölmüş.” (a.g.e: 49-50)

Yazar anlatısında kişi ve mekân tasvirlerinde oldukça başarılı görülüyor. Kitabın genelinde hüznün, acı ve yenilgi hâkim.

Kabuk Adam’dan kabuğu sert kurşungeçirmez yalnızlıkların, biraz şefkat karşısında nasıl yok olacağını hatırlatır gibidir bu kitap.

Aslı Erdoğan Mucizevî Mandarin’in Cern’deyken yazılmış bir kitap olduğunu söylüyor. O dönemde çok bunalmış kadın öyküleri olarak adlandırılıyor.

“Mucizevî Mandarin’deki öykülerde, kişilik çatışması yaşanır. “Dediğim gibi çok sıkıntılıydım ve bu bana çok sevdiğim “öyküler yazdırdı. Hesaplaşmalarım o dönemde çok yoğundu. İçten bir hesaplaşma. Ölüm ve geçmişle. İnsanın karanlık yönünü merak ediyorum. Bence herkesin karanlık bir yönü ve içinde taşıdığı bir ceset var.” (Altan, 1988, Radikal,)

“Mucizevî Mandarin, ödünsüz melankolisinin yanı sıra dışavurumculuk sonrası zarafetiyle dilini ve tavrını dengeleyen güzel bir roman.(Pegens Nyheter)

Kitapta Yer Alan Öyküler

- Yitik Gözün Boşluğunda
- Mektup, size
- Giderken
- Aynanın dibine yolculuk (imgeler)
- Unutulmuş topraklar
- Geçmiş ülkesinden bir konuk
- Bir aşk öyküsü
- Hüzünlü kahveler
- Mucizevî Mandarin
- Sırp lokantası ve Michelle
- Varlık
- Gökyüzü

1.2.3. Kırmızı Pelerinli Kent

1998 yılında Aslı Erdoğan’ın ikinci romanı olarak yayınlandı. Norveç’in en köklü yayınevlerinden biri olan Gyldendal tarafından Morg serisiyle Norveççede basılmıştır.

Roman; anlatının başkahramanı olan Özgür’ün okumak için gittiği Rio’da okuldan atıldıktan sonra öğretmenlik yaparak yaşamını devam ettirmeye çalışmasını anlatır. Rio de Jenerio bunalıcı sıcakları, dehşet saçan sokakları ve tehlikeli insanlarıyla tam bir “Kırmızı Pelerinli Kent”tir. Renkli karnavalın ardında hırsızlık, bomba, şiddet, açlık, şefkat, cinayet gizlidir.

Özgür evini tasvir ederken insanın aklına Aslı Erdoğan'ın bir röportajında evindeki kaosla ilgili söyledikleri gelir. Ayrıca Özgür de yazar gibi bale yapar. Her ikisi de yazarın söylemiyle bakımsız ve çirkindir.

Sigara almak için evinden çıkan Özgür aslında çıkmaması gerektiğini fark eder. Ancak çok geçtir. Yankesicilerin eline düşen Özgür yeşil kaplı defterlerinin içinde olduğu çantasını vermek istemez. Özgür yankesici tarafından öldürülür. Ve böylece yazar Mucizevî Mandarin'den sonra, bir kadın kahramanı daha öldürmüştür.

Hikâye bu kadar basit gibi görünse de büyük çelişkiler, çatışmalar barındırır içinde. Aslında bir gezi kitabıymış izlenimi verir okuyucuya. Rio gerçeğinin yanı sıra yazarın kahraman üzerinden kendiyile hesaplaşması yoğunudur. Bir kentin bir yazar üzerindeki etkisini ve o yazarın da bir kenti ne kadar içinde anlatabileceğini gösteren bir romandır.

Özgür bu kentten nefret etmesine rağmen kitabını bitirene kadar Rio'da kalmayı amaçlıyordu. Özgür kitabıyla birlikte kendi hayatını da bitirmiştir.

“Döneceğim, Rio’yla hesaplaşmamı bitirir bitirmez. Şimdi dönersem ona sonsuza dek esir düşmüş olurum.(a. g.e: 25)

“Ne başkaları için ne de kendisi için; sadece yazmak zorunda olduğu için yazıyordu. Bir yarayı kaşırcasına kabuk kabuk soyuyordu.” (a.g.e: 68)

Özgür'ü anlatırken söylediği bu cümleler belki de kendi yazma sebebini açıklıyor. Özgür yaşadığı kentte şiddete sonuna kadar tanıklık eden o şehre, içinde yaşadığı topluma yabancı bir kadın. Dünyaya baktığında şiddet gördüğünü söyleyen yaratıcısı gibi yabancı ve tanık. Yalnızlığın yanı sıra azim ve kararlılığın kokusu sinmiş kitabın satırlarına. Tüm o yılgnlık, sıcak, açlık, parasızlık, ölüme rağmen kitabı bitirmenin, aslında kendi sonunu görmenin azmi var Özgürde ve Kırmızı Pelerinli Kentte.

Bir taraftan ışığın, sihrin, karnavalın, hayatın ortasındaki bir kentten bahsederken yazar, diğer yandan hayatın tüm gerçekliğiyle yaşandığı bir kenti gösteriyor. Bunu yaparken okuyucuyu peşine takıp merakın etkisiyle korkusuzca yol alıyor kentin sokaklarında.

“Neyin izini sürdüğünü bilmiyordu aslında. Karanlıktaki sözün mü sessizlikten yankılanan ışığın mı? Yoksa bir başka korkunç mucizenin mi?” Zaten hem Aslı Erdoğan'ın hem de Özgür'ün yazma serüveni bir bilinmeyene doğru çıkmış bir yolculuk gibidir. Bir yolculuk vardır ancak neye ya da nereye doğru olduğu belli değildir.

Kırmızı Pelerinli Kent aslında yazarın kitabının içinde yazılan başka bir kitabın adıdır. Yani aslında tek kitapmış gibi görünse de içinde bir kitap daha taşımaktadır ama aynı zamanda iki kitabın varlığından da söz edemeyiz. Ö.yü anlatan Özgür'ün ve Özgür'ü anlatan yazarın hikayeleri de, sonları da aynıdır.

Aslında okurken bütün bu yaşananların Brezilya'da kaldığı süre içerisinde yazarın başından geçmiş olabileceğini şiddetle hissediyor okuyucu. Ama gerçekte otobiyografik bir roman olmayan Kırmızı Pelerinli Kent Özgür'e ait bir öyküdür.

“Gezgin, kimsin sen?

Ne arıyorsun aşağılarda?

Böyle Buyurdu Zerdüşt. “(a.g. e: 5)

Gezgin Aslı Erdoğan mıdır yoksa sadece Özgür müdür? Tartışılır. Gerçek olan şu dur ki “bir kentin karanlık sokaklarında, kuytu köşelerinde kendi izini süren bir yalnızlık öyküsüdür Kırmızı Pelerinli Kent.(Arka kapak tanıtım yazısı)

“Sen ölümündün. Seni tutabildim her şeyi yitirirken.(Paul Celan)” Kitabın giriş cümlesi olan bu cümle aslında Özgür'ü tamamen anlatan cümledir. Her şeyi yitirirken ölüme sahip olmuştur Özgür.

1.2.4. Hayatın Sessizliğinde

Aslı Erdoğan'ın 2005 yılında yayınladığı şiirsel düzyazı biçimindeki bu eser teknik açıdan yazar için yeni olan bir türdür. Erdoğan Rodos'ta başlayıp okyanus kıyısında, St. Nazire'de tamamladığı bu kitabını Mucizevî Mandarin'den 5 yıl sonra yayınlamıştır. Öyküden şiire, düzyazıdan masala doğru türler arasında yolculuk yaptırıyor.

Kitabın bir bölümü, daha kitap haline getirilmeden önce, Akdeniz Festivali'nde sergilemek için bir metin arayan Serra Yılmaz'a hediye edilmiş ve oyunlaştırılıp Piccolo'da sergilemiştir.

“İşte bu da benim hikâyem. Doğumum, ölümüm ve ikisi arasındaki her şey onca hikâye arasında bir hikâye daha, sessizliğe çarpıp duran... Onca sayfa içinde bir sayfa,

çabucak okunan, çevrilir çevrilmez unutulun. Belki bir virgül yalnızca, iki uzun cümlemin, dünle bugün arasında...” (a.g.e: 12)

2005 yılında Dünya Gazetesi Dünya Kitap Ödülü’nden yılın Kitabı ödülünü almıştır.

“Diğer anlatılardan farkı sadece kendi sesini değil, bu defa başkalarının da başka metinlerin de sesini yoğun profiline, benim imgem karıştırıyor, kurşuni denize akan bir yer altı ırmağı gibi...”(a.g. e: 49)

Hayatın Sessizliğinde, yazarın üslubunda bir dönemeçtir. Hikâye bile yoktur kitabın içinde. Hem şiir hem düz yazı. Sınıflandırılırken bir zorluk çekilmiştir. Aslı Erdoğan’ın bu kitabına Eski Mısır şiiri, Hindu metinleri, mesel ve Kitab-ı Mukaddes’ten yapılan alıntı metinlerin eşlik ettiği görülür.

Klasik öykü kalıpları içinde, yalın öykülerden oluşur kitap. Ben ve dünya arasında kalmışlığın, karşıtlığın konuştuğu ve aynı zamanda sessizliğin hâkim olduğu bir kitaptır Hayatın Sessizliğinde.

Hayatın Sessizliğinde, asıl mesele sözün büyüğü, sesin sessizliği ve taşıdığı anlamlardır. Anlama, insana, hayata karşı kaygılarını bütüncül bir dille okuyucuyla paylaşmayı amaçlamıştır belki de.

“Avuç avuç sözcük atıyorum sessizliğe.”(a.g.e: 19)

Yazar sanki bir sözcük sağanağı altında kurmuştur anlatısının çatısını. Çok şey söyler gibi görünse de az sözle yoğun anlatır. Sessizliğini kendi sözcükleriyle yıkmaya çalışıyor. Konuşarak hayatı yaşadığını her fırsatta dile getirir zaten yazar.

Aslı Erdoğan’ın yazdığı roman, öykü ve köşe yazılarından parçaların da bulunduğu bu kitap karışık gibi görünse de yalın, samimi bir anlatıma sahiptir. Sanki bilerek ve isteyerek kendisini, hayatını, iç dünyasını teşhir eder gibi görünür. Masanın üzerindeki külleri, kahve lekelerini görebilecek kadar içten yazılmış gibi gelir. Doğum ve ölüm temalarını sadece roman ve öykülerinde değil farklı bir tür olan Hayatın Sessizliğinde de son derece yaratıcı bir şekilde ortaya koymuştur.

“Yeniden başlamak, baştan almak, bir daha denemek neden?”(a.g.e: 64)

Er ya da geç hayat son bulacaktır. Her yıkımdan sonra bitmesi mutlak olan bir şey için çaba sarf etmeye değer mi? Ölümü her insan yaşayacaktır Yazarın en çok kullandığı

temalardandır ölüm. Ölümü kabullenmiş ve hatta gelmesi için beklemektedir. Ölümün gelmesinden ziyade ölüm şekilleriyle ilgilenir yazar.

“Ve ben... Ben de bu dünya kadar yorgunum”

“Madem gücüm cehenneme yetiyordu... Neydi peki beni yenen?”(a.g. e: 14)

Cehennem kötü olan her şeydir. Korkutucudur. Sonsuzdur. Kaçış yoktur. Acının kaynağıdır. Yazar her türlü kötülüğe hazırlıklı olduğunu düşünmesine rağmen hayatın bir yerinde hazırlıksız yakalanmıştır. Hayattan beklerken her şeyi, yaşadığı şey nedir ki onu yenilgiye uğratmıştır?

1.2.5. Bir Yolculuk Ne Zaman Biter

Aslı Erdoğan'ın yayınlanmış gazete yazılarından oluşan 2000 yılında çıkardığı kitabıdır. Toplumsal, gündelik olayları, kendi ruhsal ve içsel deneyimleriyle bağdaştırarak anlatmaya çalışmıştır. Roman ve öykülerinde daima işlediği; aile düzeni, kadın olmak, iktidar, sistem, işkence, ayrımcılık gibi konulara yer vermiştir.

Ağırlık olarak öteki kavramı üzerinde durduğu kitabında hayat yolunda çıktığı yolculuğunu anlatır.

“Yazmak bir yolculuktur benim için, hedefsiz bir yolculuk. Yollar, sokaklar, duraklar ve insanlar. Hepsi birer anahtardı, ama hangi kapıya uyduklarını bilmiyordum. Dünya çağırıyor, onun için öğrendim onu çağırma. Renkleri ve gölgeleriyle. Ben de içindeyim, diyebilmek için, hepsini ışığa dönüştürebilmek için.

Orada olmakla içinden geçip gitmek arasında kararsız bir yolcuymuş çoğu kez. Limansız bir yolcu. Sözcüklere bırakılmayacak olanı sözcüklere teslim ediyordum belki. Şimdi buruk bir gülümsemeyle sözcüklerimi bırakıyorum. Gitsinler...”

Bu yüzden, elinizdeki kitabın ilk ve son sayfaları eksik. Kim bilir, belki sizdedir. (Arka kapak, Tanıtım yazısı)

1.2.6. Taş Bina ve Diğerleri

2000 yılında çıkan Taş Bina Ve Diğerleri yazarın şu ana kadar çıkardığı son kitabıdır. Büyük sansasyon yarattığı bu kitabıyla 56.Sait Faik Hikaye ödülünü kazanmıştır.

Taş Bina Ve Diğerleri diğer kitaplarının aksine tematik bir bütünlüğü olan bir kitaptır. Taş Bina 2000 yılında Radikal gazetesi için yazılan bir yazıdan doğan bir öyküdür. Taş Binanın ne olduğu kitapta açıkça görülmez. Karakol, tımarhane, işkence merkezi. Hepsisi olabilir. Okurken yine yazarın hayatından, şehirlerinden kesitler bulabiliriz. Kitabın son bölümünde Aslı Erdoğan olarak konuşur yazar. “Taş Binayı yaptım ve içindeyim.” Diyerek yalnızlığını, hayatını anlatıyor bir bakıma.

Kahramanların hemen hepsi işkence görmüş. Veya görmek üzere. İşkenceden sağ çıkanlar olmuş, çıkmayanlar da.

Kahramanlar ve hangi hikâyenin kimin olduğu çok belli değil. Bir çocuk, deli bir adam olan A., onu gözlemleyen bir kadın yazar var. Hücrede bekleyen bir yazar kadın var. Belki de bu iki yazar da sayarsak bu üç yazar kadın aynı kişi olabilir. Bir bakıyoruz yazar kadının hikâyesi tüm anlatılanlar, bir bakıyoruz delinin. Bu kitapta bir mülhemlik söz konusu. Her şey açık, her şey gizli. İşkence var. Ancak hiç bir yerde açıkça söylenmemiş. İnsanın insana yaşattığı karşısında duyulan isyan adı konmamış bir şekilde ana temadır. Ancak kitabı okurken kurban ve işkenceye aynı mesafede duruyor okuyucu. Kurbanı acımıyor, katile kızmıyor.

Aslı Erdoğan’ın hayatına baktığımızda hep bir şiddetle karşılaşırız. Çocukluktan başladığını tahmin edebileceğimiz bu şiddet tüm kitaplarında kendini sezdirir. Yaşadıklarını kitaplarının bir bölümünde ya da tamamında mutlaka görebiliriz. Şiddete tanık konumunda büyüdüğünü her fırsatta dile getirir.

“Şiddete tanık” konumunda büyüdüğü, kurbanı ve katili çok içselleştirdiği için karşılaştığımız bu kitabın şiirsel düzyazı diye adlandırılan bir üslupla yazıldığını görebiliriz.

Hikâyenin bütününde kutsal olanla en kötü olanın bir araya getirme durumu görülür. Bir melek var ama pislensmiş bir melek. İşkence gören bir melek var.

Kitap 4 hikâyeden oluşuyor. İlk üçünün önceden yazılmış hikâyeler olduğunu söylüyor yazar. Taş bina ise en yeni yazılan öykü. Sabah Ziyaretçisi, Tahta Kuşlar, Mahpus, Taş Bina... Bu kitaptaki dört öykü tema bakımından bir bütünlük içinde.

Aslında işkence yazarın diğer kitaplarına bakıldığında da belli belirsiz hemen hepsinde görülür. Taş Bina Ve Diğerlerinde ilk üç öyküde işkence temasına karşı belirgin bir mesafe olduğu görülür. Mahpus ve Tahta Kuşlarda kadın hikâyeleri anlatıyor. Taş

Bina’da ise anlatıcı kadın, erkek, deli... Kim olduğu belli değil sesler giderek anonimleşiyor. Belki de bu kadar çok kahraman yok. Anlattıklarının hepsini anlatan tek bir kişi. Konuşanların hepsi bir kişinin “ben”leri.

Aslı Erdoğan Özlem Köyoğlu’yla 2009’da yaptığı röportajında yazdığı metinler sonunda rahatsızlıklar geçirdiğini söylüyor.

“Kırmızı Pelerinli Kent bittiğinde darmadağın bir haldeydim. Sürekli ölüm vardı aklımda. Özgür gibi ölmek istedim. Mucizevî Mandarin’den sonra bulantılar, baygınlıklar geçirdim. Bu kitabı bitirirken ciğerimde bir sorun çıktı, boyun fitiği geçirdim ve böbrek taşı düşürdüm. Bedenim şiddetli tepkiler verdi yazdığım metne.”(Köyoğlu, 2009)

Bu sözlerine bakıldığında anlattıklarının insanlık için ağır, zor anlatılar olduğu sonucunu çıkarabiliriz belki de. Kolay metinler olmadığı için yazarı da zorluyor. Aslında yazarın tüm kitaplarındaki temalara baktığımızda ana tema “beden ve şiddet” gibi görünüyor. Gerçek, ete kemiğe bürünmüş bir acı görünüyor.

“Dünyaya baktığımda şiddet görüyorum. O şiddet orada da, ama aynı zamanda benim içimde de olduğu için. Bunun pek çok şeyle bağı var; kendi çocukluğumla, Türkiye’den gelmemle, Türkiye’de yaşamamla. Hem toplumsal boyutu var, hem kişisel boyutu.”(a.g.r)

Taş Bina Ve Diğerleri ilk etapta iki bölümünden oluşuyormuş gibi görünür. Taş Bina ilk bölüm, Diğerleri ikinci bölüm. Ancak kitap incelendiğinde öykülerin de kendi aralarında bölümlere ayrıldığı görülür. Hem içerik hem anlatıcı açısından bu farklılıklar açıkça görülür. İlk üç hikâyede şiddete dair kavramlar, sezdirmeler görülmez. Anlatıcı “ben” anlatıcı ve “tanrısal” anlatıcıdır. Taş Binaya baktığımızda ise daha önce söylediğimiz gibi sesler karışıktır. Kimin neyi neden anlattığı belli değildir.

Kitabın içindeki “Tahta Kuşlar” hikâyesi 1997’de Deutsche Welle’in düzenlediği yarışmada birincilik ödülü aldı ve dokuz dile çevrildi.

1.3. Aslı Erdoğan’ın Anlatılarına Genel Bir Bakış

Aslı Erdoğan’ın anlatılarına baktığımızda hemen hepsi otobiyografik bir romanmış gibi görünür. Ancak hayatından izleri yoğun olarak barındırsa da anlatıları birer kurgudan ibarettir.

Anlatılarının diline baktığımızda kadın-egemen bir dilin ağırlığını hissederiz. Bunun yazarın yaşantısıyla ilgisi olduğu sonucuna varmak yanlış olmaz herhalde. Şiddet anlatılarının ana teması gibi görünüyor. Yaşadığı taciz, tecavüz, şiddet olayları bunun en büyük nedenidir iye düşünüyorum. Acı çekmeyi sever gibidir yazar. Belki de hayatın gerçeği olduğu için bu derece kabullenir acıyı. Kahramanların kadın oluşu anlatıyı daha da hassaslaştırır. Duyarlı hale getirir. Ancak tüm bu hassasiyete rağmen ölüm olgusu kesin bir şekilde anlatılarda ifade edilir. Her anlatısında açlık, ölüm, acı, işkence mutlaka görülür. Kâh gayet açık, kâh sezdirilerek...

Geçirdiği rahatsızlıklar da yazarın iç dünyasında oldukça yer etmiş olacak ki hastalık metaforuna anlatılarında çok sık rastlarız.

Ait olamama, yabancılık, öteki, ölüm, aşk... Bu temalar yazarın sıklıkla kullandığı temalardır. Sürekli yolculuk halinde olması, başka şehirlerde, tehlikelerle yaşaması bu temaları seçmesinin sebeplerindendir diye düşünüyorum.

Fransız "Lire" dergisi tarafından 21. yy. edebiyat dünyasını etkileyecek 50 yazardan biri olarak değerlendirilen Aslı Erdoğan son dönem Türk Edebiyatının önemli yazarlarından.

İKİNCİ BÖLÜM

2. ASLI ERDOĞAN ANLATILARININ İZLEKSEL TAHLİLİ

2.1. Cinsellik ve Cinsellik Stratejileri

“İnsanda ve hayvanda cinsel gereksinimlerin varlığı, biyolojide beslenme içgüdüsüne yani açlığa benzetilerek bir “cinsel içgüdünün” varlığıyla ifade edilmiştir.” diyerek başlar Freud Cinsellik Üzerine adlı kitabına.

Cinsel içgüdünün çocuklukta bulunmadığı yaygınlıkla erginliğe geçiş sürecinde başladığı inancı hâkimdir. Freud bu olgunun aslında çocuklukta da olduğunu fakat erginlikle birlikte belirgin olarak ortaya çıktığını söyler.

Her birey için cinsellik farklı boyutlarda düşünülür ve yaşanır. Ancak cinselliği sadece bedensel bir tutku olarak düşünmek yanlıştır. İki karşı cinsin aşkla bütünleşme isteği olarak tanımlamak belki de daha doğru olacaktır.

Edebiyat sanatı, hayatın her alanını olduğu gibi cinsel istek ve tutkuları, cinsel eylemi de yapıtlarında işlemiştir. Erotizm sadece bedensel bir açlık olarak görülmediği sürece, kadın erkek ilişkileri açısından her dönemde edebiyatın ana konularından biri olmayı sürdürecektir. ”Erotizm, insana tıpatıp uyan tek sanattır.”(Batur, 1993: 127) Bu sözden de anlaşılacağı gibi erotizm, cinsellik insan hayatında vardır ve daima var olacaktır.

Georges Bataille (yazar, sosyolog, antropolog, filozof) felsefesine bakıldığında yasaklar ve yasakların ihlali düşüncesine ana yönelim olduğu görülür işte bu durum erotizm, cinsellik, ölüm, şehvet üzerinden felsefesini geliştirmesini sağladı. Bataille’ye göre “Her insan doğuşundan itibaren yasaklarla donatılmış bir cinsellikle baş başa bir yaşam sürdürür. İnsan cinselliği ölümle son bulur. Erotizm, içinde yasakları taşımasına rağmen birey için en önemli özgürlük ve mutluluk alanıdır.”(Bataille, 1993: 32)

Cinselliğin tarihin bir noktasından itibaren baskı altına alınıp, denetlendiği bir gerçektir. Belki de hayatımızın, hakkında en çok kural konulan kavramlarından biridir. Özellikle kadınlar bu konudan daha çok nasiplerini almışlardır. Çünkü daha çok baskı ve denetim altında olanlar kadınlardır.

Cinsellik toplumdan topluma değişiklik gösterebilen bir kavramdır. Bir toplumda normal ve rahat karşılanabilen bir durum olurken şark toplumlarında yasaklanan, etrafı beton duvarlarla örülen bir konu olmuştur. Bu şekilde ört bas edilen cinsellikle bastırılmış duygular olarak kalır. Hele de kadınsanız bu durum olduğundan kat be kat ağırdır. Aslı Erdoğan hem yazar olarak hem birey olarak bu zorluğu defalarca yaşamış ve bunu her defasında dile getirmiştir.

“Maya’nın cinselliğe düşkünlüğü aramızda sık sık şaka konusu olurdu. Onun yatak odası serüvenlerini utangaç ve alaycı bir gülümsemeyle, biraz kızarıp bozarak, biraz da imrenerek dinlerdim.” (K A, 127)

Maya yabancı bir kültürden geliyor. Ve Avrupalı. Cinsellikten, yaşadığı tecrübelerden rahatlıkla bahsedebiliyor. Kitabın kahramanı ise bir Türk. Maya ne kadar rahat anlatıyorsa cinselliği Türk fizikçi o kadar sıkılganlıkla dinliyor. Konuşmak şurada kalsın dinlemeyi bile beceremiyor.

“Onun yüzünde aynı bayağı, aşüfte, satılık cinsellik vardı.” (T B V D: 29)

Cinsellik, anlatılarının ama temasıdır Aslı Erdoğan’ın. Açıkça anlatmasa da mutlaka bir şekilde sezdirir. Bir şekilde hissettirir. Röportajlarına ve anlatılarına bakıldığında gençliğinde Türkiye’de olmaktan ve babasının baskısından yaşayamadığı cinselliği kahramanlarına yaşatır. Anlatır. Anlattırır. Aslı Erdoğan aydın kadın, düşünen kadın, cinselliğini yaşayabilen kadın olmanın Türkiye’de ödenmesi gereken bedelinden sıkça bahseder.

Anlatılarına bakıldığında açıkça ifade ediyormuş görünümü verse de Türkiye’de geçirdiği yılların ve maruz kaldığı baskıların etkisi hissedilebilir.

“Bana özgürlüğü simgeledikleri için, cinsellikten ve gecedan korkmayı öğrenmen gerektiği halde bir türlü öğrenemedim. Bekâretimi kendi parmaklarımla yırttım attım.” (M M, 13)

Kadınlar küçüklüklerinden itibaren cinsel anlamda erkeklerden farklı büyütülürler. Özellikle bakirelik kavramı kadınların hayatına çok küçük yaşta girer ve kesinlikle korunması gerektiği öğütlenir. Bekâretin sadece kişinin kendisi için değil, başkaları için de taşıdığı önemin büyük olduğunu öğrenen kadın baskı altına o andan itibaren girmeye başlar. Ve dolayısıyla cinsellik kadınların hayatında ataerkil sistemin bir parçası olarak belirir. Kadının bekâretini korumasını sağlayan erkek için bu bir kontrol mekanizmasıdır.

“İlk kez tecavüze uğradığımda beş yaşımdaymışım. Dayımın ve dört arkadaşının elinden kurtardıklarında, kan kaybından ölmemem için dikiş atmak zorunda kalmışlar.” (K P K, 136)

Ardı ardına gelen bu iki cümledeki çelişki aslında düşündürücüdür. Bekâretinin korunmasından sorumlu olabilecek aileden biri olan dayı bu bekâreti rıza dışında zorla almaya çalışmıştır. Bu da kadınların aslında ataerkil toplumlarda güvende olup olmadığını sorgulamamıza neden olmuştur. Kadın cinselliği çok sıkı bir biçimde denetlenirken ataerkil toplumda en çok taciz, tecavüz olayları da aile içinde görülmüştür. Ayrıca yazar bu cümleleriyle kendi travmalarına gönderme yaptığını düşünmeden edemiyoruz.

2.1.1 Mazoşizm

Mazoşizm kendisine acı verilmesinden, eziyet edilmesinden seksüel bir zevk alma duygusudur. Dövülme, aşağılanma, bağlanma, işkence edilme vb. seksüel fanteziler içerir. (www.wikipedia.org/mazoşizm)

Eric Fromm’a göre Mazoşizm, modern insanın varoluşunun temel çelişkilerinden kaçmak için başvurduğu nevrotik mekanizmalardan biridir. Zayıflık, çaresizlik duyguları baskındır ve bu duygularını sevgi, sadakat adı altında gizlemeye çalışır. Bir başka açıdan kişinin hayatla başa çıkmasının bir şeklidir. Bireyi sorumluluktan kurtarma amacına hizmet eder. (Fromm,1956:)

Freud ise Mazoşizm’in cinsel yaşama ve cinsel nesneye yönelik her hangi bir edilgen tutumu kapsadığını söyler. Mazoşizmin sadizmin uzantısı olduğunu iddia eder. Acımasızlıkla cinsel içgüdü arasında sıkı bir bağ vardır. Her acı kendinde bir haz duygusu yaratır. Acı çekmekten zevk alan birey dolayısıyla acı vermektense zevk alacaktır.

Kadınların mazoşist, erkeklerin sadist olduğu fikri yaygındır. Kadınların cinsel ve üretimsel süreçlerinin acıya erkeklerden daha fazla aşına olmalarına yol açtığı ileri sürülmüştür. Fiziksel gerçekliklere ek olarak kadının yazgısının acı çekmek olduğunu ima eden sayısız masal, hikâye, yaşanan gerçek olaylar bu inanın daha da güçlenmesine yol açmıştır.

Aslı Erdoğan yaşadığı travmalar sonucunda acıya bağımlı hale gelmiştir desek yanlış olmaz sanırım. Kahramanlarına baktığımızda hemen hepsinin acı çektiğini ve üstelik bundan zevk aldığını görebiliriz. Hep bir Mazoşist taraf hissedilir.

“Katil olmak yerine kurban olma durumuna ben kendimi her zaman çok daha yakın hissetmişimdir.”

Katil ve kurban olma durumu sağlıklı bir psikolojiye sahip bir insandan beklenebilecek bir duygu değildir aslında. Bu psikolojinin yanı sıra kurban olmayı kabullenme psikolojisi daha ağır bir durumdur. Her insan hayatı boyunca olaylarla karşılaşabilir. Ancak bu olaylar karşısında kurbanın kendisi olabileceğini düşünmek zordur. Acıya alışık olmak yetmez böyle bir duyguyu hissedebilmek için. Alışık olmanın ötesinde bir kabullenmişlik, vazgeçiş belki daha yakındır. Ezen olmaktansa ezilen olmayı tercih eder gibidir.

“Hayatta galibiyet hikâyesi bulmak mümkün ama saçma.”(Aktan, 2009)

Hayata umutsuzlukla bakan biri için güzel şeylerin olma ihtimali oldukça azdır. Hayat tarafından hep yenilgiye uğratılmak insanoğlunun kaderidir. Hayata karşı zafer kazanan insanların olduğu da yadsınamaz. Ancak bu galibiyet geçici bir zaferdir. Ve önünde sonunda o zafer de kaybedilecektir. Dünyanın acımasızlığı karşısında insanın aciziyeti aşikârdır yazar Aslı Erdoğan için.

“Aslında içine doğdum şiddetin ama ilk Cenevre’ye gittiğimde ve geceleri yollarda dolaşmaya başladığımda hissettim şiddeti. Sokaklarda sabahlara kadar dolaşabildiğim amaçsız, nedensiz acı yolculuklarda.”

Aslı Erdoğan her fırsatta şiddeti yakından tanıdığını ifade eder. Çocukluğunun, gençlik yıllarının ve hatta hala manevi de olsa şiddetle karşı karşıya olduğunu belirtir. Türkiye’de yaşıyor olmak bile yazar için başlı başına şiddete maruz kalmanın bir nedenidir. Cenevre yazarın hayatında önemli yer tutan şehirlerden biridir. Anlatı kahramanına Cenevre’yi seçtirmesinin elbette bir anlamı olmalıdır. Kahramanın o ülkede gördüğü, şahit olduğu şiddeti açıkça anlatır. Fiziksel şiddetin yanı sıra çektiği aşk acısından kaynaklanan ve aynı zamanda gözünü kaybetmiş olmanın verdiği acıyı yoğun bir şekilde yaşayan anlatı kahramanı yine de acının içine yolculuk yapmaktan hiç vazgeçmez.

“Benim için edebiyat yaraları konuşturmadır. Çünkü yaraların çıkardığı korkunç bir dildir.(Öktener, 2009)

Bir röportajı sırasında söylediği bu sözler yazarın acı temasını neden seçtiğiyle ilgili bize ipuçları verir. Yaşamına bakıldığında manevi acıların yanı sıra bedensel acıları da yoğun yaşadığına şahit oluruz. Geçirdiği hastalıklar, kazalar, taciz ve tecavüz olaylarının açtığı derin izler daima hissedilir anlatılarında. Aslı Erdoğan yazarak, kendine bile itiraf edemediği şeyleri anlatır. Yaşadığı acıları hafifletmenin bir yoludur belki de yazar için. Onları güzele döndürme kaygısı...

“Ben yaraların unutulması taraftarı değilim.”(Öktener, 2009)

Yaralar insanın geçmişidir. Yaralardan kalan derin çizikler birer izdir. Yaşama, yaşanmışlığa dair. Çoğu insan yaşadığı acıları, kötü günleri unutmak ister. Sanki unutursa hiç biri hiç yaşanmamış olacaktır. Ama yazar onları unutmak bir yana onları hep hatırlamak ister. Düşüncesi ders almaktan ziyade geçmişi daima canlı tutmaktır. Zaten anlatılarında bu zamandan çok geçmişte yaşadığını sıklıkla belirtir.

“Beni kendimden çıkarıp yasak bir dünyaya, bir başka insana taşıyan yolculuk. Ölüm, korku, dehşet, arzu, cinayet. Bir gece yarısı kamp ateşinin solgun ışığında parıldayan bıçak. (K A, 2)

Çıkkılan bu tehlikeli yolculuktan dolayı aldığı hazzı açıkça söylemese de sezdirir yazar. Anlatının sonraki bölümlerine baktığımızda cinayet, seks, dehşet duygularının yaşattığı heyecandan sık sık bahsettirir yazar kahramana. Aslında korku duygusu hâkimmiş gibi görünse de bu durumda olmak kahramana tuhaf bir zevk veriyor. Vazgeçme şansı varken bu şansı kullanmak yerine ölümün üstüne gidiyor. Bu heyecanı yaşamamasını aşk diye adlandırmaya çalışsa da aslında acıdan zevk alan yönünü her daim açığa çıkarıyor yazar.

“Karanlıkları, gölgeleri, eskiyi, yasadışını seçerim ben. Düşü gerçeğe, geçmiş bugüne, acıyı umuda yeğ tuttuğum için herhalde.” (M M, 13)

İnsanlar karanlıktan, acıdan, suçtan daima kaçarlara. Bir suça karışma fikri ürkütür insanları. Geçmişte yaşanan acı olaylara bağlı kalmak karamsarlığa düşürür. Mutsuzluk getirir. Düşü gerçeğe, geçmiş bugüne yeğ tutması kahramanın sürekli geçmişte, belleğinde dolaşmasına neden olur. Normalde acı vermesi gereken bu durum kahramana zevk verir. Umutsuz olmak insanı karamsarlığa sürükler. Yaşama sevincini, geleceğini alır götürür. Götürür götürmesine de yazarın ve kahramanının buna bir itirazı yoktur.

Aslı Erdoğan röportajlarına baktığımızda acı çekmekten dolayı karamsarlığa düşmediğini aksine çektiği acılardan mutluluk duyduğunu hissediyoruz sanki. Acıyı yaşar, üst

üste, bir daha bir daha yaşar. Ama hiç unutmaz. Bu durumda mazoşistli kimdir. Bilinmez ama roman kahramanlarına baktığımızda hemen hepsinde belirgin bir mazoşist taraf görürüz. Başına geleceklerini bile bile vazgeçmez. Geri dönmez. Sonuna kadar gider.

“Bence işkence falan gördüğün yok, gerçek bir acı çektiğini de hiç sanmıyorum. Sen acı çekenini oynuyordun.” (K A, 29)

Acı çekmediği halde sürekli acı çekiyormuş gibi düşünmekten ve öyle davranmaktan mutlu olan, aslında mutlu olduğunu bilmeden mutlu olan kahramanın mazoşist tavrı ortaya çıkıyor. Acı çekenini oynamak belki insanı daha hatırlanması bir geçmişe sahip yapıyor düşüncesine sahip olabilir yazar. Bir şeyleri unutmamak için unutulmayacak yaralar taşımak gerektiğine inanıyor olabilir.

“Kendimi kesiyorum, acıması için değil, acımaz zaten... Acı ertesi gün geri gelir ve geri geldiğinde bir geçmişe dönüşür.”(T B V D)

Yazarın, acı da olsa insanın bir geçmişi olmalı mantığını kullandığı cümlelerden biridir bu cümle. Acı daima kalmalıdır. Bir geçmişe, bir yaşanmışlığa dönüşmesi için kalmalıdır. İşkence gören insanlarda iz kalmaması için çeşitli yöntemler kullandıklarını ima ettiği bu cümlede bu durumu eleştirir. En azından bu acıları onlara vermeleri gerektiğini savunur. O insanlar bu yaralarla, bu acılarla bir geçmişe sahip olurlar.

“Sen acının sınırları olduğuna inanır mısın?” (K P K, 84)

İnsan her acıyı yaşadığında dayanamayacağını sanır. Her yaşadığı acı bir öncekinden daha şiddetli hissedilir. Acı çekmeye bağıklık kazandığını sanan insanlar bile farkında olarak ya da olmayarak her defasında daha ağır, daha sarsıcı geçirirler o devreyi. Ama bir süre sonra yaşanan acıda bir azalma olmasa da her gelen acıya katlanabilecek gücü bulur insan kendinde. Artık acının sınırı yoktur ve olmasına da gerek yoktur. Acı insanı olgunlaştırır. Değerli, önemli kılar.

“Son doğallık kalıntısını, çenesindeki sert sarı tüyleri teker teker acıtarak yoldu, bu acıdan da ummadığı kadar zevk almıştı.(T B V D, 38)

Bu cümleye bakıldığında çekilen acının çok hafif olduğu fikrine kapılıyor insan. Ancak cümlenin derinine inildiğinde maskeyi çıkarırken duyulan acıdan alınan zevk ortaya çıkıyor. Doğal olmak, insan olmak, birey olmak ortadan kalkıyor. Ve herkese benzeyen maskesini takıyor. O sarı tüyler birey olmasının son kalıntılarıyken onlardan da kurtularak kendinden tamamen kurtuluyor.

Mazoşizm sadece fiziksel anlamda çekilen acıyı tanımlamaz. Ve hatta ruhsal anlamdaki mazoşistlik daha ağır olanıdır şüphesiz. Bedenin acısı gelir geçer fakat ruhun acısı hep kalır. İnsanların bir trajedileri olduğuna ve bu trajedilerden izler taşıması gerektiğine hep inanır yazar.

“Zaten ben her zaman her mekânda âşık olacak, dolayısıyla bana acı çektirecek birini hep bulmuşumdur.” (M M, 61)

Hayattaki her şeyi acı çekmek için bir neden olarak gören yazar aşkı da bu acıların başında görür. Bu aslında Sartre felsefesinin bir uzantısıdır. Dünyaya atılan insan için mutlu olunacak bir şey yoktur. Her şey acı verir. Âşık olunan kişi daima üzen, kıran ve terk eden olmalıdır. Aşkın ve dünyanın kanunudur bu.

“Önünden her geçişinde sorguladığı odanın yerini saptamaya çalışıyor “kendi” polisiyle karşılaşmak için sapkınca bir istek duyuyordu.” (K P K, 116)

Şiddet gördüğü binanın önünden her geçişinde o günleri kaybetmemek için bir iz arıyor. İşkence gördüğü odayı ve kendisine işkence uygulayan polisle karşılaşmayı geçmişin, izlerini hatırlamak adına istiyor.

“Size Kabuk Adam'ın öyküsünü anlatacağım, tropik bir adayı, cinayet ve işkencenin, şiddetin bataklığında filizlenen bir aşkı, içinde yetiştiği toprak kadar acı dolu bir aşkı anlatacağım.” (K A, 2)

Cinayet, işkence, şiddet herkes için özellikle bayanlar için kabullenilmesi zor kavramlardır. Ancak yazar kahramanını sürekli şiddetin içine iter ve kendi rızasıyla orda kalmayı sürdürmek istemesini sağlar. Ölümle bu kadar iç içe yaşaması korkmamasından değil ölüme, şiddete karşı duyduğu meraktan, ilgidendir. Bu topraklarda yaşanan aşk mutlaka acı olmalıdır. Aşkın tamamı zaten acıdır. Hele bir de bu derece tehlikeli topraklarda tehlikeli insanlarla yaşanırsa vazgeçilmesini imkânsızlaştıracaktır. Kabuk Adam cinayet işlemiş, eroin satan bir yerlidir. Ve fizikçi kadın karşı konulmaz bir çekimle onunla birlikte olmak istemiştir. Ayrıca Aslı Erdoğan bu sözleriyle kitabının içerdiği acıyı, şiddeti, ölüm düşüncesini ve aşkı anlattığını belirtir. Cinayet, işkence, şiddet durumlarına direkt maruz kalmamasına rağmen olayın içindeymiş gibi hisseder ve öyle davranır.

2.1.2. Tecavüz

Tecavüz gönülsüz bir kurbanı zorla cinsel bir eyleme katmaktır. Kurbanın hemen her zaman fiziksel zarar görmeye tehdit edildiği yaşamı tehlikeye sokan bir deneyimdir. Sadece fiziksel değil ruhsal bütünlüğüne de zarar verilmesi muhtemeldir.

Tecavüz temelde cinsel bir yaklaşma eğiliminden çok vahşi bir aşağılama eylemidir. Tecavüz edenle edilen arasındaki temel etkileşim ise fiziksel egemenlik ve boyun eğme ilişkisidir. Tüm bunların yanı sıra Freud'a göre her insan hastadır. Vahşet dürtüleri, korkuları, kabullenilmez cinsel arzuları, ahlak dışı dürtüleri olan birey her şeyi yapmaya meyillidir. Tedavisi için öncelikle bastırılmış duygulara sahip olduğunun bilincine varmalıdır.

Taciz, tecavüz şiddetin en ağırdır aslında. Eğitim sistemindeki eksikler, ruhsal bozukluklar bireyi şiddete yönlendirirken bir başkasının da hayatının kararmasına neden oluyor. Fiziksel ve ruhsal sağlık üzerinde ciddi etkileri olan tecavüz genellikle erkekler tarafından uygulanır ve kadınlara yönelik bir şiddettir.

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlükte "cinsel taciz"; Ahlaksızca, uluorta veya gizlice söz ve davranışlarla karşı cinse eziyet etme, ona tedirginlik sıkıntı verme, olarak tanımlamaktadır. Tacizci öncelikle karşı tarafı cinsel bir oyuna razı etmeye çalışır. Bundan rahatsız olan kişi kendini korumaya alır ve geri çekilir. Böyle bir durumda tek taraflı iradeyle amacına ulaşmaya çalışır.

Taciz çok çeşitli nedenlerle dine, mezhebe, ırka, cinsiyete vb. göre olabilir. Geçmişten beri var olan sapma bir davranış olarak bilinen cinsel taciz sorunu günümüzde hala varlığını korumaktadır. Hatta bizim toplumumuzda cinsellikle ilgili her şey ayıp olarak karşılandığı ve bir tabu sayıldığı için taciz ve tecavüz olayları gizlenmektedir. Ve bu sebeple cezasız kalan tacizci eylemlerini arttırarak devam etmektedir.

Cinsel taciz ve saldırının terimsel boyutundan çok daha önemli bir boyutu vardır: Psikolojik Boyut. İnsan hayatı üzerinde uzun süreli travmalara neden olan cinsel saldırı travmatik bir olaydır. Saldırı sırasında, kişinin vücut bütünlüğü ve zaman zamana hayatı tehlikeye girmiş ve kişi yoğun bir korku yaşamıştır. Bu kişi, bu dönem içerisinde hayatı üzerindeki kontrolü kaybeder ve bu durum, mağdurun saldırı sonrasında günlerce hatta aylarca sürerek kişide psikolojik reaksiyonlara yol açar. (Gölge, 2005)

Toplumumuzda genellikle kadınlara yönelik taciz olayları sıklıkla görülür. Çünkü ataerkil anlayışta kadının cinselliğine ayıp gözle bakılırken erkeğin cinselliği egemenliğiyle eş değer tutulur. Erkeğin cinsel tavırları bir zafermiş gibi karşılanır. Çocukluktan beri böyle bir tutumla yetişen erkek kadına karşı cinsel tacizi hakkıymış gibi görür.

Aslı Erdoğan'ın anlatılarında sıkça rastlanan temalardandır taciz, tecavüz. Röportajlarına bakıldığında kendi başından da böyle tatsız olayların geçtiğini görebiliyoruz.

“10 yaşındayken saldırıya uğradım. Cinsel saldırı. Çok daha sonra İstanbul'da tanıdığım birinin tecavüzüne uğradım...” (Korap, 2005)

Aslı Erdoğan'ın anlatılarına bakıldığında tecavüzün şiddet, işkence olarak betimlendiği yerlerin yanı sıra mazoşist bir tarafı da vardır.

“Cinsellik güven tazeleme anlamında partnerle yaşanan tensel ve ruhsal izdüşümü, paylaşım, sürekliliktir. Bu standart bir ilişkide olması gerekenlerdir.” (Arslan, 2005: 82)

“Tony bana tecavüz etmek istese onu engelleyebilecek hiçbir şey yoktu. Beyazlarla siyahların yoksul yerlilerle zengin turistlerin birbirinden nefret ettiği bu şiddet dolu adada hiç tanımadığım biriyle yürüyordum. Yıllardır hiçbir kadınla olmamış, göğsü derin izlerle kaplı, ağzı dehşet verici bir yarayı andıran karanlık bir adamla.” (K A, 36)

Aslında içinde bulunduğu bu tecavüz edilme duygusundan sezdirmeden, sessizce zevk alır. Başına gelecekleri bilir fakat yine de Tony'le gitmekten vazgeçmez. Bir taraftan tecavüz korkusunu yaşadığını söylerken diğer yandan onun kendisine tecavüz etmesini ister. Kahramanın mazoşist tarafı burada da ortaya çıkar. Yıllardır hiçbir kadınla birlikte olmaması kahramanın ilgisini çeker. Arzulama fikri hoşuna gider.

“Tecavüze uğramıştım ama bunun pek etkisi olduğunu sanmıyorum.” (K A, 112)
Kabuk Adam romanına baktığımızda otobiyografik bir roman okuyormuşuz izlemine kapılırız. Yazar kahramanına kendi başından geçen hemen her şeyi söyler. Hemen her şeyi yaşatır. Tanıdığı biri tarafından tecavüze uğradığını gizlemeyen Aslı Erdoğan kahramanına da tecavüze uğradığını gizletmez.

“Hayatım rezil geçti. Tecavüz, sonra bir kere çok kötü dövüldüm. Bir kere de intiharı denedim.” (K A, 112)

Bu yaşananların tümü yazarın başından geçmiş olaylardır. Tecavüze uğramış, Beyoğlu'nun arka sokaklarında zenci bir sevgilisi olduğu zamanlarda defalarca dayak yemiş, şiddete maruz kalmıştır. Ancak yine de anlatıdaki fizikçi kadın kahramanın kendisi olduğunu kabul etmez ve şaşırtıcı bir itirafta bulunarak kendisine en uzak karakterin bu fizikçi kadın kahraman olduğunu söyler.

2.1.3. Feminizm ve Kadın Olmak

“Bu cinsiyet mefhumunu kuran, cinselliğin konuşlandırılma tarzıdır.”

MICHAEL FOUCAULT

Feminizm denilince akla ilk gelen kadın kimliğidir. Feminist söylem belki de kadınlar açısından, kadınları kurtuluşa götüreceği varsayılarak üretilmiştir. Feminizm evrensel bir kimliktir. Ataerkil bir topluma sahip olan kültürlerde, kadının kültürlere yönelik bir eleştirisi olduğu söylenebilir.

Feminist kültürüne göre kadınlar erilden farklılaşmış, işaretlenmemiş dolayısıyla evrensel bir kavram olarak gösterilmesi gerektiğine inanılır. Aslında kadınlar kategorisi olarak görmek toplumsal cinsiyet ilişkilerini istemeyerek de olsa düzenleyip “sınıf”landırmak anlamına gelebilir. Ki bu durum feminizm’in temel yapısına terstir.

Kimliğe dayalı ithamlar nedeniyle kadın kimliği ve toplumu arasında kararsız, sıkışır kalır. “Biyoloji kaderdir” ifadesi yapılan ayrımın en önemli kanıtlarından biridir. Kadın biyolojik açıdan kadındır ve bu nedenle ezilmeye, dışlanmaya ve hatta sınıflandırılmaya mahkûmdur. “*O erkek-egemen bilim dünyasının maço fizikçileri...*” (K A, 6) Çok güçlü ve saygın bir yer olan Cern’de bile erkeklerin egemenliği hissedilir ve cinsiyet ayrımı yapılarak kadınlar ezilmeye önemsiz kılınmaya çalışılır.

“*Hayatıma girenler de bir yandan beni pohpohlarken, bir yandan da burnumu alabildiğine sürtmeyi görev edinmişlerdi. Sonraları bunun erkeklerin kadınlara karşı genel bir tavır olduğuna karar verdim.*” (K A, 3)

Bizim toplumumuzda ve Doğu toplumlarında aile reisliği, liderlik görevi erkeğe verilmiştir. Ataerkil yapı her dönemde ağırlığını hissettirir. Aşk yaşanmaya başlandığı

dönemlerde kadınlar daima ön plandadır. Sevilen, sayılan, âşık olunandır. Ancak elde edilip aşk yavaş yavaş yok olmaya başladığında erkek birden üstünlüğünü hatırlar ve kadına ‘haddini bildirme’ eğilimine girer. Hemen her anlatısında kadınlığa giydirilmiş kıyafete göndermeler yapar.

Aslında feministler cinsiyet diye bir şey olmadığını ortak olarak toplumsal cinsiyet olduğunu ve cinsiyetin, toplumların yorumu olduğunu iddia ederler. Cinsiyetçiliği, cinsiyetçi sömürüyü ve baskıyı sona erdirmeyi amaçlarlar. Erkek bedeninin kadın, kadın bedeninin erkek olabileceğine inanırlar Ruhen ve kültürel olarak. Böylece cinsiyeti inşa eden toplum değil kültür oluyor ve biyoloji kaderdir.” sözü yerine “kültür kaderdir.” oluyor. Kişinin kadın olması kültürel bir mecburiyet icabı oluyor.

“Sağ el; meleklerin kutsadığı el. Us, Aydınlık, mizah, güç, denge... Sol el; şeytanın gizlediği el. Karanlık, düşler, gizler... (çoğu mistik düşünceye göre sağ ‘erkek’ tir, sol ise ‘kadın’)” (H S, 142)

Yaşamın doğal bir sonucu olarak görülen bu fikirlere bakıldığında erkek üstün, sağduyulu, saygın olarak tanımlanırken kadın şeytanla eş tutulmuştur. Feminist söylemin karşı çıktığı bu durum kadınları aşağılayan bir durumdur. Kadın erkeğe göre ikincil bir konumdadır. Erkeğe bağımlıdır. Kendi söz hakkı yoktur. Olsa da vereceği kararlar doğru değildir. ‘Kadın aklıyla’ doğru olması da beklenmemelidir zaten.

Bir Uygarlığın güçlülük eğilimi doğrultusunda gelişmesi ve kendilerine ayrıcalıklar sağlamak isteyen bazı bireylerin ve grupların çabaları sonucu erkeğe üstün değer verilmesi günümüz uygarlığının karakteristik bir özelliğidir. (Adler, 2008: 149)

Erkek kendisine verilen bu ayrıcalığı (!) sonuna kadar kullanıyor. Hakkı olduğunu düşünen erkek kadınların yaşam biçimlerini de kendilerine göre ayarlıyorlar. Kız çocuğu olarak dünyaya gelmek, doğu toplumlarında daha korunmaya muhtaç durumuna daha doğumdan itibaren düşüyor. Erkek çocuklarına nazaran kısıtlamalarla büyüyor.

Bu kuramın sonuçlarının kadın olmasının en büyük nedenlerinden biri erkeklerin davada hem yargıç hem de taraf olacakları gerçeğidir. Burada dikkat çekilen, aslında konular arasındaki farktır. Kadın düşmanlığının varoluşunda eril bir tutum görülür. Kadın cisimleşmiş, tekilleşmiş “öteki” haline gelmiştir. Aslında dişilik kısıtlayıcı bir öz değildir. Aksine kadınların özgürlüğünün sembolü olmalıdır. Bugüne değin ve günümüzde yapılan ortak baskılar sonucunda kadın “kadın” olduğu için pişman ediliyor.

“Böylesine güzel bir kadının böylesine zeki olması! İnanılmaz (!)” (K P K,)

Toplumda daima kadınlara misyonlar yüklenmiş, görevler biçilmiştir. Kadının ne olması, nasıl olması gerektiğini erkek-egemen toplum belirlemiştir. Kadın erkek diye yapılan sınıflandırma yetmiyormuş gibi güzel kadın zeki kadın sınıflandırılması yapılmaktadır. Bir kadın aynı anda ikisi birden olamaz. Ya sadece güzeldir fakat zeki değildir. Ya da çirkin ve zekidir. Çocukluğu boyunca babası tarafından hep ‘zeki kızım’ diye sevildiğini söyleyen yazar bile zeki ama güzel olmadığı sonucuna varmıştır.

“Bizler, kentin öldürülmüş kadınları, incecik, şeffaf cinayetlerle delik deşik edilmiştir.” (H S, 11)

Modern toplumlarda kadınlara daha çok imtiyaz tanınıyormuş gibi görünse de geçmişten günümüze kadar olan süreçte kadınlar genellikle erkeklerin hâkimiyetinin yoğunlukla hissedildiği nesnelere olmuşlardır. Kentli olmaları, ikinci sınıf olma durumlarını değiştirmez. Hatta kentli kadınlar bu ikilemi daha yoğun hissederler. Birçok şeyin bilincindedirler. Fakat erkek-egemen toplumun düzeni içinde sıkışır, kalırlar. Ev hayatında hizmet eden kadındır. İş dünyasında rekabete bile alınmazlar. Kırılgan yapıları nedeniyle de aşk hayatlarında da çabuk kırılır, dökülürler. Kadına yönelik baskılar açıkça olabildiği gibi çoğu zaman farkında olarak yapılabilir. Erkekler çocukluklarından beri üstün durumda olduklarını hissettirerek büyütülmüşlerdir. Kadınlara her zaman hâkim oldukları düşüncesi yer eder kafalarında. Bu nedenle hakları olduğunu düşünerek rahatlıkla kadınları üzüyorlar.

İşte bu noktada feminizm toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin doğasını anlamayı amaçlar. Fraser toplumsal cinsiyeti ele alırken bunun aslında bir iki değerli bütünlük olduğunu iddia eder. Yani ona göre bu eşitsizliğin ana sebepleri ekonomik ve kültürel temellerdir. (Fraser, 1997: 19) Ekonomik olarak ait olunan sınıf, kadın olarak nasıl ezildiğini belirler. Bu durum pozitif ya da negatif yönde bulunan durumu güçlendirir. Wirginia Woolf’a göre kadınların kendi geçimlerini sağlayacak gelirleri olmadığından yaşamlarını sürdürebilmek için babalarına ve ailelerine muhtaçtırlar. Bu muhtaçlık babalarınca ve diğer aile erkeklerince süreli kısıtlanırlar.

“Kadın: Tüketilmiş tanrıçalaştırılmış, sahte incilerle donanmış... Arzudan horgörüye bir tınlamayla dile getirilen bu sözcük, kendisine yüklenen bütün imgelerden sıyrıldığında sanki yalnızca ‘sessizlikten’ oluşmuş gibi duruyor. Kadın kavramıyla, kadın olmanın gerçeği arasında derin bir boşluk var.”(H S, 102)

Kadın daima bir arzu nesnesi halindedir. Elde edilene kadar tanrıça muamelesi görürler. Hem çok arzulan hem de bu kadar hor görülen başka bir varlık yoktur herhalde. Kadın imgesi bir hayalden ibarettir.(Adler, 2000: 140) Erkeklerin, toplumun kendisine yüklediği anlamlar olmaya çalışır kadın. Karşısındakinin ruh haline göre bunu zaman zaman başarır. Ama o misyonu bittiğinde değersiz hale gelmesi hiç zaman almaz. Kadın denince akla kırılğan, yüce, güzel gibi kavramlar gelirken işin aslının öyle olmadığını her fırsatta görebiliyoruz. Yani kahramanın da dediği gibi kadın kavramıyla, kadın olmanın gerçeği arasında derin bir boşluk vardır.

Zeynep Erekli'nin Aslı Erdoğan'la yaptığı röportajda Türkiye'de kadın ve kadın yazar olmak üzerine sorduğu sorularda kendi açıkça ifade eder Erdoğan.

“Kadın yazarların, 70'ine gelip de cinsel yönden bir tehdit unsuru olmaktan çıkana kadar ciddiye alınıp kabul görmesi olanaksız gibi. Türkiye'de kadın olmak olduğunun dışında başka bir durumla karşı karşıya kalmak derim, böyle yaşatılıyor çünkü. Dayatılıyor demek daha da doğru belki de.”(Erekli, 2008)

“Kadınsanız insan olarak yaşadıklarınızın üstüne bir de kadın olarak yaşadıklarınız kalıyor...”

“Gazeteleri önüme yığımışım. Bir sayfa dolusu, kocası tarafından öldürülmüş kadın fotoğrafı.”(B Y N Z B, 21)

Az gelişmiş ülkelerdeki kadın-erkek eşitsizliği kendini daha belirgin olarak hissettir. Yaşanan cinayet, tecavüz olaylarına bakıldığında yüksek oranda birbirini tanıyan insanlar arasında yaşandığı görülür. Türkiye'deki suç oranının çok olmasıyla az gelişmişliği arasındaki ilgi tesadüf olmasa gerek. Kadınların fiziksel olarak da zayıflığı, erkeklere karşı güçsüz olmaları şiddete maruz kalmalarına sebep oluyor.

“Avrupa'nın orta yerinde bile Ortadoğulu kadınları bir bakışta ayırt edebilirim. Hepimizin gözlerinde derin bir korku ve hüznün var. Özgüvenimizi hiçbir zaman kazamamışız, gurumuz Rasputin gibi yaralarla dolu.” (M M, 14)

Bir kız çocuğu her gün kızların erkeklerden daha yetenekli olduklarını ve yalnızca önemsiz işler yapabileceklerini işitip durursa, bu kız çocuğunun kadınların daha acı bir kaderi olduğuna ve bu kaderi değiştirmenin mümkün olmadığına inanmasını beklemek şaşırtıcı olmasa gerek. Bu psikolojiyle yetişen kadın üstüne bir de şiddet görünce kendi değerinin farkına varmasını beklemek pek mümkün görünmez. Türkiyeli ve Ortadoğulu kadınların

gördükleri sürekli baskıdan dolayı özgüvensiz olmaları beklenen bir sonuçtur. Ezilmişliğin ve şiddetin sonucu olarak gururları hep yaralıdır. Kadınlıklarını bir suç öznesi gibi görürler.

“Yüzleri asırlar boyu örtülmüş o derin, acılı bakışlara sahipti. Türkiyeli bile olabilirdi” (H S, 86)

Doğu kültürlerinde kadınların kapanması hem inançtandır hem de adettir. Kadınlar dünyaya gelirken bile önyargıyla karşılaşılır. Genellikle erkek çocuk istenmesi bile bu önyargının en önemli göstergelerindendir. Erkeklerle ait özellikler değerli, güçlü, başarılı, yeteneklidir. Kadınlar ise itaat etme, köle gibi hizmet etme, bağımlı olma gibi niteliklerle bağdaştırılır. Yaşanılan her acı insanın içinde yer eder. Derin izler açar. Bu izleri, insanı en iyi anlatan ise gözlerdir.

Türkiye’de kadın olmak günümüz şartlarına bakıldığında hala çok zordur. Büyük şehirlerde ekonomik özgürlüğü, statüsü olan kadınların olduğu gibi Doğuda sözü geçmeyen hatta adı bile olmayan kadınlara rastlamak mümkündür. Gözlerindeki hüznün, acı, yorgunluk bir bakışta hissedilir.

“Bense tam bir Türk kadını gibi davranır, gözlerimi kaçırır, somurtur, ters ters bakardım adama.” (M M, 58)

Türk kadınları çocukluklarından beri ayıplarla büyür. Erkeklerle konuşmak dahi hoş karşılanmaz. İnanıstan da kaynaklanan bu durum kadınların hayatları boyunca kısıtlamalarla karşılaşmasına neden olmuştur. Bir erkeğe gülümsemek, onunla göz göze gelmek hafifliğin bir belirtisidir. Nereye giderlerse gitsinler Türk kadınları bu duruma ne kadar karşı çıkarsa çıksınlar, yetiştirilme tarzı hayat tarzlarına mutlaka etki eder. Gittikleri kültürde dahi kendilerini belli ederler.

“Modern kadın erkeklerle rekabet içinde, ama erkekler onu rakipten saymıyor.”(H S, 38)

Kadınların ezilmişliklerini kader olarak görmekten vazgeçip, kendilerine yeni bir yol açmak için günümüzde erkeklerle hemen her alanda yarışır. Başarı kazanmak için mücadele ederler. Daha çok erkeklerin tekelinde bulunan faaliyetlerde bulunurlar. Erkekler de kadınların bu çabasını görmezden gelirler. Ya da erkekçe tepkiler göstererek onları sindirmeye çalışır. Kadınların kendilerini ispat etmek için bu denli çaba sarf etmeleri

ironik bir durumdur aslında. Günümüzde kadınlar erkeklerin aldığı bütün sorumlulukları da alabilmekte, üstüne evlerinin, eşlerinin, çocuklarının da sorumluluklarını almaktadır.

“Kadınların erkeklerle eşit güç ve statüye sahip olduklarına mı inanıyorsun?” (H S, 66)

Modern, şehirli kadınlar da doğudaki gibi babalarından, eşlerinden belki fiziksel şiddet görmüyorlar. Fakat onların da yaşadığı psikolojik şiddeti hafife almamak gerekir. İş hayatında, sosyal hayatta daima yok sayılmak bir kader haline gelmiş gibidir. Ne kadar çalışırlarsa çalışsınlar, son derece başarılı da olsalar erkeklerle aynı statüde olmaları çok zordur. Eğer statülerini yükseltmeyi başarmışlarsa altında mutlaka başka nedenlerin yattığı düşünülür.

Tüm bu fikirler yaşanan, yaşatılan ruhen ve fiziken tacizler Erdoğan anlatılarında bazen açıkça bazen de sessizce hissedilir.

“Şiddetle geçen çocukluk yıllarım, dünyayı acı çekenler ve çektirenlerin bulunduğu bir savaş alanı gibi algılamama neden olmuştu.” (K A, 9)

Türkiye’de geçirdiği çocukluk ve gençlik yıllarında babasından gördüğü baskıyı, aralarındaki iletişimsizliği kitaplarının yanı sıra nadir de olsa röportajlarında anlatır. “Kafka’nın bir sözü vardır, dünyaya savaş açacaksan dünyanın yanında olmalısın, karşısında değil. Ben de babama savaş açarsam babamın yanında olmalıyım” diyor. Türkiye’de doğup büyümek açığı çekmek için bir nedendir yazar Aslı Erdoğan için. Türkiye’de bulunduğu yıllar içerisinde hayatı acıyla, şiddetle geçmiştir.

“Aşırı uçlar arasında sallanan sarkaçlarla dolu genç kızlığım, beni bir cinayet işleyebilecek denli öfkeleniren, acı- isyan ve umutsuzluk gözyaşları döktüren ilk kısıtlamasıyla bu.” (M M, 13)

Yazar kahramanı aracılığıyla genç kızlık döneminde yaşadığı baskıları ve bu baskılara kaldırdığı başkaldırını sıklıkla ve açıkça ifade eder. Yapmak istedikleriyle, yapmak zorunda bırakıldıkları arasındaki uçurumda gidip gelen kahraman umutsuzca çırpınır. Cinayet işleyebilecek denli öfkelenmek sağlıklı bir beynin ürünü değildir. İçinde bulunduğu durumun vehametini bu şekilde ifade etmeye çalışır. İsyan eder. Karamsarlık yaşar, öfke duyar. Kısıtlamalara daima tepkiler veren yazar hayatının her döneminde hemen her yerde bu baskılara maruz kaldığını belirtir.

“O zamanlar tel örgülerle kaplıydı hayatım ve ben, yaralanmak pahasına da olsa bu dikenli telleri umutsuzca parçalamaya çabalıyordum.” (M M, 13)

Yaşadığı baskıyı ‘tel örgü’ olarak niteleyen yazar bu baskıdan kurtulmak için var gücüyle çabalar. Bu baskıdan kurtulamayacağını, kurtulmaya çalıştıkça da zarar gördüğünü bilse de bu baskıyı yıkıp atmak için çabalar.

“İlk gençlik yıllarımı benden çalmıştı Türkiye ve başka hiçbir ülke onları geri veremezdi.” (M M, 14)

Gençlik yıllarında yapamadığı her şeyi, yabancı ülkelerde rahatlıkla yapılabildiğini gören kahraman, yaşadığı baskıları, yılları kayıp yıllar olarak görür. Kendisinden çalınmış yılların müsebbibi olarak Türkiye’yi görür. Türkiye’de yaşamak baskı görmek için başlı başına bir nedendir. Yaşadığı acıların suçlusunu bilir, fakat bunu bilmek bir şeyi değiştirmez. O yıllar yaşanmış ve bitmiştir. Etkileri hala devam etmektedir ve hayatının sonuna kadar edecektir.

Babasının yazarlığına karşı çıktığını ifade ediyor Ezen ezilen zincirinde, kadının doğal yerinin ezilen olduğunu söylerken, kadın yazarda otomatik olarak böyle bir sınıflandırmanın esiri olduğunu düşünüyor. Kadın yazdığı andan itibaren “kadın yazardır.”

Aslı Erdoğan bu kısıtlamalara maruz kalan yazar kimliğinden ziyade bir kadındır. Çocukluk yıllarında uğradığı taciz bir yana, fiziksel tecavüz vakası yaşamış ve son şiddetini adına yazılan bir romandan görmüştür. Şiddetle örülmüş erkek-egemen kültürünün parçası olmuştur hayatı boyunca. Haksızlığa uğrayan bir kent ötesi kadın kimliğini hep taşıyacak belki de kitaplarından da anlaşıldığı gibi ihanetin, vefasızlığın, insansızlığın ne demek olduğunu hep sorgulayacak. Yaşadıkları nedeniyle hikâyelerinin çoğu kaybedilmişliklerle, kaybetmiş kadın kahramanlarla başlıyor. Hayatta her zaman yenilgiyle karşılaşacağına inanan yazarın karakterlerinin hemen hepsi yalnız, ezilmiş ve aşağılanmış insanlardır. Kişisel yaşamdaki açmazlar ve sıkıntılar hayata bakışının karamsar olmasına neden olmuştur. “Kitaplarım, hayatımda duvara tosladığım dönemeçlerin birebir ürünüdür” der, Aslı Erdoğan bir röportajında. (Aktan, 2009)

Aslı Erdoğan özgülleşebilen, dolayısıyla yerellikten kurtulabilen bir kadın yazar. Öykülerinde öncelikle kadının yerini sorgulayan bir başkaldırı, düzen eleştirisi vardır. Hapsedilmişlik duygusunu, kadına bakış açısını modernist bakış açısıyla anlatıyor.

Aslı Erdoğan, düşünün kadın olmanın Türkiye’de ödenmesi gereken bedelinden bahsetmektedir. Bir röportajında “Biz garip bir coğrafya’da yaşıyoruz. Kadın yazar duygusaldır, pek ciddiye alınmaz, laf olsun beri gelsin gibi kıstaslarla baktıkları için zaten hep çok daha fazla çaba harcamak zorundasın”, diyerek fikirlerini ve bu konuda yaşadığı zorlukları anlatır.

“Kadın olmak demek, herkesçe onaylanan bir kılığa girmek demektir. Lütfen birisi beni görsün’ ‘görsün ve belleğinde sonsuza dek saklamak isteyeceği bir imgeye dönüştürsün.” (T B V D, 38)

Kadınlara yüklenen anlamlara başkaldıran kadınlar çok fazladır. Ancak bu sınıflandırmaya çeşitli sebeplerle karşı çıkmayan kadınlar da vardır. Ya böyle olması gerektiğine inandıklarından ya da bu durumu değiştirmeye güçlerinin yetmeyeceğini düşündüklerinden kabullenme yoluna giderler. Herkes tarafından beğenilen, arzu duyulan ve onaylanan bir kadın olmak onlar için yeterlidir. Birinin kendisine âşık olmasını ve onu sonsuza dek saklayacağını, koruyacağını, onun hâkimiyetinde olacağını bilmek onu mutlu etmeye yetecektir.

2.2. Ötekileşmenin Nesnelleşen Boyutu

2.2.1.Ötekileşme

Felsefe’den psikolojiye, edebiyattan sosyolojiye kadar birçok bilim dalı “öteki”nin kim olduğuna dair yorumlar yapmıştır. Yükselen kimlik taleplerinin öznesi olan toplulukların yanında varsayılmayan topluluklar vardır. (Hece,2007: 29) İşte bu varsayılmayan topluluklar ‘öteki’lerdir.

“Öteki” her şeyden önce bireyin içindeki “ikinci”dir. Bizim içimizde yaşayan farklılık bilincinin olduğu durumlarda ortaya çıkan bir kavramdır. Ötekileşmenin temelinde bireyin içindeki yalnızlık duygusunun var olduğu söylenebilir.

“Tropiklerde o gözden irak adada öğrendim ki, cennetle cehennem iç içedir, ancak bir katil bir peygamber olabilir ve insan bir tam zıddı gene kendisidir.” (K A, 2)

Peygamber olmak mertebelerin en yücesidir. Peygamberlerin yanlış yapmaması, günah işlememesi beklenir. Bir katil ise insanların en aşağı mertebesidir. Bir insanı öldürmek

işlenebilecek günahların en büyüğüdür. Bir peygamberden bir insanı öldürmesi beklenemez. Ancak ötekileşmeye göre insan tam zıddını içinde taşır. En yüce ve en aşağılık bir arada, aynı kişidir. “Öteki” kavramı tanımını adında taşıyan bir kavramdır. Ben “öteki”ni daima kendinde taşır. Birbirini tanımlar, birbirini tamamlar. Ve işte bu yüzden “İnsanın tam zıddı gene kendisidir...”

“Varlığı kendisine sunulmuş olmadığı için varoluşunu kendisi yaratmak zorunda olan insan” (Gasset, 1995: 9) yaşadığı dünyaya egemen olabilmek için aynı dünyayı paylaştığı herkese benzer. Herkesle ve aynı zamanda hiç kimseyle aynı olur. Ötekileşmenin temelinde yabancı olanın tanıdık olana çevrilmesi yatar. Böylece dünyadaki herkes öteki olur.

“Çünkü bir insanı etkilemek ona kendi ruhunu vermektir. O başka birinin müziğinin yankısı, onun için yazılmamış bir rolün aktörü olur.” (Bloom, 2008: 48)

Bireyin başkasından etkilenme derecesi yabancılaşmaya kadar varıyorsa birey artık kendisi değil bir başkasıdır. Kendi hayatı yoktur. Başkalarının uygun gördüğü hayatı yaşar. Onlar gibi düşünür, onlar gibi davranır.

“Sürüden ayrılmayı marifet sayan, öz değerlerine yabancılaşmış en savunmasız kesime.”(B Y N Z B, 87)

Sürü aslında yabancılaşmanın en güzel tanımlarından biridir. Sürüde herkes birbirine benzer ve aynı şeyi yaşar, aynı şeyi yapar. ‘öteki’ olmak için ya sürüye dâhil olmak gerek, ya da herkes sürüdeyken sürüden ayrılmak gerek. Herkes gibi olmak ya da herkes gibi olmamak yabancı terimini hak eden durumlardır.

Toplum düzeninin psikolojik olarak bireye yansması sonucu kişiliksizleşmesi de diyebiliriz. Aslında birey herhangi bir zorlamaya maruz kalmadan kendi isteğiyle oluşan bir dönüşün durumu gibi görünse de engellerle karşılaşan birey engelleri ortadan kaldırmak için kendine yabancılaşır, topluma yakınlaşır.

“Dünyadan akıllıca yararlanma isteğiyle dolu, açık vermektan, kendini kaptırmaktan, ruhunu çıplak bir halde sergilemekten, zayıflıktan ve bağımsızlıkta ölesiye korkan bir sürüden var gücümlle nefret ediyordum. Nefret dünyanın kolay ve zevkli işidir, kayıp bir insanı uzun süre oyalayabilir, güçlendirir, sağ kalmasını sağlar.” (M M, 15)

Dünya kötülükler, gülünçlüklerle doludur. Herkesin çoğunlukta olduğu bu gruba karşı anlatı kahramanı nefret besler. Herkesle aynı anda mücadele etmek çok zor bir iştir.

Herkes gibi olmayan kahramanın diğerlerine karşı kendini üstün gördüğünü söylemek de mümkündür. ‘Öteki’leşerek nefret ettiği toplumdan ayrılır ve kendince doğru olanı yapar.

Yeteneklerinin farkında olmayan ya da bu yeteneklerin yaşadığı toplumda kendisine bir çıkar sağlamadığını düşünen insan “kendi”ni oluşturan unsurlardan bilinçli ya da bilinçsiz olarak kolayca vazgeçebilir.

“Öteki’ne değil söz hakkı, yaşama hakkı bile tanınmayan bir ülkede acı verici ironiyi geç fark ettim.”(B Y N Z B, 116)

Kendimiz gibi olmayana kolaylıkla yaftalarız. Ne söylediğiyle ne de yaptığıyla ilgileniriz. Bizim gibi davranmadığı için dinlenmeyi bile hak etmez. Yabancılaşmanın temelinde tahammülsüzlüğün yattığı söylenebilir. Bizden olmayana tahammül edemeyiz ve zaten etmemize de gerek yoktur. Yazar Radikal gazetesinde yazdığı yazılarını ‘öteki’ başlığı altında yayınlamıştır. Yazılarına baktığımızda hoşgöründen, eşitlikten, insan olmaktan bahsettiği görülür. Ancak ‘öteki’ başlığı altında bu tarz yazılar yazmak büyük bir çelişkidir. Ötekileştirmek aslında bir özgürlük sorunudur. Çünkü ötekileştirilen kişi kendisine dayatılan hayatı yaşamak zorundadır. Eğer o hayatı yaşamıyorsa, yaşamaya hiç hakkı yoktur. ‘Kendi ‘ ile ‘öteki’ arasındaki fark sonucu farklı olan dışlanır. Yok, edilmeye çalışılır. Ya yok edilir, ya kendisine benzetilir. Bu ikisi arasında başka bir seçenek yoktur.

Korkmaz “Aytmatov Anlatılarında Ötekileşme Sorunu ve Dönüş İzlekleri” adlı çalışmasında ”öteki”nin olumlu ve olumsuz yönlerine dikkat çeker. “Öteki”ni tanıyan, tanımaya çalışan kişi yeteneklerini keşfeder, sınırlarını bilir. Ancak aynı zamanda farkında olduğu yeteneklerinin üstünü kapatıp ötekileştirdiği, sınırladığı, yok ettiği kendi “ben”inin farkındalığını engellediği için olumsuzdur.(Korkmaz, 2008, 17-18)

“Öteki” kavramı ile “ötekileştirme” kavramları arasında derin niteliksel ayrımlar vardır. Birincide, farklı iki görünümünün bakış açısına göre birisi, hem “ben” hem de “öteki” konumlarını kendi içinde barındıran özüdür. İkincisi ise, “Ben”in kendi varlık alanını ihlal ve iğfal göndermeli bir yöntemle genişletme çabası sezilir.” (a.g. e. , 17)

Bireyin eğer kendini tanımaya cesareti yoksa ötekileşmek daha kolay olur onun için. Beden anlamında toplumda vardır, ancak ruhun, bilinç olarak kendisine ait hiçbir şey yoktur. Tüm bunların yanı sıra bireyin kendisine yabancılaşarak topluma karışmasından başka sosyal ilişki içinde bulunduğu topluma ve kültürel değerlerine karşı bir tavır

takınması durumu da söz konusudur. Bu durum çatışmayı da beraberinde getirirken yine bireyin kendisinden kaynaklanır.

Aslı Erdoğan anlatılarına baktığımızda genellikle bu tarz bir yabancılaşmayla karşılaşırız. Anlatı kahramanları hep doğup büyüdüğü ülkeyi terk ederek başka bir ülkeye gelmişlerdir. Ne var ki bulunduğu ülkeye de ait olamamış göçmen sayılmış, kendi ülkesinde de kabullenmemiş kahramanlardır.

“Onların, insanların dünyasıydı gerçek dünya, gerçek dışı olan bendim. Onlar soluk alıp veriyor, değişiyor, yapıyor, kuruyor, istiyor, çiftleşiyor, kızıyor, ağlıyor kahkahalar atıyor, sağ kalıyordu. Ben seyrediyordum.” (M M, 37)

Anlatı kahramanı tamamen kendi içine dönerek, tepkisiz biri haline gelmiştir. Kendi yaşama gücünü yitirmiştir. Birey olarak hayata devam etme isteği yoktur. Nefes alır, yaşar. Fakat bunları zorunluluktan ve farkında olmadan yapar. Herkes gibi olmayı genellikle reddeden Aslı Erdoğan kahramanları çoğu zaman hayata küsmüş, içe dönmüş, zamanla silikleşmiş kahramanlar olabildiği gibi, içinde bulunduğu toplumu onaylamayan kendi doğruları doğrultusunda yaşayan, insanlara tepeden bakan kahramanlar da olabiliyor.

Aslı Erdoğan'ın kahramanlarını incelerken yazarı inceliyormuş izlenimine kapılırız çoğu zaman. Sanki anlattığı hayali bir kahraman değil her daim kendisidir. Yaşadıklarıyla yazdıkları o kadar aynıdır ki her defasında otobiyografik bir roman okuduğumuzu düşünürüz. Röportajlarında anlattığı Aslı Erdoğan'la kahramanların başlarından geçen her şey hemen hemen aynı gibidir. Anlatılarındaki yabancılaşmayı yazarda aramak yanlış olmaz herhalde.

Yazarın Radikal gazetesinde 2008 yılında yazdığı köşe'nin adının “öteki” olmasının tesadüf olduğu düşünülemez. Siyasi, sosyal olaylara hem bir öteki gözüyle bakar, hem de seçtiği konular bakımından ötekileştirilmiş, öteki kabul edilen insanları ve olayları anlatır. Hatta bu “öteki” tavrı ve ötekilere (!) olan merakı yüzünden gazetede işine son verildiğini anlatır. Anlatılarında da hayata hep “öteki”nin gözüyle bakılıyor.

“Çocukluğumdan beri yaşadığım bir şey aslında bu. Girememek, ait olamamak, dışarıda kalmak, köprüde olmak durumu, iki arada kalmak gibi. ” Kendine bir imge kursa, köprüden aşağıdaki ırmağa bakan biri olurdu. Her an atlayabilir. Ama hayatta. (Sorgun, 2001)

“1991’de Rio’daydım. Çalışma şartları çok zordu. Orada insana yabancılaşmayı gördüm.” (Sorgun, 2001)

“Ben sanırım hiç hayatın içinde olamadım.” (Yılmazçelik, 2009)

Öteki, ötekileşme kavramlarının yanı sıra günümüzde oldukça sık kullanılan ve sık karşılaştığımız bir kavram daha vardır: ötekileştirme. Toplumlar kendilerinden olmayan, kendisi gibi olmayanı her zaman etkileyerek ötekileştiriyor. Ötekileştirmek belki de bir bakış açısıdır. Kimin, kime, neye hangi bakış açısıyla baktığı, hangi etiketi yapıştırdığıyla alakalıdır. Ötekileştirme, onu nesne haline getirip sürekli ötekiliğini tarif etmesidir.

“Biz”in karşısında bir “öteki”nin yaratılması toplumsal bir süreçtir. Irkçılık, soykırım, yabancı düşmanlığı, azınlık gibi kavramlar siyasi ötekileştirmenin bir sonucudur. Bu durumda öteki=düşmandır. “Öteki” kelimesi daha çok dışlamak için kullanılır.

Ötekileşmek, ötekileştirmek ve bu kavramların nesnesi olan “öteki” aslında bir kısır döngünün sonucudur. “Öteki” “ben” olmayandır. Ben, kendini tanıyabilmek, bulabilmek için “ötekine” ihtiyaç duyar. Ötekinden kendine doğru hareket etmesi gerekir ki kendi “ben”ini bulsun.

Birey kendine benzemeyeni, yabancı olanı fark ettiği anda otomatik olarak kendisini korumaya alıyor. Karşıdakini kendisine benzemeye zorluyor, asimile ediyor, ona düşmanca yaklaşıyor. Ya kendisi ötekileşiyor ya da karşıdakini ötekileştiriyor.

“Bir insan yabancı oldu mu kendisi olamıyor artık. Kendim hariç her şeyim.” (Elif Şafak s.114-Araf)

Kim gerçek yabancı, bir ülkede yaşayıp bir başka yere ait olduğunu bilen mi, yoksa kendi ülkesinde yabancı hayatı sürüp ait olacak başka yeri olmayan mı? Yabancı olmak benliğini kaybetmektir. Bireyi ‘ben’ yapan özellikler ortadan kalkınca kişi kendinden başka herkese ve her şeye benzer.

“Kendimi yalnız bırakmamak için bütün bir gece aynanın karşısında oturdum.
“(Cesare Pavese)

Ayna imgesi aslında bir parçalanıştır. Birden çok benliğin bir arada yansımasıdır. Ayna bize bizi gösterir. Kim olduğumuza dair soruları genelde kendimiz bulamadığımız için, kendimizi tanımamızı sağlar. Kişiliğimizi ve kişiliğimizin sınırlarını çizebilmek için bir aynaya ihtiyaç duyarız çoğu zaman. Bizim göremediğimiz yönlerimizi gösterir bize. Ve

her şeyden önce asla yalnız bırakmaz bizi. Hep bir yansıma vardır aynada. İnsana en yakın olan yine kendisidir.

“Burası fizikçi jargonunda denildiği gibi bir gettoydu ya da manastır. Bizden istenen üç şey vardır. Çalışmak, çalışmak, çalışmak. Hastalanmadan, üzülmeyen, bunalıma girmeden, âşık olmadan, hiç teklemeyen bir jet motoru gibi çalışmak.” (K A, 4)

Aslında yazarın kahramanının ağzından söylediği bu cümleler ötekileşmenin çok güzel bir tarifidir. Ancak bunun yanı sıra böyle büyük bir başarıya sahip olan kadının aslında fizikten uzak durulması gerektiğini özetleyen ifadelerdir de. Yabancılaşma kavramının içinde barındırdığı en önemli kavramlardan biri de duyarsızlaşmadır. Hissizleşmedir. İnsan olduğunu unutarak makine haline gelen birey insani durumları ve duyguları bir kenara bırakır. Bir toplulukta yabancı olmak istemiyorsak toplumdaki herkes gibi olmalıyız. Aynılaştırmalıyız. ‘Öteki’, bir toplumun olumsuzudur. Kendinden olmayanı kabul etmez. Özgürlüğü kısıtlar. Dünyamızı bizden çalar. Yukarıdaki ifadede de kahramanın dünyasını kendinden çalan fizik gettosudur.

“Güpegündüz kentin en işlek caddesinde bir cinayet kurbanıyla karşılaşınca ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Herkes kendi dünyasındandı, herkes perdelerini kapatmıştı. Köşeye fırlatılmış boş bir çuval kadar bile ilgi uyandırmıyordu kadın. Bırakın ölüleri ölüler gömsünler.” (K P K, 123)

İnsanlar hayatta olup biten her şeye öyle duyarsız hale gelmişlerdir ki, kendilerine yabancılaşmak bir yana topluma, toplumsal, kültürel değerlere bile yabancılaşmışlardır. Öteki olan insan insani duygulardan yoksunlaşmıştır. Öznellikten çıkıp nesnelleşmiştir. Öznenin insani duyguları, vicdanı varken nesnelere duygu taşımazlar. Toplumun duyarsızlığını anlatan kısa ve yoğun bir ifadedir bu cümleler. En insani olgu olan ölüm bile artık insanları etkilemez.

“Madem ben kendimdim, neden içimdeki hiçbir şey, acı bile bana ait değil? Gökyüzünün altında, söylenecek yeni bir şey yoksa eğer, her cümle, her dize, her öykü defalarca seslendirilmişse, ben hangi çığlığın yankısıyım?” (H S, 14)

Her insanı insan yapan belirli özellikleri vardır. Herkesin kişiliği, hayata bakışı farklıdır. Ancak ötekileşme kavramında herkes aynı düşünür, aynı hareket eder. Bireyi birey yapan bütün özelliklerinden sıyrılan kişi, özne olmaktan çıkarak nesne olma yolunda ilerler. Herkes aynı şeyleri yaşadığına göre, şimdiye kadar herkes her şeyi yaşamıştır.

Yapılmayan, söylenmeyen, yaşanmayan hiçbir şey kalmamıştır. Böyle bir tavrı benimseyen insanoğlu için yeni şeyler yaşanmayacaksa eğer yaşamının anlamı yoktur.

“Artık benimkine pek benzemeyen bir yüze makyaj yapıyorum, daha da az benzesin diye.” (M M, 15)

İnsan fiziksel ve kişiliksel özellikleriyle insandır. Kişiliğinden mümkün olduğunca kopan birey için aynaya baktığında gördüğü yüz pek de kendine benzemez. Kendine benzemeyen insan zamanla bu duruma alışır ve bir rahatsızlık duymamaya başlar. Herkes gibi olmaktır artık doğru olan. Ve gün geçtikçe kendisine daha az benzesin diye daha fazla çaba sarf etmeye başlar.

“Kendimle aynı mekâna kapatılmanın dayanılmazlığını hiçbir şey hafifletmiyor.” (H S, 16)

İnsan artık o kadar ötekileşmiş, o kadar yabancılaşmıştır ki kendisine bile tahammülü kalmamıştır. Nasıl kalsın ki tahammülü? Kendisi bile değilken bu derece yabancıyken her şeyin yabancı olması normaldir denilebilir. Öteki, ister biz ister başkaları olsun ilişkimiz eğer kısıtlayıcı ve sorunluysa ‘öteki’ olan bizim için cehennemdir. Ötekinin varlığını mutlaka üstünde hisseden birey kendine yabancılaşma sürecini özgürlüğünden vazgeçerek başlatır. Tahammülü azalır. Kendisine bile dayanamaz. Çünkü artık kendisi ‘kendi’si değildir.

“Ve geldiler. Birer ikişer, her yönden, düş zamanında gibi ağır ağır... Mağaralardan, vadilerden, karabasanlardan, yer altından çıkmış kadınlar.” (H S, 16)

Bölünen benliği çeşitli kadınlara, bireylere dönüşmüştür. Onları ne kadar gizlemek yadsımak istese de bunu başarmak mümkün değildir. Ve bahsettiği kadınlar hep olumsuz özellikler taşır. Hayatının her döneminde yaşadığı her şey farklı kişiler ve kişilikler olarak karşısına çıkar yazarın. Kimi çok uzaklardan, kimi karanlıklardan, kimi ışıktan gelir. Ancak hepsinin tek bir ortak özelliği vardır; hepsi yaşanmışlıklardan gelir.

“Varlığından emin olduğum, yalın, sahici, her şeyin onda başlayıp onda biteceği bir başka dünya.” (H S, 22)

Ötekileşmenin en önemli göstergelerinden biri ait olamama duygusudur. Yazar kahramanlarını sürekli yolculuğa çıkarır ve bulunduğu hiçbir yere ait olmalarına izin vermez. Sürekli içinde buldukları topluma yabancıdırlar. Kendi ülkesi de dâhil olmak üzere... Sanki bu dünyanın dışında başka bir dünya olmalı ve kahramanları orda

yaşamalıdır. Hatta yazarın kendisi de. Bulunduğu yeri daima sorgulayan yazar için hayat yolculuktan ibarettir. Nereye, neden gittiğini bilmeden yola çıkar. Aradığı belki de başka bir dünyadır.

“Dünyayla savaşa kalkışacaksan onun tarafını tutmalısın. Kendinin değil.” (H S, 118)

Ötekileştirilen insanlar kendi yeteneklerinin farkında olmadan, öz farkındalıklarını yaşamadan tamamen içinde buldukları topluma, içinde buldukları dünyaya benzerler. Hatta bu kazanmanın temel taşıdır. Eğer dünyaya kafa tutarsan öteki, sen olursun ve dışlanırsın. Ama kendi kişiliğini yitirip sürüye dâhil olursan kazanan(!) taraf sen olacaksınız daima.

“İçimdekilerden hiçbiri öne çıkmak ve ‘ben’ demek istemiyordu, bu sözcüğü üstlenmek aynada yansıyan yüze sahip çıkmak istemiyordu.” (H S, 155)

Bir özne olarak ‘öteki’ nin varlığı kendimi onun baskısı altında bir nesne gibi hissettiğim zaman ortaya çıkar. (Namaz, 2010: 32) Nesne olabilmek, özne olmamızı sağlayan bütün özelliklerimizi yitirmemizi gerektirir. Kişi kendinden hiçbir iz bulamazsa tamamen ötekileştirilmiştir. Aynada tanımadığı bu ötekinin yüzüne, kendiliğini sağlayan hiçbir değerlerin sahip çıkmaması yabancılaşmanın doğal bir sonucu olarak görülebilir.

“Kimdir ‘öteki?’ Bizden olmayan ama ‘biz’i tanımlayabilmek için gereksindiğimizdir. Kendisinden başka her şeyi göstermesini beklediğimiz aynadır bazen de...” (B Y N Z B, 11)

Öteki, ‘ben’in varlığını ‘ben’den çalan olduğu kadar oluşturandır da aynı zamanda. Bir toplumda birlikte yaşayabilmek için uzlaşma olması şarttır. Uzlaşmanın olabilmesi için de herkesin hemen hemen aynı olması gerekir. ‘Ben’ aslında öteki tarafından belirlenir.

“Ben’in kendi kavranamaz bölümlerini kavramasının yolu ‘öteki’nden geçmektedir.” (Namaz,2010: 26)

Öteki, ben’in yansımasıdır. Ötekine bakarken birey kendi yarısını görür. Varlık zıddıyla vardır. Bir varlığın zıddını rahatlıkla görebilmesi için kendi gibi olmayana ihtiyacı vardır.

“Fazlasıyla tanıdıktı belki bu kent, ama sanki artık BENİM değildi.” (B Y N Z B, 12)

Yazarın yaşadığı ve kahramanlarına yaşattığı aidiyet problemiyle sıklıkla karşılaşırız. Bir yerin fazlasıyla tanıdık olması ona ait olduğumuz anlamına gelmez. İnsan nerede kendi olabilirse evi orasıdır. Oraya aittir.

“Ötekileştirme, cinayeti mümkün kıldığı gibi, meşrulaştırır da. ‘Öteki’ kirli, suçlu, kötüdür; ‘biz’ ise yüce amaçlarla, kutsallıkla donanmıştır. Öteki nesneleştirilir.”(H S, 122)

Ötekinin tanımında barındırdığı ‘Bizden olmayan’ kavramı çokça karşımıza çıkar. Bizim yaptığımız her şey doğruken bize benzemeyenin yaptığı her şey yanlıştır. Aslında bize benzemeyen de ‘biz’dir. Bizim olmadığımız halimizdir. Olumsuzumuzdur. Onun özne olabileceği aklımıza hiç gelmez. O da bizim gibi olmalıdır. Bizim gibi olabilmesi için de kendine ait bütün yanlış(!) değerlerden sıyrılmalıdır.

“Ben” in öteki’nde erimesi, ölümlle yaşamın geçmişle geleceğin, anlatanla anlatılanın, hikâyeyle gerçeğin, imgeyle bakışın birleştiği an. Ancak sonsuzluğun kırabileceği bir tamamlanmışlık.” (H S, 135)

Ben ve öteki bir tamın iki yarısıdır. Aynı durdukça hep bir yarım kalmışlık hissedilecektir. Ancak bir araya gelebilirlerse insan o zaman tam anlamıyla insan olacaktır. Bir kavramın olumsuz ve olumludur kavramı kavram yapan. Zıtlıklar tamamlanmışlıkları oluşturur.

“Bizden olmak istiyorsan ki başka seçeneğin yok, bizim dilimizi konuşmalısın. Belki, günün birinde, kendin üzerine konuşmana izin verilirse, bunu bizim sözcüklerimizle, seni yarattığımız sözcüklerle yapabilirsin.”(B Y N Z B, 150)

Birey ‘öteki’nin baskısını mutlaka üstünde hisseder. Onun izin verdiği ölçüde yaşar. İzin verdiği şekilde davranır. Özgürlüğü tamamen kısıtlanmıştır. Özgür olmasına da gerek yoktur. Çünkü o da herkes gibidir. Eğer bu hayata tutunmak istiyorsa ve mutluluğu yakalamak gibi bir amacı varsa farklı olmayacaktır. Bütün farklılıklarını eritip herkes gibi olacaktır. Bu ifade belki de ötekileşmeyi tanımlayan ifadelerdendir. Eğer bu dünyaya ait olmak istiyorsan onun gibi olacaksın. Dünyaya başkaldırıp macera aramak pek anlamsızdır.

“Kimlik bunalımını aşmış, yerinin yabancılar arasında olduğuna karar vermiş olmalıydı.”(T B V D, 19)

Yabancıların en çok yaşadığı duygulardan biridir kimlik bunalımı. Nereye ait olduğu kestirememe durumu. Çünkü öylesine unutmıştır ki kendini ve değerlerini nerde dursa oraya uyacakmış gibi hisseder.

“Kuklayı, şöyle bir sars, tarzlarından silkele, ayna karşısına sürükle. Yüzünü gözyaşı izlerinden arındır, gündelik katılık maskesini tak ki insan içine çıkmaya hazır olsun.”(T B V D,38)

Kukla olma durumu nesneleşmenin en güzel örneğidir belki de. İplerin senin elinde değildir. Seni bir başkası hareket ettirir, bir başkası yönetir. Öteki kavramına güzel bir örnek sayılabilir. Kuklayı ne tarafa çeksen oraya gelir. Kendi bireyselliğinin olması mümkün değildir. Kendine ait özelliklerden silkelenip herkes gibi olduğunda insan içine çıkmaya hazır duruma gelir öteki.

“Kimse dayanamazdı kendi gözlerini görmeye. Hala sonlanmayan, sonlanmayacak uçurumunu ötekinin gözlerinde izlemeye...”(T B V D, 121)

Öteki, daima bir ayna görevi görür. Karşısındakinin ne olduğunu gösterir. Hatta dikkatli bakılırsa ne olmadığını da. Ötekileşerek kendini unutan birey ötekinin gözlerinde kendi olmadığını görmek istemez.

2.2.2. Umutsuzluk, Karamsarlık

Hayat, umutsuzluğun öbür yanında başlar.

Jean Paul Sartre

Umutsuzluk evrenseldir. Kaçınılmazdır. Bir varlık oluşunun gereğidir. Kierkegaard için umutsuzluk ölümcül bir hastalıktır. “Bu hastalıktan ölümesinden veya bu hastalığın fiziksel ölümle sona ermesinden çok bu hastalığın işkencesi, can çekişen ama ölemeden ölümle savaşıyor kişi gibi ölmemektedir, sürekli bir can çekişme hali içindedir.” (Kierkegaard, 2007: 8)

İnsan ölümlü bir varlıktır. Sonlu bir yaşamı vardır. Sonlu bir yaşamda mutluluğu araması bireyi umutsuzluğa düşürür. İnsanın sonsuzluğa ulaşması imkânsızdır. Kierkegaard için inancın formülü şudur: “Ben’in, kendine dönerken, kendi olmak isterken, saydamlığı arasında onu ortaya koyan gücün içine atmasıdır.” (Kierkegaard, 2007: 9) Ölüm aslında her şeyin sonu olarak algılanıyor. Ölüm sonsa ve umutsuzluk gerektiriyorsa yaşam da umut olmalıdır.

Umutsuzluk insanın içinde bulunduğu konumdan, maddi durumdan, hastalıktan kaynaklanmaz aslında. Umutsuzluk insanın kendi “ben”inden kaynaklanır. Başlı başına

zihinle ilgilidir. Umutsuzluk son umudun eksikliğidir. Ölüm, ölümcül bir hastalığın umududur. Ölünce işkence, acı, can çekişme biter. Ancak umutsuzluk ölememektir. Sonsuza kadar defalarca ölme, hatta ölmeye çalışmaktır. Her umutsuzluğun farklı sebepleri varmış gibi görünse de aslında yalnızca “bir” sebebi vardır. O da insanın kendi kendine umutsuzluğa düşmesidir. Her defasında umutsuzluktan kurtulmayı istemek yerine kendi kendinden kurtulmayı ister.

Umutsuzluk aniden ortaya çıkan bir şey değildir. Fiziksel bir hastalık gibi. Ortaya çıkışı aslında daha önce var olduğunu göstermektedir. Umutsuzluğun en değerli yeri mutluluktur. Mutluluk korkuyla birlikte var olur. Kaybetme korkusu, umutsuz olma korkusu mutlulukta en büyük umutsuzluklardır. Bir insan mükemmel bir biçimde görünürde insani bir yaşam sürebilir. Başkalarının övgüleri ile şerefe, itibara ve dünyasal tüm amaçların ele geçirilmesine doğru yol alabilir. Ancak dışarıda bu kadar mükemmel görünüyorken her şey, bu mutluluğun içinde o kadar umutsuzluk gizlidir.

İnsanın hayatı boyunca elbette istekleri vardır. Bu isteklere ulaşmak için çaba sarf eder. Ancak istekli bulunurken zorunluluğunu ve olabirirliğini göz önüne almak gerekir. Eski bir hikâyeye göre şövalyenin biri bir kuş görür ve onu yakalamak için akşama kadar uğraşır. Kuş kaçar ve şövalye akşam olunca dönüş yolunu kaybeder. (Kierkegaard, 2007: 48)

İşte böyle bir olabirirliği olmayan bir istekten sonra insan umutsuzluğa düşer. Umutsuzluğun kendisi bir olumsuzlukken, bu umutsuzluğunu bilmemesi daha büyük bir olumsuzluktur.

Umutsuzluğun cinsiyeti var mıdır bilinmez. Ancak kadın ve erkek arasındaki fark fikirdedir. Kadın çok daha hassas, daha içgüdüsel bir varlıktır. Kadın kendini erkeğe bıraktıkça bütün umutlarını ona bağlar. Ancak umut edilen durum gerçekleşmeyince kırılabilir yapıya sahip olan kadın başlı başına bir umutsuzluğa düşer. Hayal kırıklığına uğrar. Erkek ise daha güçlü bir yapıdadır. İkili ilişkiler de dâhil olmak üzere tamamen kendinden vazgeçip başka bir nesneye kendini bırakmaz. Ve böylece kadının yaşadığı hayal kırıklığından uzaktadır. Bu durum kadın ve erkeğin yaradılışıyla açıklanabilir.

İnsanın umutsuzluğunun başlıca nedenlerinden biri de edilgen bir varlık olmasıdır. Çoğu zaman çevrenin, doğanın, sosyal hayatın verdiği bir kararın sonucunu yaşar. Yazgı

en büyük yönlendiricidir umutsuz insana göre. Bu tarz insandaki umutsuzluk, kendine güveni olmayan, “kendi” olmak istemeyen bireyin umutsuzluğudur.

‘Umutsuzluğun iki çeşidi vardır’ denilebilir. İlki geçici olan bir şeyden bir durumdan dolayı umutsuzluğa düşmektir. Bu tarz bir umutsuzlukta birey bir yardım eli bekler. Dışarıdan gelen yardımla kişi yeniden “kendi”ne kavuşur. Bıraktığı noktadan tekrar hayata başlar. Yani bu umutsuzluk geçicidir. Bu umutsuzluk bireyin başına gelen en yaygın umutsuzluktur. Diğer bir umutsuzluk çeşidinde sonsuzluktan ve kendinden umutsuzluğa düşer. Aslı Erdoğan’ın umutsuzluğu bu tür bir umutsuzluktur sanki. Sonsuzluk vardır. Dünya sonludur. Allah, insanı bu sonlu dünyaya atmış ve unutmıştır. İnsan yalnızdır. Yapayalnız. Bu yalnızlık insana güçlüymüş maskesini takındırırken yaşanan umutsuzluğun, var olan karamsarlığın temel nedenidir. Bu umutsuzluk önemlidir. Diğer güçsüzlüğün umutsuzluğu iken bu sonsuzluğun umutsuzluğudur. Daha öncekinden bir derece daha derin olan bu umutsuzluk insan sağlığı açısından çok tehlikelidir.

Karamsarlığın doğurabileceği sonuçların en başında intihar riski gelir. İntihar, yazarın büyük ölçüde kullandığı temalardandır. Ancak bu konu çok geniş olduğundan ileride uzun uzadıya incelenecektir. Zayıflığı, umutsuzluğu kadınsal olarak nitelendiren Kierkegaard bu durumu duygusallığa bağlar. Kadının naif yapısından kaynaklanan zayıflık umutsuzluğu, karamsarlığı doğurur.

Umutsuz insanın istediklerini elde etmesi imkânsızdır. Çünkü inancı yoktur. Her şeyi hayali olarak yapar. Hayali olarak yaşar. Ve bu hiçbir gerçekliği olmayan bir masalda yaşamak gibidir. Hiçbir somut çaba sarf etmediği için her şeye sahip olduğunu düşündüğü anda bir yokluğun içinde olduğunu “umutsuzca” fark edebilir.

“Ağır aile baskısı ve şiddetle dolu geçen çocukluk yıllarım, dünyayı acı çekenler ve çektirenlerin bulunduğu bir savaş alanı gibi algılamama neden olmuştu.”(K A, 3)

Hayatımız boyunca yaşadıklarımız bizim hayata karşı nasıl bir tavır takınacağımızı belirler. Hayattan beklentilerimizi şekillendirir. Acı içinde büyüdüğünü söyleyen yazarın çok mutlu bir ruh haline sahip olması beklenemez. Ancak yalnızca dış etkenlerle bu denli karamsar olduğunu düşünmek yanlış olurum sanırım. Karamsarlık içe kapanık bir yapının izleri gibi görülebilir.

“Kendi dilimi konuşmaktan başka çarem yok, kendi ıssızlığımı ki benim cehennemimde de gerçek bir şey vardı” (H S, 126)

“Karanlık içinde, bilinmezde kalmak, kendini acıya karanlığa bilerek mahkûm etmek sağlıklı bir ruh halinin yansıması asla olamaz.” (Korkmaz, 2002: 178)

İçinde bulunduğu durumu ‘kendi cehennemim’ diye niteler ki bu kavramdan sıklıkla söz eder. İçinde bulunduğu durum cehennem kadar kötü, korkunç ve umutsuzlukla doludur. Aslında yazar bu karanlığı, ıssızlığı kendi seçer. Bundan üzüntü duyuyormuş gibi görünse de acı yazara zevk verir. Bu umutsuzluklar kişisel tercihidir. Ve bu da çok sağlıklı bir ruh halini yansıtmaz. Kişinin yaşadığı sürekli umutsuzluk duygusuyla hayatını devam ettirmesi zordur.

“Kendi hayatımın soğuşunda üşüyorum.” (H S, 167)

Yazar kahramana kafasını pencereden uzattırma belki umutla karşılaşmasını sağlayacaktır. Fakat yazarın umudu aramak gibi bir derdi olmadığı için pencerelerini sıkı sıkıya kapatmış, içeriye umudun girmesine izin vermemiştir. Umudun sıcaklığıyla ısınmak yerine kendi umutsuzluk denizinde boğulmayı tercih etmiştir.

Yazarın röportajlarına bakıldığında kendinden de bahsederken karamsar, içe dönük ve yalnız olduğundan bahseder. İçinde bulunduğu dünyaya yabancı olduğunu dile getirir. Hiç yazar arkadaşı olmadığını söyler. İçe dönük görünmesinde hastalıklarının da etkisi olduğu söylenebilir. Bu melankolik yapısı kahramanlarının hemen hepsinin ortak özelliğidir.

“Hep yitirdiği bir şeyi ararmış gibi bakan hüznü gözleri.”(T B V D, 16)

Yitirmek daima acı verir insana. Yitirdiği ne olursa olsun, değerli ya da değersiz mutlaka anlam ifade eder insan için. Hele yitirme kaygısıyla yaşayan insan böyle bir ruh haliyle hayattan zevk alması mümkün değil gibi görünmektedir. Sürekli yitirdiği bir şeyleri araması nedeniyle havada asılı gibidir. ‘Ferdî boyuttan çıkararak insanı tek boyutluluğa mahkûm eden dünya’da yaşamak yazar için en büyük hüznün kaynağıdır. Ve gözler duygularımızı saklayamadığımız tek yerdir belki de.

“Şen şakraklığının, kayıtsızlığının ardına saklanan karanlık gölge ortaya çıkıyordu.”(T B V D, 25)

Karamsarlık insanların içine çöreklenen ve zamanla bir yaşam tarzı haline gelen bir duygudur. Sürekli bir karanlığı ifade eder. Kimi insanlar farklı maskeler takarlar. Ve o maskelerinin altında gizlemeye çalıştıkları bir şeyler vardır mutlaka. İnsan aslında zavallı

bir varlıktır. Hayat ve ölüm karşısında elinden pek bir şey gelmez. Bu çaresizlik durumu insanı karamsarlığa sevk eder. Anlatı kahramanının mutluluk ve kayıtsızlık maskesi altında yaşadığı karanlık sezilir.

“Göz çukurlarına kara bir yılan gibi çöreklenmiş hüznü gözlerini daha da karartıyordu.”(T B V D, 44)

Hüzün daima insanı en çok ele veren yerde, gözlerdedir. Gözlerde olan bir duyguyu saklamak mümkün değildir ve insana en çok yakışan galiba hüzündür. Hüzün, kahramanlarının en yakın arkadaşı gibidir. Gittiği her yere birlikte götürür. Gözlerine bakan herkes bu hüznü rahatlıkla görebilir ve dünyaya o hüznü gözlerle baktığı için yüklediği anlamlar hep karamsar, hep umutsuzdur.

“Yetişkinlere özgü, ağırbaşlı, umutsuz, tortulanması için yıllar gerektiğinden, bir çocukta çok daha sahici duran bir keder...”(T B V D, 112)

Yetişkin insanların yaşanmışlıkları daima daha fazladır. Daha çok şey görmüş geçirmiş, daha fazla mutluluk, daha fazla acı yaşamışlardır. Yıllar geçtikçe insanların üzerine çöreklenen hüznün yetişkin birinin gözlerinde görüldüğünde çok da önemsenmez. Ancak çocuk umut demektir. Daha yolun çok başındadır. Yaşayacağı güzel günler vardır. Fakat bir çocuğun gözlerindeyse eğer hüznün, bu kadar erken gelip oturduğu için gözlerine sorgulanmalıdır. Henüz yaşamaya başlayan bir insanın hüznü bu derece aşikârsa hayat yüzünü çok erken göstermiş demektir.

“Zamanın durdurulamayan akışından, sürekli “bu an”ın geçmiş oluşundan duyduğum o iç sızısını anlatıyorum. Anların hiç yaşanmamış gibi birbirini ardından gitmesinin ardından yalın hüznü söylediğim.” (K P K, 84)

Hayat karşısında var olma mücadelesini veremeyen insanlar zamanın çok hızlı akıp geçtiğinden şikâyet ederler. Yaşanan an çok çabuk geçer ve insanoğlu onu değerlendirmekte zorlanır. Ölüm karşısındaki çaresizliği her fırsatta dile getiren yazar aslında ölümden korkmaz. İnsanın bu dünyada yalnız, terk edilmiş olduğu fikrine kapılan anlatı kahramanı zaman karşısında acizliğinden duyduğu umutsuzluğu belirtir.

“Bir yol olmalı ama beni yaşama götüren... Yaşamdan buraya geldiğime göre.” (B Y N Z B, 184)

Aslı Erdoğan anlatılarına baktığımızda belki de en umut dolu ifade bu cümledir. Daima çaresizlikten, acizlikten, çözümsüzlükten bahseden yazar ilk defa yaşama dönmek için bir

yol arar. Somut bir adım atmasa da böyle bir umudu içinde taşıdığını ifade eder. Her ne kadar geldiği yerin bir hüznün denizi olabileceğini düşünse de ufak bir umut ışığı bile böylesine karamsar bir yazar için büyük bir adımdır.

2.2.3.Yalnızlık Duygusu

Modern toplumlar geçmişteki gibi kalabalık aile kavramlarından çekirdek aile kavramına, geleneksel hayat tarzlarından bireyselleşmeye, yabancılaşmaya doğru hızlı bir geçiş yapmışlardır. Herkesin bireysel olarak yaşadığı kalabalıklara dönüştürülmüşlerdir.

İnsanların bu denli bireyselleşmesinin, kendilerine ve topluma bu derece yabancılaşmalarının bir sonucudur aslında yalnızlık. İnsan kendisinin yalnız olmayı seçtiğini düşünse de aslında bu zorunlu bir yalnızlıktır. Bir toplumda “ben” ve “öteki”ler ne kadar çoksa o kadar çok yalnız insan vardır. O toplumdaki insanlar birbirine son derece yabancı, birbirleri için son derece öteki’dir.

Yalnızlık kavramının olumlu yönleri var mıdır? Tartışılır. Ancak Özdemir Asaf “Yalnızlık kendi tutukluluğunda özgür” derken yalnızlığı özgürlük olarak nitelemiştir.

Modern zaman edebiyatçısı Aslı Erdoğan anlatılarında yalnızlığı seçmiştir. Ancak bu yalnızlık daima kalabalığın içindeki yalnızlıktır. Aslı Erdoğan anlatılarına bakıldığında dünyanın en kalabalık ve en hareketli şehirleri arka fon olarak seçilmiştir. Ancak ön planda daima anlatı kahramanlarının yalnızlığı vardır.

“Oysa gerçekte ben, bunalımdan bir türlü kurtulamayan, hiçbir düşünceye, inanca ya da insana bağlanmayan, sürekli huzursuz, karamsar ve yapayalnız biriydim.”(K A, 3)

Anlatı kahramanı için yalnızlık bir yaşam tarzı haline gelmiştir. İçinde bulunduğu hemen hemen hiçbir ortama kendini ait hissetmeyen anlatı kahramanı, yalnızlığı bilinçli olarak seçmiştir. Bu zorunlu bir yalnızlıktan ziyade bilinçli seçilmiş bir yalnızlıktır. Yalnızlığın çeşitli nedenleri olabileceği gibi bazı yalnızlıklar nedensizdir. Bireyin yapısından kaynaklanır. Yalnızlık anlaşılama problemiyle başlar.(Korkmaz, 2002: 147) Kimse tarafından anlaşılmadığını düşünen birey herkesten uzaklaşır. Kimsenin kendi gibi olmadığını görmek, bulunduğu ortamdan kaçması için bir nedendir.

“Yalnızlığa öyle alışmışım ki bir başkasının ilgisini ancak bir tehdit olarak algılayabiliyorum.” (K A, 32)

Yalnızlığı yaşam tarzı haline getiren kahraman, kendi yalnızlığını aynı zamanda özgürlüğü olarak niteler. Yalnızlık kavramı özgürlük kavramını da içinde barındıran bir durumdur. Kimseye bağımlı olmamak, tek başına kararlar almak, ne yapacağına, nasıl yaşayacağına kendi karar vermek bir birey için büyük bir özgürlüktür. Kahramanın narsisliğinin de hissedildiği ifadelerdir.

“Adımlarım bile sessizleşti artık.” (M M, 68)

İnsan toplum içinde yaşamasaydı yalnızlık diye bir duygunun var olduğunu bilemezdi muhtemelen. Toplum içinde birey kendi başına, yalnızdır. Bu isteyerek seçilmiş bir tercih de olabilir, toplum tarafından biçilmiş bir durum da. Aslı Erdoğan kahramanları genellikle yalnızlığı kendi seçen kahramanlardır. Ancak bazen terk edilmenin verdiği yalnızlık duygusunu da çok yoğun yaşarlar. Yalnızlıkları o kadar yoğun ve o kadar uzun sürelidir ki, diğer insanların, kendi varlığından haberdar olup olmadığını sorgulamaya başlarlar. Adımları bile sessizleşen kahraman hayatta olduğunu, insanlar arasında yaşadığını belirten izlerden bir bir uzaklaşmaktadır.

“Varlığımın soluk alıp verebilmesi için gerekli olan yalnızlığım; kuşatılmış, surlarında delikler açılmıştı.” (K A, 19)

Yazar yalnızlığı narsis duygularla seçtiğini okuyucuya sezdirir. Herkes gibi olmayan kahramanı, kimse anlamadığı için yalnızlığı seçmiştir. Bu seçimden pişman olmak bir yana, yalnızlığın gerekli olduğu inancını taşır. Yalnızlık insanın en mahremine yaşayabildiği zaman dilimleridir. İnsan böyle zamanlarda nefes alır. Kendiyle baş başa kalır. En özgür olduğu zamandır. Ötekileşmenin en önemli sorunu özgürlüğün bireyin elinden alınmasıdır. Bireyin varlık olarak var olabilmesi için özgür olması ve dolayısıyla yalnız kalması gerekmektedir.

“Önce kelime vardı,” diye başlıyor Yohanna’ya göre İncil. Kelimeden önce de yalnızlık vardı. Ve kelimeden sonra da var olmaya devam etti yalnızlık... Kelimenin bittiği yerde başladı; Kelime söylemeden önce başladı. Kelimeler yalnızlığı unutturdu ve yalnızlık, Kelime ile birlikte yaşadı insanın içinde. Kelimeler yalnızlığı anlattı ve yalnızlığın içinde eriyip kayboldu. Yalnız kelimeler çayı dindirdi ve kelimeler insanın aklına geldikçe, yalnızlık büyüdü, dayanılmaz oldu.” (Atay, 2004: 151)

Aslı Erdoğan’ın anlattığı yalnız kahramanın mekânı kenttir. Kent insanı daima temkinli, mesafelidir. Bencildir. İnsan ilişkileri yok denecek kadar azdır.

“Kentleşme birkaç nedenle yalnızlığa yol açar. Temel sorun kentleşmenin çeşitli yönleriyle insanlar arası ilişkilere olumsuz etkisidir. Eğer bir kişi yaşadığı kentte doğmadıysa, iş veya başka nedenlerle ordadır demektir. Bazen zorunluluktan yaşadığı kentte doğmadıysa, iş veya başka nedenlerle ordadır demektir. Bazen zorunluluktan yaşadığı yerleri seçme şansı olmaz insanın. Modern toplum sürecinde insanlar, köylerdeki eş dostlarını, akrabalarını, yurt sevgi ve sadakatlerini, dayanışmalarını, hemşerilik duygularını bile yitirmeye başlamışlardır. (Oskay, 1994: 10)

Aslı Erdoğan’ın kahramanlarında aile bağları, arkadaşlık, yurt sevgisi gibi kavramlar bulunmaz. Aileden ya hiç bahsetmez ya da olumsuz anlatır. Ülkesini sürekli zorluklar ülkesi olarak görür.

“Şu an kendi kambur çocuğumla baş başayım, ama eskisinden de yalnızım...” (K P K, 132)

Yalnızlık insan üzerinde büyük tahribatlar yaratır. Yaşanılanlar sonucunda seçilmiş durumlar olsa da her zaman tercih edilen sonuçlarla karşılaşamayabilir. Yazar kendince bir durumun doğmasına neden olmuş gibi görünmektedir. Belki de yalnızlığını gidermek amacıyla attığı bir adımdan dolayı olumsuz bir durumla karşılaşmıştır. Görünürde yalnızlığını alıp götürecek bir kişi veya nesneye sahipmiş gibi görünebilir. Ancak içinde yaşadığı yalnızlık artarak devam etmektedir.

“Yalnızlığı iyi tanıyan insanlara özgü beklentisizliği. Kendi düş ağacını budamış, dünyayla hesabını süresiz ertelemiştir.”(B Y N Z B, 23)

Yalnızlığı bilinçli olarak seçen kahramanda yalnızlık duygusunun yanında teslimiyet duygusunu da görürüz. Artık hayal kurmaktan vazgeçmiş ve yaşama dâhil olmayı bırakmıştır. Yalnızlığı seçmenin özgürlük gibi olumlu yanlarının olmasının yanı sıra boşluk duygusu yaratması gibi olumsuz yanları da vardır.

Yalnızlığın bir başka nedeni, yabancılaşmadır. Dünyayla etkin bir ilişki kurmayan insan kendini dünyanın parçası olarak görmez ve kendini güçsüz, yalnız hisseder. Yabancılaşan insan bireyleşir. Bireyleşme farklılık ve başlı başına teklik anlamına gelir.

Aslında yalnız ve ıssızlık kavramlarını karıştırmamak gerekir. Kimine göre yalnız insan özgüveni yüksek, kimseye minneti olmayan insandır. Sorunlarını kendi içinde düşünerek, tartışarak, öz eleştiri yaparak çözmeye yardımcı olur. Ancak bu durum nadiren görülebilir. Yalnızlık aslında istek dışı bir yalnız kalma durumudur.

Aslı Erdoğan yalnız olduğunu kabul eder. Bunu kabullenmiş gibi görünse de Sait Faik Armağanı'nı alırken ödül töreninde söylediği “çok yalnız bir dönemde bu ödülü aldım.” cümlesi aslında bu durumdan hoşnut olmadığını gösterir.

“Hala eskisi kadar yalnızım ama yalnızlığımdan dışarı doğru büyüdüm.”
(Yılmazçelik, 2009)

“Telve kadar koyu, acı bir duygu ki bu üzerine sözcüklerin ışığını düşürdüğümde, kendisinden daha büyük bir gölgeyi çağırıyor; Yalnızlığım.” (H S, 45)

Yalnızlık duygusunu yenmek için yazma yolunu seçen yazar yazdıkça yalnızlığının arttığını söylüyor. Yazmak paylaşmanın, dertleşmenin bir yoludur aslında. Ancak insan yazarak her zaman rahatlayamayabiliyor. Yazdıkça daha büyük, daha koyu bir yalnızlığı çağırabiliyor. Yazmak içinde bulunduğumuz ruh halini açığa çıkardığı için bazen de durumun vehametini görmemizi sağlıyor. Yalnız olmak zaten çok zor bir durumken gitgide yalnızlığa gömülmek umutsuzluğu artırıyor.

“Sıradan bir yalnızlığın sıradan anlatımı. İşte bu benim hayat hikâyem” (H S, 116)

Kocaman bir hayatı tek bir cümleyle özetlemek çok zordur aslında. Hele bu cümle yalnızlıksa zorluğunun yanında çok da acıdır. Hangi sebeple olursa olsun yalnız kalmak insan için çok zordur. Özgürlük sağladığı durumlar olduğu doğrudur, Fakat her şeyin bir sınırı olduğu gibi yalnızlığın da bir sınırı olmalıdır. Yazar adeta yalnızlığını anlatmak için yaşar.

“Yalnızlığımın tam ortasında konuşuyorum, ben ki yalnızlıktan daha uzun süren bir şey tanımadım.” (H S, 126)

İnsan yaşarken hayatta hemen hemen her duyguyu tadar. Her durumu tanır. Aşk, ölüm, korku, sevinç vb. durumları mutlaka yaşar. Yazarın bunca yıllık hayatında yaşadığı yalnızlığın sadece ‘yarısında’ olduğunu düşündüğünü ve bu yalnızlığın hiç bitmeyeceği düşüncesine kapıldığını açıkça görürüz. Yalnızlığı yenilmez bir kader olarak gören yazarın karamsar yapısını bu düşüncelerine bakarak çözmek mümkün gibidir.

Anlatılarında kahramanların yalnızlığı her fırsatta sezilir. Farklı ülkelerde, kalabalık şehirlerdeki yalnızlıkları... Bu kalabalıklardaki yalnızlık beden yalnızlığı değil, ruh yalnızlığıdır. İnsanlarla iletişimsizlikten kaynaklanan bu yalnızlıkları gidermek adına hiç bir şey yapmaz kahramanlar. Sürekli geçmişini hatırlar. Yalnız kalarak geçmişini tekrar tekrar yaşar.

Kitaplarında bireycilik, özgürlük ve dolayısıyla yalnızlık tüm öykülerinde açıkça görülen bir öğedir.

“Uçsuz bucaksız yalnızlık çölündeki dev taşlar arasında bir rüzgâr eser ansızın.”
(H S, 10)

Çöl kavram olarak uçsuz bucaksızlığı, sonsuzluğu çağrıştırır. Sanki bir son yokmuş duygusu yaşatır insana. Her yer çöldür ve buradan çıkış imkânsız gibidir. Yalnızlık da çöl gibidir. Bir içine aldı mı insanı kolay kolay bırakmaz. Çıkmasına izin vermez. Yalnız olan insan bu duygudan hiçbir zaman kurtulamayacağı fikrine kapılır. Yalnızlığın bedensel anlamda olanından kurtulmak kolaydır. Fakat asıl zor olan psikolojik yalnızlıktır. Yani ruh yalnızlığıdır.

“Bunca yıl yalnızlığıma eşlik etmiş nesnelere de uzaklaşıp küstahlaşmışlar.” (H S, 16)

Nesneler insanoğlunun en yakın tanıklarındır. Oldukları yerde daima dururlar. Bir yere gitmezler, yorum yapmazlar. Sessizce şahitlik yaparlar. İnsanoğlu ruh haline göre nesnelere anlamlar yükler. Bazen en yakın dost gibi görürken bazen de düşman olduklarını varsayar. Yazarın yalnızlığı öyle bir hal almıştır ki artık nesnelere bile kendisinden uzaklaşarak yalnızlığını arttırdıklarını düşünür.

“Bir hücrede yaşadığının, anahtarların cebimde olduğunu bile bile, yalnızca kilidi denemeye korktuğum için cebime el atmadan, yaşadığının farkındaydım.” (B Y N Z B, 35)

“İnsanoğlu sebebini bilmeden ve kendi arzusu dışında dünyaya gelmiştir. Tesadüfen kendine yabancı olan dünyaya gelmiş bulunan bu insan, Tanrısız ve yardımcısız bırakılmıştır.”(Çetişli,1997: 137)

İşte bu duygularla dünyada olduğunu düşünen insan kendisine neyin yardım edeceğini bile bile adım atma gereği duymaz. Çünkü yaşanacakların bir anlamı yoktur. Ve yaşanan her şey bir öncekinden daha kötü olacaktır. Adım atarsa ve attığı adım sonucunda başarılı olmazsa diye korkan yazar sonuçla yüzleşmemek adına içinde bulunduğu durumda olmayı sürdürür. Faydasız olduğunu görmektense hiç görmemeyi tercih eder.

“Koyu, acılı, derin bir yalnızlıktı onunki. Hep en ummadığı, en dokunulmaz sandığı yerden, belleğinden vururdu. Yalnızlığını kollamış, büyütmüş, kanıyla beslemişti, artık çok çaresiz kaldığında ondan besleniyordu.”(T B V D, 44)

Bellek denince insanın aklına genellikle bir iç olgu gelir ve bunun mekânı bireyin beynidir.(Assmann, 2001: 24) Belleğin neler içerdiği, ne kadar süreyle bellekte saklanacağını dış koşullar belirler. Yalnızlığını hep en yakını, belleği hatırlatır yazara. İnsanın çevresindeki nesnelere kişiye geçmişini, yaşadıklarını hatırlatır. Etrafı daima yalnızlıkla çevrili olan anlatı kahramanının en büyük dayanağı yalnızlığıdır. Yalnız olmak olumsuz bir kavram gibi görünse de insanın en rahat ettiği zaman dilimleridir.

Aslı Erdoğan acılarını unutmak yerine onlarla bir bütün oluşturur. Onlardan kurtulmayı düşünmek bir yana onları bir madalyon gibi boynunda taşır. Yalnızlığını bilinçli olarak tercih eden yazar bu seçiminden pişmanlık duymaz. Zaman zaman yalnızlığından güç alır. Bir sığınak, bir kurtuluş olarak görür.

2.2.4. Kaçış Duygusu

Gerçeklerden uzaklaşmak, var olan durumun yokmuş gibi davranılması gibi uzaklaşma hissi barındıran duyguların tamamını kaçış adı altında toplayabiliriz.

“O anki umutsuzluğumu, o köle ruhlu insanlarla bir arada olmaktan duyduğum utancı anlatmak çok zor.”(K A, 13)

Bulunduğu ortamdan hiç hoşnut olmayan kahraman kendisini ait hissetmediği bu toplulukla ilgili düşüncelerini ifade etmiş. Ötekileşen, aynılaşan, tek tipleştirilen bu insanların arasında olmaktan kurtulmayı ister. Dış dünyayla olan uyumsuzluğunu içinde bulunduğu topluluğun insanlarına bakarak fark ediyor.

Kaçış fikrinin çeşitli nedenleri olabilir. Ancak yoğunlukla karamsarlıktan, olumsuzluktan dolayı kaçış vardır. Farklı ülkelere gidip yerleşme fikri Aslı Erdoğan'ın roman kişilerinin hemen hepsinin ortak özelliğidir. Türkiye'den uzakta kalabalık, özgür şehirlerde dilediği her şeyi rahatça yaşama fikrinden dolayı ülkelerini çeşitli nedenlerle terk ederler.

“Zaten dünyanın neresinde olursa olsun, gece yarısından sonra sokaklarda bir başına dolaşan kesinlikle yabancıdır. Kendisine hiç de kucak açmamış bu yeni diyarı, karanlığı da ardına alır. Yabani yabani seyretmekte, onu buralara dek kaçırtmış geçmişin ağır yüküyle ha bire dolanmaktadır.” (M M, 12)

Yazarın anlatılarının geneline baktığımızda bir yabancı olma durumu vardır. Yazarın “kaçış teminin işlendiği hikâyelerde kahramanlar ekseriyetle toplumla ve dış çevreyle verdikleri mücadelelerden yenik çıkan, çareyi kaçmakta bulan kişilerden oluşmaktadır.(Korkmaz, 1997: 126) Yaşadığı olumsuz ne varsa gerisinde bırakıp kaçmayı tercih eden kahraman, geçmişini de beraberinde götüreceğini hesaba katmamıştır. Nereye giderse gitsin belleğinde taşıdığı anılar onu yalnız bırakmayacaktır.

“Kaçmanın ağır cezasıdır sürgün, geçmişini bir kez terk eden, ona bir daha hiç geri dönemez.” (M M, 71)

Kaçmak daima çözüm müdür? Bazen çözüm gibi görünse de çoğu zaman anlık bir kurtuluştur. Geçmiş kendiliğinden oluşmaz. Geçmişin, geçmiş olabilmesi için yaşanmışlıklar gerekir. Yaşanılan kötü anlar birer anı olarak daima belleğimizde kalacaktır. Ondan kaçmaya çalışmak geçmişini terk etmektir. İnsan ne yaşamış olursa olsun geçmişi onun kişisel tarihidir. Hiçbir insan bir anda var olmamıştır. Belirli süreçlerden geçmiş, belli mutluluklar acılar yaşamıştır. Bunlar insanı birey yapan özelliklerdir. Eğer bir kez vazgeçersen geçmişinden kendine özgünlüğünü bir daha yakalayamazsın.

Uzaklaşma fikriyle kaçış teması kullanılabilceği gibi sığınma fikriyle de kullanılabilir. Bir özgürlük alanı olarak gördüğü herhangi bir yere kaçış olabilir. Bu fikir bir şehir, uyku, ölüm olabilir.

“Yola çıkmak... Bunca yılın artıklarını çöpe atarsın. Alelacele paketlersin anıları, renklilerle beyazları, yaşanmışla yaşanmamış. Bir anda vazgeçersin seni sen yapandan, bunca nesneden yalnızlığı çevreleyen. En sonunda cesur bir bakışla vedalaşırsın. Her şeyle ve aynadaki yüzünle.” (K P K, 24)

Kaçış sadece bir ülkeden, geçmişten, yaşamdan olmayabilir. İnsanın kaçmasının en zor olduğu durum kendinden kaçış durumudur. Ötekileşen insan kendisinin farkında bile olmaz ve eğer farkındaysa da ondan olabildiğince kaçır. Kaçır ki ötekileşmesi, yabancılaşması o kadar güçlü olsun. İnsan yaşadığı ülkeyi terk edebilir, bulunduğu mekânı değiştirebilir. Ancak tüm bunları yaparken farkında olmadan kendinden kaçmaya çalışır. Belleği olan bir insan bunu başarabilir mi bilinmez. Eğer başarabilirse kendinden kaçan insan ‘kendi’ni bıraktığı yerde ve zamanda bir daha bulması imkânsız gibidir.

Aslı Erdoğan’ın kaçış konusunda sığınmadığı tek durum hayaldir. Ütopik ülkeler kurmaz. Hayallerine sığınmaz. Realitenin daima içindedir. Sürekli yolda olma durumunda

olan yazar olduğu yerde duramaz bulunduğu mekâna sığamaz. Kaçış durumunun doğal bir sonucu olan yalnızlık yazarın ötekileşmesinin nesnelleşen boyutunda bir başka kavramdır.

Kahramanların yolculuğu dışsal ve içsel yolculuğun iç içe geçmesi gibidir. Bir sürgün, sürekli bir kaçış hali. Bu kaçış hali serüvenden çok çaresizliği, umutsuzluğu barındırıyor.

“Bir zamanlar katlanamadığı ülkesi, şimdi yitik, düşsel bir cennete dönüşmüştür. Acılarla dolu bir geçmiş ve korkutucu gelecek aradınsa donup kalmış, içinde bulunduğu ana da bir türlü ulaşamamaktadır. Kaçtığını sanırken asıl şimdi kapana kısılmıştır.”

Kaçış halinin arafta olma haline gelmesi insanın yaşayabileceği en zor durumlardan biridir. Mutlu olmayı hayal ederek kaçan kişi büyük bir boşluğun içine düşer. Geçmişinden kaçır fakat gelecekte kendisini nelerin beklediğini asla bilemez. Tanıdık olan bir durumdan bilinmeze doğru yol alır. Geçmişin telaşı, geleceğin korkusuyla içinde bulunduğu anı bir türlü yakalayamaz. Ne geri dönebilir tam anlamıyla, ne de adım atmaya cesaret edebilir. Yerle gök arasında asılı kalmıştır öylece.

2.2.5. Özgürlük

Mekân ve zaman ile sınırlı olan bireyin bu iki kavram dışındaki her şeye karşı çıkması olarak değerlendirilebilir özgürlük.

“Bu özgürlüğü ben ne kadar aradım: o kadar yakınımdaydı ki, göremedim onu, elimi değdirmedim, özgürlük bendim oysa ben, kendim. Ben, kendi özgürlüğümüm...” (Sartre, 2001: 364)

Aslı Erdoğan’ı incelediğimizde anlattığı insan tipinin, Sartre’ın özgürlük anlayışının birbirine çok benzediğini görürüz. Biz ne isek özümüz odur. Özümüzü seçebilmek için önce var olmak gerekir. Özgür olan tek varlık insandır.

Yazar Aslı Erdoğan içinde yaşadığımız dünyayı bizim seçemeyeceğimizi kabul ediyor. Eğer seçmiş olabilseydik çocukluk yıllarında gördüğü şiddeti, günümüz köşe yazılarında anlattığı şiddet, yokluk, ölüm dolu dünyayı seçmezdi herhalde. Ancak bu dünyada yaşadığımız güzel veya çirkin ne varsa işte o bizim seçimimizdir. Yazardaki karamsarlık duygusu kendi dünyasına hâkim olan duygudur.

“Belki karanlığa dağılıp gitme korkusudur seni azat eden özgürlüğünden ...” (H S, 27)

Özgürlük kavramı cesaret isteyen bir kavramdır. Dış dünyanın gerçekleriyle çevrili olduğunu düşünen kahraman bu kuşatılmışlık duygusundan kurtulmak ister. Ancak karanlık korkusu nedeniyle özgürlüğünü kazanma duygusunu erteler. Özgür olmak sorumluluk ister. Bu sorumluluğu taşıyabileceğini düşünen insan özgürlüğü uğruna ölebilir. Ancak sorumluluğu ağır gelen insan kararsızlıklar ve karanlıklar içinde gidip gelir. Ne özgür olabilir ne de mutlu olabilir.

Herkes yaşarken kendi hayatına bir anlam vermek doğrultusunda özgürlüğü seçer. Aslı Erdoğan kahramanları başına buyruk tiplerdir. Sadece kendi doğrularını yaşayan çevreyi pek de umursamayan ama yine de kendi özgürlüğü için başkalarına zarar vermeyen sorumlu karakterlerdir.

“Gerçekten neysem onu isteyebilmek, işte payıma düşen son özgürlük bu benim.” (Sartre, 2001: 231)

Roman kahramanları yaşadığı ülkedeki şahsına ve genel olarak kadınlara yönelik baskıların, ekonomik zorluğun ya da geçirdiği hastalıkların etkisiyle hep başka ülkelere, kendi özgürlüklerine koşarlar. Özgürlüklerine koşar fakat daima yalnızdırlar. Bu özgürlük de istedikleri özgürlük müdür o tartışılabilir.

“Çıplak ve çamura bulanmış, ancak kurşunların ortasına kurulabilecek bir özgürlük düşü gördü.” (B Y N Z B, 49)

“Özgürlük zor iştir. İnsanlar kendilerine ait olması gerektiğine inandıkları bir şeyin eksikliği olarak yaşarlar onu.” (B Y N Z B, 71)

Her insanın istediği en önemli şey özgür olma durumudur. Özgürlüğü herkes kendine verilmiş hakların başında geldiğini düşünür. Ancak dış etkenler, sosyal durum, içinde bulunduğu toplum gibi nedenlerden özgürlüklerine tam olarak sahip olamazlar. Sahip olmak için çaba sarf etmeye de gerek duymazlar çoğu zaman. Özgür olmak zordur. Yalnızlığı getirir beraberinde. Her insan bu duruma katlanamaz. Katlanamaz katlanmasına da özgürlüğün kendisine ait olduğunu daima bilerek ve onun eksikliğini hissederek yaşar. Özgürlük kavramı da kadın olgusu gibi içi oyulmuş bir olgudur. Herkes peşinden koşar, fakat kimse yakalamak için uğraşmaz.

Tek gözüyle tanınmadan Cenevre sokaklarında yürüyen kadın aşk acısını istediği gibi özgürce yaşar. Orada ne bir geçmişi, ne de sicili olmadan sokaklarda doyasıya gezer. Bir yerde biri hakkında ne çok şey bilirse özgürlük o kadar kısıtlanır.

“Özgürlük hiçbir şeydir, özgürleşmek her şey.”(B Y N Z B, 106)

Bir şeye sahip olmak için çaba sarf etmek gerekir. Emek elde edilen sonuçtan daha değerlidir. Yazar sahip olmak için verdiği çabayı özgürlüğün kendisine tercih eder.

Kırmızı Pelerinli Kent’te kahramanına Özgür adını vermesinin anlamı baştan sona özgürlük durumunun dolu dolu öne çıkmasıdır. Bu özgürlüğün sonunda hayatını vermesi yazarın kavramlara bakış açısını açıklar. Olumlu gibi görünse de yazar için her şey olumsuz her şey karamsardır. Özgür hem erkek hem de bayan ismi olabilecek bir isimdir. Erkekler kadınlardan daha özgürdür yazarın ülkesinde. Bu ironik seçimin yazarın bilinçli bir tercihi olduğu düşünülebilir.

Yazar için hemen her şey boş, anlamsız, tüm bağlarıyla ilgisini koparmış durumdadır. Kendi değerlerini tamamen hiçe sayarak koşulsuz bir özgürlüğe mahkûmdur. Ancak Aslı Erdoğan ülkesiyle bağlarını koparsa da geçmişiyle tamamen bağlarını koparmamış kahramanlar yaratır.

2.2.6.Göçmenlik

Bir ülkeden başka bir ülkeye yerleşmek amacıyla göç eden kişidir. Göçün gerçekleşmesi için birçok etken vardır. Ekonomik sorunlar, şiddet, siyasi çalkantılar bunlardan bazıları sayılabilir.

“Göçmenliğe dair söyleyebileceğim tek iyimser söz şu: İnsana hayatı bu denli iyi belleten bir başka deneyim bilmiyorum.” (K A, 12)

Göçmenlik insanı içine alıp kavrayan, sıkıştıran, daraltan bir kavramdır. Yalnızlık, karamsarlık, mutsuzluk ne kadar olumsuz tanım varsa kendi bünyesinde barındırır. Buna rağmen yazar hayatının her döneminde göçmen olmayı tercih etmiştir.

Göç kimi zaman zorunlu kimi zaman serbesttir. Zorunlu göçte başkalarının zorlamasıyla göç gerçekleşirken serbest kişilerin kendi istekleriyle gerçekleştirdikleri göçtür. İçindeki yaşadıkları coğrafi ve sosyal kültürel çevreden ayrılarak başka bir çevrenin, kültürün içine giren göçmenler uyum sürecinde sorunlar yaşamaktadırlar.

Ülke değiştiren göçmenler pek çok uyum sorunu, yalnızlık ve yabancılık duyguları yaşarlar. Gittikleri kültüre uyum sağlamaları beklenirken onlar ne o kültürüne uyum sağlayabilmişlerdir ne de kendi kültürlerini yaşayabilmişlerdir. Yani birer yabancı birer öteki olmuşlardır.

“Biz göçmenler birbirimizin öfkelerini iyi tanırız.” (M M, 47)

Göçün sebeplerinden biri de özgürleşmektir. Ancak özgürleşmeyi istemesine rağmen insan yalnız kalmak istemez. Özgürleşme yolunda bile tanıdık birilerini arar. Aynı durumları yaşayan insanlar, aynı duyguları paylaşırlar. Bir insanı en iyi anlayan onun yanında ilerleyen, aynı yolu paylaşan kişilerdir. Dilleri, ırkları ne olursa olsun göçmenlerin hepsi ‘göçmen’dir.

“Koparıldığı toprağa bulanmış kökleri ayağına dolanıyor.” (K P K, 73)

İnsanın kendisini, dünyanın bilinmeyen bir köşesinde kaybolmuş, çaresiz halde bulması, söyledikler nereden geldiğini kimsenin anlamaması gerçekten de zor bir durumdur. Yoğun bir köksüzlük, yurtsuzluk duygusu yaşanır ve bu nedenle bir kimlik arayışı içerisine girilir. Yurtlarını yitirmişlerdir ancak yeni bir yurt da edinememişlerdir. Hiçbir zaman kendi köklerinden kopamazlar. Ancak köklerine de dönemezler. Dönseler bile o kökler de bir yabancıdır artık onlar için.

“Uzak, çok uzak ülkelerden, uzak kıtalarda, çok eski düşlerle gelmişler. Sarı altınlar ya da yeşil dolarlar için, ekmek ya da pasta için, özgürlük ya da tutsaklığın bir başka şekli için.” (M M, 71)

Göçün çeşitli sebepleri vardır. Bu sebeplerin başında ekonomik nedenler gelir. Zengin olmak, iyi bir hayat yaşamak isteyen insanların ülkelerini, yurtlarını bırakıp gelmeleri kolay değildir. Ekonomik durumların yanında özgürleşme duygusu da göçün nedenlerindedir. Ancak kendilerini tanımayan insanların arasında özgür olacaklarını düşünen göçmenler bilmedikleri kültürün kurallarının esiri olurlar. Yani sadece tutsaklıkları şekil değiştirmiştir.

“Şato’dan değilsiniz siz, köyden de değilsiniz, hiçsiniz siz. Ama ne yazık biraz bir şeysiniz siz, bir yabancı, her yerde ve tüm yollarda olanlardan.” (Kafka, Şato)

Bir yere ait olamamanın en güzel ifadelerindedir Kafka’nın bu sözleri. Yabancı olan insan her yere yabancıdır. Kendi ülkesinde yabancı, göç ettiği ülkede göçmendir. Ne

kendi kültürünü yaşayabilir ne de yaşadığı ülkenin kültürüne ait olabilir. Zamansızlık ve mekânsızlık içinde hiçbir yere ait olmadan hiç kimse olarak hayatını sürdürür.

“Egzotik bir yabancından daha rahatlatıcı, komşu yabancından daha rahatsız edici bir şey yoktur. Yabani yaklaşmamalıdır. (Bilgin, 2007)

Yabancı uzaktaysa eğer sorun teşkil etmemektedir. Ancak ne zamanki yabancı, yakınımıza girer o zaman ondan daha rahatsız edici başka bir şey daha yoktur. Yabancı her şeye uzak, her şeye yabancı durmalıdır. Adının gerektirdiği budur.

Göçün öne çıkan sonuçlarından biri yeni kimliklerin, bölünmüş kişiliklerine ortaya çıkmasıdır. Kimlik karmaşası yaşayan göçmenler ait olamama duygusunu yoğunlukla yaşarlar.

Çocuklar çocukluklarını iki kez yaşarlar. Biri kendi vatanları ve anadillerinde, diğer göç ettikleri ülkede ve ülkenin dilinde.

Yaşadıkları kültür şoklarının etkisiyle kendi kültürlerini de kaybeden hem buldukları yere uyum sağlamaya çalışan göçmenler kişiliklerinden de taviz verirler. Umdıkları gibi ekonomik sıkıntıları geçmez.

“Her biri bir başka topraktan, bir başka geceden gelmiş göçmenler nefret ettikleri kederleriyle yetiniyor, çoktan teslim oldukları talihsizliklerinden başka şeye güvenmiyorlar.” (K PK, 60)

Göç eden insanlar eğer mecburiyetten göç etmemişlerse iyi bir gelecek kurma düşüncesiyle göç etmişlerdir. Ekonomik anlamda rahatlama, özgürlüklerine daha çok sahip olmak için bu yola başvurmuşlardır. Ancak yaşadıkları yabancılaşma, beklentilerini gerçekleştirmiş olsalar dahi ruhen bir yere ait olamamanın verdiği karamsarlık duygularına teslim olmuşlardır. Yalnızlığı çok yoğun olarak yaşadıkları için yalnızlıklarından başka güvenecek hiçbir şeyleri yoktur. Kendilerine yabancı gözüyle bakan herkese besledikleri nefret de yanlarına kalan tek şeydir.

“Bir keresinde, tam bu köşede çocuğunu yer yatırmış, tekme tokat döven bir Türk kadını görmüştüm. Aylardan ekimdi. Hava buz gibiydi. Beş yaşlarındaki kız çocuğunun üzerinde ince kısa etek ve ceket vardı.” (M M, 73)

Yazar ülkesinde gördüğü aksaklıkları anlatılarına daima yansıtmıştır. Şiddetin en çok yaşandığı ülke olarak gördüğü Türkiye’yi ve bu ülkeye ait insanları nerde olsa tanıyacağını sıklıkla dile getirir.

Aslı Erdoğan romanlarında göçmenlere; aidiyet sorunu yaşayan, yabancı, öteki olarak rastlarız. Ötekilik kavramını sıkça işleyen yazar öteki olarak gördüğü durumların hemen hepsini anlatılarında tema olarak işlemiştir.

“Politik göçmen yani. Hapis, işkence filan.”(T B V D, 17)

Göçmenlik kavramı sadece ekonomik sebeplerden olmayabilir. Politik göçmenin bir diğer adı sürgündür. İdeolojilerinden dolayı ülkesinde barınamayan kişiler çareyi ülke değiştirmekte bulmuşlardır.

Şehirlerdeki karmaşa, güvenlik sorunları, ölüm, uyuşturucu ticareti vb. durumlar göçün sonuçlarıdır. Bir tarafta yoksul, yabancı göçmenler, öte yandan zengin ve yerli şehirliler vardır. Beklentileri aksine ortaya çıkan işsizlik, toplumdaki dışlama vb. sebeplerle göçmenlerin yasadışı yollara başvurusu gibi doğal bir sonuç doğuyor.

“Anayurtlarından, köklerinden kopuk göçmenlerle doluydu Cenevre. Dostlarım arasında Afrikalı Rastelar, Şiili politik göçmenler, Arap esrar satıcıları vardı. Geçmişlerini, derin bir yana izi, bir kambur, sararmış bir fotoğraf gibi taşıyorlardı.”(M M, 138)

Göçmenlerin durumunu anlatılarında, sıkça anlatan yazar Aslı Erdoğan yaşadığı ülkelerde daima onların içinde bir dönem de olsa yaşar ve kendini onlara yakın hisseder. Hem kendi ülkelerinde hem de gittikleri ülkede “öteki” olan göçmenler geçmişlerinden kopmazlar ama yeni kültürlerine de adapte olamazlar. Bu, arada kalmışlık durumu insan hayatında onulmaz yaralar açabiliyor.

“Ayaklarını sürüye sürüye bir süpermarkette dolanıyor, peynirdi, meyveydi derken, bir aşağı bir yukarı gidip geliyordum. Göçmenlik yıllarımda derinleşmiş bir hata yapma korkusuyla dolu...” (H S, 86)

Göçmenlik durumları bitip anayurtlarına dönseler bile göçmenler tam olarak köklerine dönemezler. Aradan geçen yılların, onca yaşanmışlığın izlerini üzerlerinde taşırlar. Yabancı ülkelerde maruz kaldıkları aşağılık kompleksini daima üzerlerinde taşırlar.

“Sergio da bu ülkede yabancıydı, biraz Arap kanı taşıyan bir İspanyol'du, ama yabancılığını konuk biçiminde yaşar, Avrupa'nın cimri misafirperverliğini alabildiğine tüketirdi. Ben ebedi bir sürgündüm, O ise ebedi bir gezgin.” (K P K, 28)

Konuk olmak bir yere geçici bir süreliğine gitmeyi ifade eder. Eğer bir yere konuk olarak gittiğimizi bilirsek oraya ait olmamız gerekmez. Önünde sonunda mutlaka döneceğimiz

kendimize ait bir yer vardır. Böyle bir durumda yabancı kavramı bizim için geçerli değildir. Gittiğimiz yerden zevk almaya çalışırız. Çünkü ait olduğumuz bir yer vardır. Bizi bekleyen, bize kucak açan.

2.3.Dumanaltı Şehirler

“ Dünya büyük, ama denizler kadar derin içimizde.”

Mekân; soyut olarak hayal edilen hem gerçek hem de gerçek olmayan bir algılamayla kavranabilen bir yapıya sahiptir. Mekân ve insan arasında yadsınamaz bir ilişki olduğu kesindir. Mekân her şeyden önce olayların meydana geldiği bir yapı taşıdır.(Arslan, 2009: 91)

Aslı Erdoğan anlatılarında özellikle şehirlerin seçimi hikâyelerle ve kahramanlarla çok uygundur. Egzotik şehirler, suç şiddet, görkem, kalabalık ve ölüm roman kahramanlarının ruhunu yansıtır. Bir izleyici olarak canlı mekânı donuklaştırır. Kendi de dâhil olmak üzere kişileri mekâna ait birer nesneymiş gibi görür ve gösterir.

“Şehirlerin de karakteri vardır. Ruhu kendine benzeyen şehirlere tutuluyor insan.” (Uzuner, 2010)

“Kentler de insanlar gibidir; kılıktan kılığa bürünmeyi severler. Gerçekte olduklarından çok, olmak istediklerinin görünümünü sunmakta ustalaşmışlardır.”(B Y N Z B, 11)

İnsanlık tarihinin yanı sıra kentler de tarihini koyar. İster yaşayan, ister geçip gitmiş olsunlar, bir ulusu, bir uygarlığı anlamak kentlersiz olanak dışıdır. (Özcan,2009: 112) İnsanlar ruh hallerine göre kente anlamlar yüklerler. Dolayısıyla kentler insanların istedikleri kılığa bürünerek bir ruh yüklenmişler olurlar.

İnsanlar nasıl şehri şekillendiriyorsa, şehirler de insanları şekillendirir. Şehirde ne varsa insanda da aynısı vardır. Tıpkı insanlar gibi maskeleri ve zaafı vardır kentlerin de. (Dündar,2001)

Mekân, insan ruhuna ilişkin bir çözümleme aracı olarak ele alınabilir. (Bachelard, 2008: 30)

Aslı Erdoğan anlatılarına baktığımızda mekân olarak genellikle uzak, büyük, karışık, egzotik şehirleri seçer. Kendini arama problemi olan insanın mekâna bakış açısını

ele alır bu egzotik mekânlarda. Kalabalıklar içinde tanınmadan yalnız, aynı zamanda özgür mekânları seçer. Çocukluğunda gördüğü şiddeti seçtiği ülkelerde sonuna kadar yaşar, yaşatır. Ruhundaki karmaşa şehirlerine hâkimdir. Hep bir kaçış hep bir özgürlük durumunu ifade eder mekânları.

“İnsanın ‘başka yer’e yönelmesinin ana amacı ‘arayıştır.’ İster mutluluk ister insanın kendini araması biçiminde olsun egzotik mekânlar arayış temiyile motive edilir.”(Korkmaz, 1997: 184)

“Tropiklerin bunaltıcı sıcaklığını, palmyelerin durmak bilmeyen hüznü danslarını ve okyanusu düşünüyorum. Mercan kayalıklarını binlerce yıllık bir öfkeyle döven hırçın okyanus. Yaşamın olduğu kadar sonsuzluğun da kaynağıydı.” (K A, 2)

İnsan bulunduğu, yaşadığı mekânla bir bütündür. Gördüğü nesnelere çağrıştırdığı imgelerdir. Ölümle son derece iç içe olduğuna inandığı tropiklerin okyanusunun sonsuzluğu ve yaşamı çağrıştırmaları yazarın yaşadığı ikilemden doğan bir çelişkidir. *“Karayipler beni büyülüyor. Sonsuz gizemi çağrıştırıyordu.” (K A, 7)*

Karayip adalarında yaşanan savaşlar, sürgünler, ölümler kahramanımızı cezbediyor. Bütün bu yaşananların adalara ruh verdiğine inanan fizikimiz gizemli ruhuyla eşleştiriyor mekânı. Çevreyi kendi hassasiyetiyle gören anlatıcı, tasvirlerine ona göre yapar. (Demir, 2002: 71) Anlatıcı Karayiplere hangi ruh haliyle bakıyorsa adayı da öyle tasvir ediyor.

“Kurak ıssız çöller ve acımasız bir göz gibi her şeyi gören, yargılayan güneş.”(K A, 14)

İnsanın ruh haline göre yorumladığı mekân kimi zaman huzur, mutluluk verirken kimi zaman da umutsuzluk verir. Güneşten faydalanabilmek için dakikaları sayan kahraman acımasız, yargılayan bir göz gibi görür güneşi. Göz metaforu yazarın anlatılarında kullandığı, sıkça başvurduğu bir imgedir.

“Bu ada yoldan çıkmışların, katillerin, uyuşturucu, satıcılarının toplandığı bir getto, bir cezalılar kalesiydi. Kendi içimdeki gettoda sadece umutsuzları ve yasadışı insanları barındırabiliyordum.” (K A, 113)

Anlatı kahramanının içinde bulunduğu mekânla, kendi içinde bulunduğu duygular eşestir. Yaşadıklarının bir yansımasıdır aslında bu ada. Yazarın seçtiği mekânlara bakıldığında kendi gibi olan şehirleri seçtiği görülür.

“Rio de Janerio’yu uçurumlar, kartallar ve leşler kentiydi, hayatı andırıyordu. Benim kadar yaralıydı, sefaleti ve görkemiyle insana çok benziyordu” (K P K, 134)

Çağdaş romanda mekâna ‘şahsiyet’ özelliği kazandırılır.(Aktaş, 1984: 129)Şehir kendi gibi yaralıdır. Anlatıcının psikolojisi romanlarda mekâna yansır. Kendi ruhunu mekânla özdeşleştirir. “Mekân bakan kişinin psikolojisine, bulunduğu konuma, hatta felsefe ve dünya görüşüne göre değişen bir şeydir.”(Tekin, 2003: 150)

“Cenevre’nin Eski kent’i: Parke taşlı yollar, heykeller, çeşmeler, sarı- beyazlı ışıklı cam fenerlerden sokak lambaları, vitrinleri aydınlatılmış dükkanlar..... Kaldırımlarda arada bir rastladığım kestaneleri... Kendimle özdeştiirdiğim için olacak, bu dikenli, kaba saba isimli, yenilip yutulamayan bu meyve ne zaman karşıma çıksa bana çocukluğumu hatırlatıyor.”(M M, 6-7)

Yazarın seçtiği mekânlar ona hep bir şeyler hatırlatır. Mutsuz çocukluğu, kısıtlamalarla dolu gençliği, yaşadığı mutsuz aşklar. Kahramanların gittiği bütün egzotik ülkelerin bir anlamı var. Belki de gittiği şehirde ‘eski kent’ seçmesi, yazarın bugünde değil geçmişte yaşıyor olması olabilir. Etrafında gördüğü nesnelere kendiyile özdeşleştirme durumunu anlatılarında sıklıkla görürüz.

“Bir şehir, anca içinde sevdiğiniz bir olunca yaşamaya başlar.” (M M, 9)

Şehirlerin de ruhu olduğunu anlatan ifadelerdendir. Bir mekânın canlı olabilmesi için, ifade ettiği, değer verdiği bir şeylerin birilerinin olması gerekir. Yoksa donuktur. Caddeler, sokaklar, binalar taş yığınlarından ibarettir. Onlara ruh veren yaşanılanlardır. Bir mekânı anlamlı kılan yaşanmışlıklardır. Güzel hatıralarımızın olduğu yerleri olay kolay unutmayız Hep oraları görmek, tekrar tekrar o mekânlarda yaşamak isteriz.

“Cenevre, geceleri sokaklarda gelişi güzel dolaşmak için bulunmaz bir yerdir. En bata son derece, hatta insanı sıkacak denli güvenlidir. Geceleri saat ondan sonra ancak küçük kentlerinin olabileceği denli ıszdır.” (M M, 11)

Yazarın bu şehri seçmesinin başlıca nedenlerinden biri bu şehrin kalabalıklar içinde ıssız bir tarafının olmasıdır. İssızlık yazarın en belirgin özelliklerindendir. Bu nedenle seçtiği şehirler, kendi ruh halini yansıtırlar. .

“Bu kentin ciddi görünüşlü binaları, bende kendime çeki düzen verme isteği uyandırıyor” (H S, 129)

Binalar taş yığınlarından ibaretken yazara kendine çeki düzen verme isteği uyandırır. Bu isteği uyandırması için onları da birer canlı gibi görmesi gerekir. Binaların ciddi görünüşlü olması insani özelliklerin cansız bir varlığa aktarılmasıdır. Yazar kendi ruhunu, binalara ruh vermek için kullanır.

Mekânların büyük bir kısmı şehirler, sokaklar olsa da zaman zaman ev tasvirleri de yaparak kendi özel dünyasını yaratır kahramanlarının. “Çünkü ev, bizim dünyadaki köşemizdir. İlk evrenimizdir.” (Bachelard, 2008: 38)

Yazarın kahramanlarının eviyle yazarın evi arasında benzerlikler vardır. Düzensizliği, küçüklüğü açısından aynı tanımlar evini. İnsanın içinde bulunduğu mekân kendi ruh halini anlatır. Yazarın dağınık, düzensiz, yalnız dünyası kendi ve kahramanların eviyle betimlenebilir. Ev kapalı bir mekân olduğu için ruhunuzun sınırlarını belirler. Sadece bireye ait. Özgür ve yalnız...

Ev hem beden hem de ruhtur.(Bachelard, 2008: 42) İnsanın ilk dünyasıdır. İnsanı hem doğal fırtınalara karşı koruduğu gibi hem de yaşamada karşılaştığı fırtınalara karşı tutar. Ev bir sığınak, barınaktır, aslında.

“Ev sözcüğü bende boğulma duygusu, kapıyı çarpıp çıkma, uzaklara kaçma arzusu uyandırır.”(B Y N Z B, 61)

Aslı Erdoğan kahramanları fırtınaları, tehlikeyi, maceraları sevdiği için belki de ev imgesi çok azdır eserlerinde. Genellikle başıboş, tehlikeli sokaklar, sahiller, şehirler ön plandadır. Ev, mekân olarak yazarda kapalı mekân duygusu uyandırır. Ruhunu sıkıştıran, boğulma duygusu yaratan bir mekândır.

“Karşısında koca bir kent vardı, vahşet ve görkem, vaatler ve yıkıntılarla dolu.”(B Y N Z B, 67)

Vahşeti yaşayan aslında kent değil, insanlardır. Ancak kentin insanların yaşadıkları kente sinmiştir. Vahşeti yaşayan, görkemli görünen kent anlatıcının ruh haline göre şekillenmiştir.

“Bir yoldan daha güzel ne var ki? Yol, etkin ve çeşitliliklerle dolu yaşamın simgesi ve imgesidir. (Bachelard, 2008: 47)

Aslı Erdoğan’ın sürekli yolda olma durumu belki de bu düşüncelerden kaynaklanır. Herkesin kendi yolu, kendi yaşanmışlıkları vardır. Somut olarak ilerlediğimizi düşündüğümüz yolda soyut evrende yol alırız aslında.

“Bulduğum yerin uzamı ben.”(Bachelard, 2008: 47)

İnsanın uzam-ruh ilişkisini özetleyen bu cümle insan ruhu nerdeyse mekânı orasıdır der gibidir.

“Fotoğraflardan, biblolarından, vazolardan herhangi bir anı çağrıştırabilecek nesnelere elleri yanacakmış gibi uzak dururdu.”(T B V D, 37)

“İki-üç boş porselen vazo, çerçevelenmiş gazete kesikleri, bir deniz tablosu, herhalde altmışlı yıllardan kalma, dantel örtülü kocaman bir radyo, bu donuk, ruhsuz mekânı insani kılardı.”(T B V D, 42)

Başka bir zaman ilgimi kesinlikle çekmeyecek, gel gelelim şimdi her biri bir öyküye dönüşmüştü yığınla ıvır zıvır. (M M, 37)

Bazı anlatılarda mekâna çok önem verir yazar. Ayrıntılarıyla tasvir eder. Anlatının olmazsa olmaz bir parçası haline getirir. Öyle ki mekân anlatıya yön verir. Mekâna ruh veren nesnelere. Aynı nesne her zaman aynı şeyi ifade edebilir. Anlatıcının ruh haline göre mekân gibi nesnelere de özellik kazanır. Yaşanan hayata tanıklık eden nesnelere buldukları mekâna ruh verirler.

Çok fazla özgürlük, bazen hep aynı yerde duran ufuk yüzünden ötekilerden daha büyük bir hapsedir. Yollar, uçsuz bucaksız şehirler özgürlüğün temsilcisi gibi görünse de sonu bir yere varmaz ve büyük bir boşluk duygusu uyandırır. Aslı Erdoğan'ın mekânlarına bakıldığında o uçsuz bucaksız şehirlerde hep yalnızdır ve o şehirler hep umutsuzluğu çağırır. Hiç bilmediği yaşamlar, şehirler; kahramanları hep bir olumsuzluğa çağırıyor. Mutsuzluk vaat ediyor.

Mekân insanın bilincidir. Yazarın seçtiği mekâna bakarak kahramanların hatta yazarın bilincini görmek mümkündür.

“Eski Kent yıkıntılarla dolu iç dünya sadece orada, anıtsal, görkemli, harap, cansız ama ruhlarla dolu, hayaletlerle, anılarla dolu Eski kent'te huzura kavuşabilirdi. Orada kendi geçmişimi güvenli kafesine kapatabiliriz.” (M M, 35)

Mekânın insan ruhu üzerindeki etkileri tartışılmaz şüphesiz ve yazar mekânlarını içinde bulunduğu ruh haline göre seçiyor ve tasvir ediyor. Yazar sadece somut kavramları mekân olarak seçmez. Genellikle geçmişini de mekân olarak seçer kendine. Geçmişle özdeşleştirdiği eski kentte kendini bulur. Kentin sokaklarına hayat verir ve aynı zamanda kent de yazara hayat verir.

“Yeryüzünde Pazar gecelerinin hüznüne yenik düşmeyen tek kent Rio de Jenerioydu belki. Yalnızlığa, sessizliğe, kadere bir saniye bile katlanamazdı...” (K P K, 126)

Bir hüznü yenik düşmek insani bir özelliktir. Pazar geceleri insanlar tatilin bitecek olmasının hüznüne kapılırlar. Yalnızlık, sessizlik gibi kavramları insanları etkileyen durumlardır. Yazar şehirlere ruhsuz varlıklar gibi bakmadığı için onlardan genellikle bir insanmış gibi bahseder.

“Kent ve ben, bir çatı katının penceresinin ardından birbirimize bakıyoruz ve karanlık belirsiz bir şey gördüğümüz... Kentin acımasız, sağır, granit profiline, benim imgem karışıyor.” (K P K, 48-49)

Genellikle insan ruhunu kente yansıtmayı tercih eden yazar, bu defa kentin özelliklerini kendi ruhuna yansıtarak kendini donuklaştırıyor. Hareketsizleştiriyor.

“Güya yaz. Bu kuzey ülkesinin puslu kasvetine şimdiden yenik düştüm. Ruhum denizin kuşattığı kentle, yağmurla, yosun kokusuyla dolu.” (K P K, 59)

Kenti de yalnızlık, mutsuzluk, karamsarlık gibi bir duygu olarak görüyor yazar. Zamandan ziyade mekânın ruhu üzerindeki etkisini ifade ediyor. Bir ülkenin puslu olmasını sağlayan insanlardır. Kente ait özellikler binaları, yolları, denizleridir. Ancak bunların da ruhu yoktur. İşte bu kavramlara ruhu veren yazardır. Yazarın psikolojik durumudur.

“Bu kıpırtısız liman kentinde korkacak hiçbir şey yoktu. Ölüm bile yoktu sanki. O da tramvaylar gibi tam vaktinde gelirdi, ne önce ne sonra ...” (K P K, 61)

Bu şehirde suç işlenmezdi demek istiyor aslında yazar. İnsanlar hangi saatte olursa olsun sokaklarda dilediği gibi dolaşırdı. Bir düzen hâkimdi. Kaostan, karmaşadan uzaktı. Her şey tam vaktinde yapılırdı. Beklenmedik ölümlerle karşılaşılmazdı.

“Beyaza kesmiş insanlar, beyaza kesmiş ağaçlar, hayaletlerin dolandığı kent... İşte o zaman, belleğin uzun gecesi başlayacak.” (K P K, 64)

Kentin içinde bulunduğu durum aslında kahramanın hissettikleri, yaşadıkları ve okuyucuya yaşattıklarıdır. Kendi belleğindeki yolculuğa başlamak için öncelikle kentte yolculuğa çıkar kahraman.

Mekân anlatıların temel taşlarındandır. Mekânı oluşturan yapıları öncelikle biz şekillendiriyoruz. Zamanla bizim şekillendirdiğimiz yapılar bizi şekillendirmeye başlıyor.

2.4.Mezarlıkta Işık Çalan Kadın

“ Güneşin ya da ölümün yüzüne doğrudan bakamazsın.”

(Irvın D.Yalom)

Varoluşumuz, büyüyüp gelişmemiz ve kaçınılmaz bir şekilde ölüp yok olacağımız kesindir. Her anı ölümün tamamen farkında olarak yaşamak kolay değildir. Ne yaparsak yapalım ölüm korkusunu tamamen bastırmamız mümkün değildir.

“Ölüm Her şeydir ve hiçbir şeydir. (Yalom,2008: 18)

“*O benim koruyucu kılavuzum hem de olası cellâdımdı. (K A, 38)*

Anlatılarında sık sık içinde ölüm geçen cümleler kurar Aslı Erdoğan. Ölüm onun için bir felaket değildir. Bu nedenle ölüme korkarak bakmaz. O daha çok ölüm şekilleri türetir. Ölümün kıyılarında gezmek anlatılarının ana temalarındandır. Tony tarafından öldürülme olasılığı olmasına rağmen onunla birlikte olmaktan vazgeçmez.

Kaçınılmaz ölüm düşüncesiyle hayattan zevk almak zorlaşıyor. Pek çok insan belki de bu nedenle hayattan nefret eder ve hatta bu nefret insanları intihar noktasına kadar götürebilir.

“*İnsanın yoluna çıkan bütün cesetler, onu tek bir yerinden, en zayıf yerinden vurur. Kendi içindeki cesetten...*” (K P K, 124)

İnsanın ölen insanların arkasından üzülmesinin en büyük nedeni aslında kendi ölümlerini düşünmesindedir. Herkes bir gün öleceğini bilir. Ölümün korkutucu olması bilinmezliğinden kaynaklanır. Ölümden sonra neler yaşanacağı hiç kimse bilemez. Bir insan bir cesetle karşılaştığında hemen aklına o cesedin yerinde kendi cesedi olabileceği gelir.

Ölümün korkusunun çeşitli kılıkları olduğunu savunan Epikouros aşırı dindarlık, zenginlik, güç, onur kazanmak için verilen büyük çabaların ölümsüzlüğün sahte bir modeli olduğuna inanır.

“*Her köşe başında ölüm çıkmıştı karşısına; oysa aradığı umutsuz yaşam tutkusuydu.*” (K P K, 136)

Ölüm her insanın yaşayacağı bir olgudur. Dünyada çok fazla insan vardır ve her dakika bir hata birden fazla insanın ölüyor olması muhtemeldir. Ölüm, insanlığın en gerçek kavramıdır. Bu nedenle insanın olduğu her yerde ölümün olması olasıdır.

Epikouros'a göre ruh ölümlüydü. Beden yok olduğunda ruhun yok olacağına inandığı için ölümden korkmasına gerek olmadığını söyler. Aslı Erdoğan'ın da ölüm düşüncesi bu düşünceye benzerdir.

“ Benim olduğum yerde ölüm yok, ölümün olduğu yerde ben yokum.”

İnsanın ruhtan ibaret olduğuna inanan insanın ölümü de ruhun ölümüyle gerçekleşir. Ruhu olmayan biri insan değildir. O bir beden, cesettir sadece. Eğer ölmüşse ruhu yok olmuştur ve hiç bir şey hissetmez. Eğer ruhu varsa hala hayat devam ediyor demektir. Ve hayatın olduğu yerde ölüm yoktur.

“Ölümü çılgıncasına kovalıyor, en tehlikeli sokaklarda tek başıma dolaşıp en tehlikeli insanlarla iletişim kurmaya çabalıyordum. Öte yandan, yaşama hiç bu kadar sıkı sarılmamıştım.” (K A, 135)

Aslı Erdoğan'da görülen en belirgin tavır, ölümü bildiği fakat ona sırtını döndüğü yönündedir. Ölümden kaçmaz. Ölüme giden bütün yoları dener. Bütün tehlikelere atılır. Ancak her defasında ölümden kurtulur. Tehlikeli sokaklarda gezer, ,intiharı dener. Aslında o ölümden ziyade verdiği heyecanı yaşamanın peşindedir.

“Yaşam boyu bir sarmaşık gibi dolandığı ölüm kervanını bütünüyle unutmuştu.” (K P K, 141)

“Yaşam boyu bir sarmaşık gibi dolandığı ölüm kervanı” ifadesi yazarın sürekli ölümle haşır neşir olduğunu özetler niteliktedir.

“Dayanılmaz acılarla can çekişmeden, çok kısa bir süre içinde kesinkes öleceğini bilmenin dehşetini yaşamadan, tek bir ses çıkarmadan ölmüştü.” (K P K, 142)

Yazar ölümden sonra hayatın olmadığına inanır demek yanlış olmaz sanırım. Ölümle birlikte ruh da ölür ve yok olur. Dolayısıyla ölüm her şeyin sonudur. Bedenle birlikte ruh da ölür ve acı biter. Ölümden korkmadığını cümleleriyle sıklıkla açıkça söylemese de sezdirir yazar. Ölecek olması her şeyin bitmesi anlamına gelir. Ölüm şekillerine sürekli kafa yoran yazar ölümün acıtmadan olmasını hayal eder hep.

Her güzel an, yaşanan her şey geçicidir ve kısa süre içinde sona erecektir. Bu düşünce bireyi yokluğa, anlamsızlığa doğru iter. Freud'a göre ise bu zevk anlarının kısa oluşu, zevkin değerini daha da artırır.

Yaşanan her an ölüme giden bir merdiven şeklinde uzanıyor ve hem yaşamaktan hem de ölüyor olmaktan kaçamıyor. Ölümün tek gerçek olmasını hiçbir durum değiştiremiyor. Her daim ölüm vardı ve var olacaktır.

“Ölmeye hazır olmadan ölüyoruz.” (B Y N Z B, 141)

Her geçen gün bizi ölüme daha da yakınlaştırıyor. Sayılı dakikalarımız giderek azalıyor. Her canlının öleceği kesin olmasına rağmen, hiçbir canlı hiçbir zaman ölüme hazır olmuyor. Ancak ölüm hazır olup olmamasına bakmadan zaman gelince geliyor.

“Kefen bezine benzeyen masa örtüsünden ayıramıyorum gözlerimi, yeryüzü üzerindeki her şeyin yansımaları orada görebilirmişim gibi. Belki de hayatın ta kendisidir.” (H S, 168)

Masa örtüsünü kefene benzetmesi yazarın ölümle sürekli içli dışlı olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Ölüm hayatın ta kendisidir. Bu gerçekten kimsenin kaçması mümkün değildir. Yeryüzündeki her şey ölmekte olduğumuzu hatırlatır bize. Günler geçer, mevsimler değişir, ağaçlar yapraklarını döker. Etrafımızdaki insanlar ölür. Her şey bize ölümümüzü hatırlatır. Hayat mutlaka ölümle son bulur.

“Mühürlenmiş bir zarfın içindeymişçesine, kendi ölümlüğünün içinde.” (H S, s.72)

Ölümlü olduğu gerçeğini her an açıkça ifade etmese de ölümlülüğü aşikârdır. Sanki mühürlü bir zarfın içinde açılması gereken zamanı beklemektedir.

“Sözcüklerin ölüme seslendiği yere hangi yol getirdi beni yaşamdan.” (H S, 77)

Aslı Erdoğan kahramanları için yaşamak aptalca bir hikâyeden ibarettir. Ölümü kabul ederler ve bir hiçlik içinde yaşarlar. Bu konuda kimse ölümü engelleyemez. Öldürülme ve intihar fikri sezilir arka planda. İntihar eden birey ya intikam arzusuyla böyle bir şeye kalkışır ya da gerçekten çektiği acıyı kaldıramaz.

“Bense sessizce, bir sözcükten ötekine düşüyorum, her seferinde, ölümle hayat arasında etten bir kütle gibi hissederek bedenimi.” (H S, 15)

“Ölüm öylesine gürültülü ki. Yalnız kahkahasını duymuştum ölümün. Artık tabutlarda düşlediğim kanlı cesetler değil, onların giysileri sadece, sıradan gündelik giysiler kefen değil. Giysilerimi çıkartıyorum teker teker, seninkileri de, çırılçıplak kalana dek, yavaşça; saçlarımı kesiyorum sonra, seninkileri de, kara tahta bir tabuta seriyorum onları üst üste ölümler gibi.” (H S, 85)

Yazarın metninin gidişatı değiştirir gibidir bu ifadeler. Sanki ölümü düşünmekten vazgeçmiş gibidir. Ona ölümü çağrıştıran her şeyi bir tabuta koyar ve onları öldürür gibidir. Bu zamana kadar her şey ölümü hatırlatmıştır kahramana. Ancak şimdiden sonra ona ölümü hatırlatan her şeyden vazgeçmiş, yüzünü yaşama dönmüştür yine.

“Bomboş kaldırımda, kaskatı, vakur... Ne bir alkış ne bir dua ne de bir ağıt bekleyecek... Korkusuzca, acımasızca, sonuna kadar, canlandırdığı kendi ölümünü sırtlanarak... Hem bir katil, hem bir kurban...” (H S, 177)

Ölürken her insan tek başınadır. Kimi gerçekten kimsesizdir. Kiminin de etrafında ne kadar çok kişi olursa olsun ölün esnasında yalnızdır. Beklediği son olan ölüm geldiğinde hayal ettiği şeyleri yaşar ya da yaşamaz. Bunu ancak ölen kişi bilebilir. Ölüm bir kurban olma hali midir, ölüm şekline göre değişebilir.

“Başlangıçlarla sonlardan, yeniden en baştan başlayıp bir daha sonlandırmalardan oluşan hayatın nasıl böylesine geri dönüşsüz, acımasızca geri dönüşsüz olduğunu hissetmiş.” (H S, 19)

Aslı Erdoğan anlatılarında Sartre'dan izler bulmak mümkündür. O da Sartre gibi insanın hayatta lüzumsuz olduğunu, adeta bir köşede terk edildiğini düşünür. Saçma bir dünyada yaşayan insanın hayatı da saçmadır. Hayat mutlaka bitecekse yeniden, yeniden başlamanın bir manası yoktur. Ve hayat sonlandığında ölümden geri dönmek imkânsızdır.

“Ölüm, kendim için alıkoyduğum fazlasıyla dramatik bir son, edebi bir noktaydı.(T B V D, 64)

Yazar öleceği gerçeğinden kaçmaz, öleceğini bilir ve sanki bunu kendisi için yazdığı bir son olarak görür ve gösterir okuyucuya. Hayatına nokta bir gün konulacaktır. Ancak anlatıcı bu noktayı kendi isteğiyle koyuyormuş izlenimi vermek ister.

“Ölen hep başkasıdır. Ölen rolünü başkalarına verirler.”(T B V D, 88)

İnsan öleceğini bilir fakat hiçbir zaman kendisine yakıştırmaz. Ölüm vardır, ancak ölen hep başkasıdır. Zaten bizim başımıza geldiğinde yok olup gitmiş olacağımız için bizden sonra nelerin olduğu ya da kimlerin öldüğünü bilmemize gerek olmaz. Ancak günün birinde ölüm rolü her canlıya verilecektir. Bu gerçeği de hiçbir zaman unutmamak gerekir.

“Eskiden, çok eskiden, asla geri gelmeyecek altın çağda, sonsuzluk henüz çarpıp durmamışken zamana, ışık vardı. Ama hiç biri yetmedi insanların dünyasının filizlenmesine. Parçalanmayı öğrendi tanrılar. İlk cinayet işlendi, kardeş kardeşi öldürdü.

Daha doğmamış olan sonsuza dek ayrıldı ölenden. Kırmızı bir perde gibi gerildi kan, ölümle yaşam arasına.” (H S, 7)

Ölüm hep vardı. Tanrılar bile ölümlüydü. Peygamberler günahkârdı. Hatta ilk cinayeti peygamber çocukları işledi. Kardeş kardeşin katili oldu. Bu düzen dünyanın ilk olduğu zamanlardan beri süregelirken onu bizim gibi sıradan insanların değiştirmesi mümkün değildir. Düzen böyledir. Ölüm insanla hayat arasında daima vardır.

“Ciğerlerin ağzına dek kumla doluyken, çok uzun sürmez boğulman.” (B Y N Z B, 170)

Anlatılarında ölüm düşüncesini sıklıkla işleyen yazarın ölümle iç içe olmasının yanı sıra ölüm esnasında acıyı yok edecek ifadeler şeklinde kullanması da dikkat çeker. Ölüm vardır, mutlaktır. Ancak ölüm anını hep acı çekmeden çabucak olup biter şeklinde tasvir eder.

Anlatı kahramanlarının hemen hepsinin kadın olması ve aklından intihar fikrini öyle yâda böyle geçmesi zayıflıklarıyla ilgiliymiş gibi görünse de aslında bu fikir, modernleşmenin bir sonucudur. Bireylerin vefasızlık ve yalnızlık fikirleriyle yaşadığı buhranlar sonucudur. Bireylerin vefasızlık ve yalnızlık fikriyle yaşadığı buhranlar sonucu hayattan kopması durumu söz konusudur. Asıl nedenler görünen sebeplerin çok dışındadır aslında.

“İntiharı deneyen bir erkekle ilk kez karşılaşıyordum.” (K A, 113)

Kadınların intihar eğiliminin daha fazla olduğunu savunan görüşe yapılan bir göndermedir. Kadınların hassas ve zayıf yapısı hayata tutunma oranında daha düşük olduğu savunulur. Erkekler daima daha güçlüdür. Kadınlar gibi yaşadıkları olumsuzluklardan sonra hayatın bittiğini düşünmezler. Mümkün olduğunca soğukkanlı olmaya çalışırlar. Ve olumsuzlukları ömür boyu sürmeyeceğini bilirler. Bu nedenle hayata daha umutlu bakarlar.

Kadın ölümdür. Duygularını kullanabilen tek canlı kadındır. Bu sebeple midir bilinmez intiharda kadınlar girişiminde ilk sırada yer alır. (Yücel, 214)

“Öl ve ol!

Bunu biliyorsan

Karanlık yeryüzünde

Zavallı bir konuksun sen.”

(Goethe, Doğu Batı Divanı)

Aslı Erdoğan kahramanlarının ölümü seçmesinin nedeni hiçlik, anlamsızlık duygularının yanı sıra hayatı yaşamaya değer bulmayışlarından. Özgür'ün Rio'da ölme yolcuğunu anlatır gibidir. Rio aslında ölümdür. Ve sonunun ölüm olacağını bilerek yazar Özgür.

“Bizi kobra yılanı gibi izleyen intihar düşüncesi...(K A, 6)

Sık sık intihar kavramıyla karşılaştığımız anlatı da kahraman ölümün hep kıyısında geziniyor. Ve bundan tuhaf bir zevk alıyor. İntihar düşüncesi zayıf bir kişiliğin belirtisidir. Ölümü çözümler olarak gören insan, yaşamak için çaba sarf etmeye gerek olmadığını düşünür. Yaşadığı şeylerin ağırlığı altında ezilir.

“İntihardı yaptığım, istekli. Bunu, seçimimim farkında olmaksızın seçmiştim. Ölüm kararımı veren ben değilim. İçimdeki başka bendi.” (K A, 37)

Yukarıdaki ifadelerle bakıldığında ölümü daima bilen, kendini ona yakın hisseden buna rağmen ölüme sırtını dönen kahraman ölümle dalga geçiyor gibidir. Ölümden, öldürülmekten ölesiye korkuyor. Ancak ölümün peşinden gitmekten hiç vazgeçmiyor. İntihar düşüncesi hep aklının bir köşesinde olduğu için farkında olmadan kendini tehlikeye atar.

“Tony’le birlikte bu yolculuğa çıkma nedenimin çok gizli, bilinçaltı bir istek olduğu şüphesiz kapıldım. Tony tarafından öldürülmek. Kendisinden beni öldürmesini isteyebileceğim ve bunu gerçekleştirebilecek tek insan şüphesiz ki Tony idi.” (K A, 45)

Ben bir zamanlar kendimi öldürmeyi denemişim.” (K A, 45)

Sürekli ölüm fikriyle dolu olan birinin intiharı düşünmesi şaşırtıcı değildir. Ondan beklenen de birkaç kez intiharı denemiş olmasıdır. Öldürülmek fikrinden tuhaf bir zevk duyan anlatıcının çok sağlıklı bir ruh haline sahip olmadığı görülür. Tony’le yaşadığı tuhaf bir ilişkidir. Sevgili değildir. Hissettiğinin aşk olduğuna emindir anlatı kahramanı. Yine de en çok ondan korkar. Onun bir katil olduğuna emindir. Yasadışı bütün işlere bulaşmış, cinayetten hapiste yatmıştır. Ama onunla gitmekten vazgeçmez. Onun tarafından öldürülme düşüncesinden korkuyormuş gibi görünse de onun kendisini öldürme fikri tuhaf bir heyecan duymasına neden oluyor.

“Saklanıyordum, çünkü saklamam gereken bir şey vardır, ne olduğunu tam olarak bilmediğim, dehşet verisi bir şey. Ölüm değildi beni böylesine korkutan, uzun zamandır

ölüme az çok, hazır sayılırım; ölümü defalarca kışkırttım bugüne dek, kendimi gerekli gereksiz bir yağın tehlikeye attım.”

Aslında Arafta kalan kahramanın ölümü bildiğini her fırsatta dile getiriyor. Ancak her defasında ölümden yaşama dönüyor yüzünü. Metinlerinde pek çok tanımla rahatsızlıklar vardı. Şizofreni, kişilik bozuklukları, depresyon. Bu rahatsızlıklar sonucu intihara yönelme eğilimi görülür. Aslı Erdoğan ise ölüme çılgınca atlar. Onu içine çeker, kıyısında dolaşır ama son anda yüzünü yaşma döner.

“Binanın içinde dev bir avlu, avluyu çevreleyen merdivenlerde insan boyunu aşan tel örgüler...Kimse kendini aşağı atmasın diye...(T B V D, 56)

İşkence temalı olan anlatısında işkenceye dayanamayıp intihar etmesinler diye tel örgüler yapılmış bir taş binadan bahsediyor. İşkence, intihar, ölüm temaları birbiriyle ilintili temalardır ve Aslı Erdoğan bu temaları sıkça kullanılır.

“Kimse bunun basit bir soba zehirlenmesi olduğuna inanmıyor. Zaten yazdıklarından belliydi.”(B Y N Z B , 62)

Bu cümleyle kendi yazdıklarıyla aslında intihara meyilli bir tavrı olduğunu kendisi de itiraf etmiş olur. Ölümü kendiliğinden gerçekleşse bile herkes onun intihar etmiş olabileceğini düşünür. Çünkü yazdıkları ölüme yakın olduğu hissi uyandırır okuyucuda.

Ölüm kaçınılmaz bir sonudur. İnanlar için bir başka âlem, inanmayanlar içinse bir sonsuzluktur. İnanlarla inanmayanların tek ortak noktası, ölümü tadacak olmalarıdır.

2.5.Aşk

Aşk öyle bir alevdir ki, bir tutuştu mu maşuktan başka herkesi yakar.

Mevlana

Yakın ilişkiler insan yaşamının vazgeçilmezlerinin başında gelir. Yakın ilişkiler söz konusu olduğunda ilk akla gelen kavram “aşk”tır. Bütün dünyada aşk, tarih boyunca farklı yazın alanlarında çok yoğun bir şekilde ele alınmıştır.

Aşk kavramı incelendiğinde ilk olarak bireyden bireye farklılıklar gösterdiği görülür. Kişinin aşka bakış açısı, aşkı yaşayış felsefesi daima farklıdır. Bunların yanı sıra kültürlerin aşka bakış açısı da aşkı tanımlarken farklılıklar gösterir.

Aşkın cinsellikli, cinsellsiz, melankolik, tutkulu çok çeşitli bir çemberi vardır. (Ercan, 2008: 18)

Türk toplumuna bakıldığında tarihsel süreç içerisinde dinin etkisiyle kadınlar ve erkekler birbirlerinden ayrı toplumsallaşmışlardır. Modernleşme hareketleriyle birlikte bu durum değişmiştir. Yine de hala devam etmekte olan bir çekingenlik, bir baskı söz konusudur. Doğu kültürüne ait olan ‘ayıp’ kavramı en çok aşk ve cinsellik için kullanılmaya devam etmektedir.

Aşkı yaşamamanın çeşitli yöntemleri vardır. Felsefeciler aşkın üç temel faktörünün olduğunu ifade eder. Bağlanma, gözetme ve yakınlık. Bağlanmayı başka biriyle olabildiğince bir arada olma ve ondan duygusal destek görme anlamında kullanır. Gözetme, bireyin karşısındaki kişinin mutluluğuyla, kendi mutluluğundan daha fazla ilgilenmesidir. Yakınlık ise diğer kişiyle sıkı bir bağ kurma, duygu ve düşüncelerini başkalarıyla olduğundan farklı biçimde paylaşmadı. Âşık olunan kişiyle henüz bir samimiyet kurmadan önce bile onu zaten tanıyormuşuz gibi tuhaf bir duyguya kapılabiliriz. Antik yunanlarda bu aşinalık duygusuna ilişkin olarak âşık olduğumuz kişinin, bir zamanlar yapışık olup da sonra yitirdiğimiz ‘öteki’ yarımız olduğu düşüncesi hâkimdir. (Botton, 2010: 68)

Bazı felsefeciler ise aşkı iki kategoriye ayırır. Tutkulu aşk ve diğeri ile bir bütün olmaya yoğun istek. Kişinin sevgilisine ulaşması mutluluk, heyecan, fiziksel uyarılma ve cinsel doyuma yol açar. Sevgilisinden ayrı kalması ise endişe, kıskançlık, kuşku, acı ve düş kırıklığıyla sonuçlanır. Aslı Erdoğan kahramanlarının aşkı tutkulu, karşı konulamaz aşktır. Kabuk Adam’da tehlikeye iç içe geçmiş, karşı konulmaz, acı durumu söz konusudur. Romantik aşk, mükemmel aşk, evlilik gibi kavramlara anlatılarında rastlanmaz. Diğer bütün temalarında olduğu gibi aşkı da şiddetli yaşar. Aşkı daha çok cinselliğe bağlıdır. Tutkunun derecesi aşkın değerini gösterir.

“Hiç kimse bana sevmeyi nasıl başaracağını öğretmemişti.” (K A, 3)

Aşk daima var olduğuna inanılan bir duygudur. Bu duyguyu hemen her insan yaşamıştır. Ya da en azından yaşadığını düşünür. Herkesin aşka bakış açısı, onu yaşayışı farklıdır. Aslı Erdoğan kahramanı olan fizikçi kadın bugüne kadar aşkı cinsellikle ilintili olarak bir görev, bir ihtiyaçmış gibi görmüştür. Ancak Kabuk Adam Tony’le karşılaşması

kahramanı birçok alanda olduğu gibi aşk konusunda da çelişkiler yaşamaya götürmüştür. Sevginin nasıl olabileceğini sorgulamış ve aslında bunu hiç yaşamadığını fark etmiştir.

“Hayatın bizlere verip verebileceği tek ödül, tek armağan sevgi dolu bir insandır ve biz böyle bir insanı, ilk fırsatta katlederiz.”(K A, 123)

Her aşık oluş umudun kendini bilmişliğine karşı zaferidir. (Botton, 2010: 20)Her insan ihtiyaç duyduğu, özlediği, sahip olmak istediği özellikleri bir başkasına yükler. Kendimizde gördüğümüz olumsuzlukları onda görmemeyi umarak aşık oluruz. Ancak aşkı yaşamaya başlayınca karşımızdakinin de insan olduğu ayırımına varırız ve bu kez de onu kaybetmek için elimizden geleni yaparız. Bize sunulduğunu sonradan fark ettiğimiz bu armağanı ya kendimize benzetmeye çalışarak katlederiz. Ya da insan olduğunu yadsıyarak kaybederiz. Sevgimize karşılık verdiğinde ona ilgimiz söner. Aşk insanın karşısına ummadığı anlarda, ummadığı durumlarda çıkar. Sadece edebiyatın değil felsefenin, sosyolojinin de konusudur aslında aşk. Her toplumda vardır aşk ancak her toplumun, herkesin yaşayış tarzı farklıdır. Bireylerin yetişme tarzları, kişilikleri aşkı yaşama tarzlarındaki farklılıkları ortaya çıkarır. Kimi aşkı çok sever onun uğrunda ölümlere razı olarak yaşar. Kimi de sessiz, sakin, kendi içinde yaşar. Ama her aşk mutlu bitmez ve herkes aşkın kıymetini bilemez. Aşkı yaşamının çeşitli yolları, aşkın çeşitli tanımları vardır. Aslı Erdoğan anlatılarında aşk duygusal yönünden çok tutkulu, şiddetli bir aşktır ve asla mutlu sonla bitmez. Bitmeye mahkûmdur ve mutlaka bitecektir.

“Hayatındaki gecelerin içini ben doldurmuşum, öyle söyledi, daha önce boş birer eldivenlermiş. Özü olmayan bir şekilden, bir türlü okyanusa dönüşmeyen su yığınının ibaretmişler.” (M M, 27)

Romantik düşlerin yaşamımızı nasıl doldurduğunu hepimiz yaşamışızdır. Kendimizde göremediğimiz özellikleri hep karşımızdakinin yüzünde aramışız. O olmadan önce onun gibi kimseyle karşılaşmadığımızı düşünürüz. Bir insan ölmeden karşılaştığı kişinin ‘hayatının aşkı’ olup olmadığını bilemez. Ancak biz çok sevdiğimizize inandığımız birinin hayatımızın aşkı olduğuna inanırız, inanmak isteriz. Eldiven; çift olmayı, yalnız olmamayı ifade eder. Sevgili, diğer tekini aradığı eldivenin parmaklara tam oturmuş halidir. Aşk da kişiyi çift hale getirir. Yarımken tam yapar. Hayatına anlam katar, içini doldurur.

“Güvenmenin, sevgiye boyun eğmenin, tutkuya kayıtsız şartsız teslim olmanın ve bütün bunlar, karşılığında hiç bir şey beklemeden, mutluluğu bile düşlemeden, sadece aşk adına yapabilmenin sevincini keşfetmek istiyordum.” (M M, 30)

Aşık olduğumuzu çok çabuk düşünürüz ancak hemen ardından sorgulamaya başlarız. Acaba yaşadığımız aşk mı? Bizi üzecek mi? Acaba güvenerek hata mı yapıyorum? Diyen düşünceler beynimizi kemirmeye başlar. Sadece ilk an bize tam olarak aşk duygusunu yaşatır.

“O ilk an ister istemez cehalet üzerine kuruludur.” (Botton, 2010: 22) İşte tüm bu duygulara tanıdık olan kişi aşka temkinli yaklaşır. Her şey yitirilip gitse de geriye bir tek sevilme arzusu kalmalıdır. Bir tek ‘ben’ kalmalıdır. Ben zaafır, zayıftır. Aşkın içine menfaat, beklenti girdiği zaman bütün saflığını, tılsımını yitirir. Bu nedenle eğer yaşanan sadece aşksa kazançlı çıkmıştır.

“Seni nasıl böylesine hırpaladılar? Aşk sözcüğünü duyar duymaz karma karışık korkulara kapılıp gitmene;_ iki insanın birbirine en yakın olması gençken zamanlarda, uçuruma yuvarlanır gibi kendi içine dönmene; bakman, istemen ve sorman gerektiğinde başını öne eğmene kim neden oldu?” (M M, 53)

Aşkın bireysel deneyimler sonucu elde edilen bulgulara göre yaşayış tarzı daha da farklılaşır. Güvensiz, sevgisiz yaklaşır insanlara. Tekrar üzülmemek aynı sonuçları yaşamamak için aşkı yadsır. Varlığını inkâr eder. Aşka şüpheyle bakanlar daima aşktan kaçmayı tercih ederler. Bu şüphenin bir geçmişi olması muhtemeldir. Yaşadığı olumsuzluklar aşka inancını yitirmesine neden olmuş olabilir. Şüphe duymak ölüm kalım meselesi olmadığı sürece kolaydır. Aşkın başladığı gibi bitme tehlikesi her zaman vardır. Aşkın biteviliği daima hali hazırda olan bir durumdur. Aşkı trajik kılan da bu geçiciliğidir işte. Bugün her şeyini kurban edebileceğin bir insan birkaç ay sonra yabancı olabilir. Bunları yaşayan bir kişinin aşka temkinli yaklaşması normaldir.

“Zaten ben her zaman her mekanda aşık olacak, dolayısıyla bana acı çektirecek birini hep bulmuşumdur.” (M M, 61)

Aşkın mutlu durumlarının olduğu elbette aşıkârdır. Ancak edebi eserlerimize, şiirlerimize baktığımızda gördüğümüz acı çekilen aşktır. Acı, aşkın şanındandır. Acı çekilmeyen aşk olgunlaşmaz. Acı aşkın ikizidir sanki. Aşkı yaşarken o acıyı çok fazla hissedemeyiz belki ama ak bittikten sonra acıyla dolu bir havuza düşeriz. Artık

yaşayamayacağımız, nefes alamadığımızı hissederiz. Aşkı da aşk yapan sonrasında çekilen bu acılardır. Onu vazgeçilmez, özel kılar. İşte bu nedenle Aslı Erdoğan kahramanlarının aşkı hep mutsuz sonla bitmiş, imkânsız aşklardır. Erdemli duygular acının bereketli topraklarında gelişir daima. İnsan ne kadar acı çekerse o kadar erdemli olur. O kadar erdemli bir aşk yaşadığını varsayar.

“Yüz üstü bırakılmasının taze acısını yeni bir aşkla avutmayı umuyordu. Aslında avutma isteği sandığı, dayaktan sersemlemiş bir boksörün maçı sürdürme kaygısıydı” (K P K, 119)

“Sevilen kişiyle dokusal ilintiyi yitirme korkusu, doğrudan doğruya yüzüstü bırakılma korkusuna yol açıyor.”(Özcan, 2005: 133)

Ne zaman vahim bir şeyle karşı karşıya kalsak neden bu korkunç olayın bizim başımıza geldiğini sorgulamaya başlarız. Yaşadığımız anlamsızlığa bir anlam yükleyebilmek için geçmişe döner bakarız ve mutlaka suçlayacak birilerini buluruz. İçine düştüğümüz umutsuzlukla sağduyumuzu yitiririz. İlk akla gelen intihar düşüncesidir muhtemelen. Ya denemiş başarısız olmuşuzdur ya da başka bir aşkla her şeyin geçeceğine inanmışızdır. Sevilen kişi terk edilen çektiği acıları romantikleştirerek aslında hatalı olanın kendisi olmadığını ve kıymetini bilecek başka aşklara doğru yol alması gerektiğine inanır. İnanır ki terk edilmenin acısını hafifletsin.

“Bir insanın sevgisini kaybetmek, zorlukla ulaşılmış bir doruktan aşağı yuvarlanmaktır” (H S, 83)

Bir insanın sevgisini kazanmak zor olmadığı gibi kaybetmek de kolay değildir. Terk edilme psikolojisiyle insan dünyadan elini eteğini çeker. Ve geçmişe dönük yaşamaya başlar. Anı kaçıran kişi daima anıların içinde, sanki hiç kaybetmemiş, kaybetmekten dolayı üzüntü duyduğu her şeye sahipmiş gibi davranır. Mutluluğun doruklarında bir anda uçuruma yuvarlanır. Âşıkken mutluluk veren her şey ayrıldıktan sonra acı vermeye başlar. Sanki her şey bütün dünya ona düşmandır ve acı vermek için uğraşır.

“Kendini anlatmak için bütün dünyayı anlatman gerekir. Anlattıkça seni silen dünyayı... Yani kendini anlatmak için bütün dünyayı yitirmen gerekir. ‘Aşk’ bu yitirişin adlarından biridir.” (H S, 136)

Dünyayı anlamak için ona benzemek gerekir. Onun gibi düşünmek, onun gibi hareket etmek gerekir. Dünyayla savaşa gireceksen dünyanın tarafında olacaksın der Aslı Erdoğan.

Aşktan söz etmek öyküyü de beraberinde getirir. Aşkı benimsemek için aşkı yeniden adlandırmak doğru olandır. Aşk özgündür, bireyseldir. Ama aşkı yaşarken ‘ben’ değil ‘biz’indir. İşte bu ‘ben ‘olamama hali ilk yitiriştir. Aşkın ilk tanımını kaybediştir.

“Aşk dinlerin en ucuzudur.”(B Y N Z B, 35)

Aşk da din gibi inananlarından oluşur. Aşka tapar, aşkı kutsarlar. Kadın inanılan erkek ise inanandır çoğu zaman. Bir dinden vazgeçip başka bir dini seçmek olay değildir çoğu zaman. Ancak aşk kutsal dinler gibi değildir. Ondan vazgeçmek, onu harcamak çok kolay ve ucuzdur. Bugün aşk dediğimiz tapığımız şeyi yarın hatırlamayız bile. Ucuzluğu, bu kolay vazgeçişten kaynaklanır bence.

“Aşk sahip olmadığın bir şeyi var olmayan birine vermektir.”(B Y N Z B ,55)

Aşk bugüne kadar varlığı en çok tartışılan kavramlardan biri sanırım. Aşkın içindeyken varlığına öyle çok inanırız ki uğruna canımızı vermeyi göze aldığımızı sanırız. Aşık olduğumuz kişi bizim her şeyimiz. Bütün dünyamızdır. Her ne pahasına olursa olsun onunla birlikte olmak, onunla yaşanan her an vazgeçilmez ve paha biçilmezdir. Ancak aşkımız bittikten sonra varlığından derhal şüpheye düşeriz. Öyle çabuk çelişiriz ki aşık olduğumuzu düşündüğümüz zamanlardaki kendimizle aşkı sorgulamaya başlarız. Ve bir süre sonra aşk diye bir şey yok fikrine kapılırız. Ve dolayısıyla olmayan bu duyguyu bir zamanlar olan fakat şimdi hayatımızda olmayan birine sunarız. Aşk masal gibidir. Bir varmış, bir yokmuş...

“Aşk bir cehennemmiş. Cehennemden çıkanlar onu yitirirler.”(B Y N Z B, 72)

Aşk acı çekmekle eşdeğerdir. Mutlu aşkın varlığına inanlar sadece romantiklerdir. Gerçekte aşk acı verir, vermelidir. Aşıklar özlem duymak ve usanmışlık arasında sürekli gider gelirler. Aşkın başladığı gibi bir gün biteceğini bilirler. Sürekli kaybetme korkusu yaşarlar. Eğer bu duyguları kaybeder, her şeyin yolunda olduğu duygusuna kapılırlarsa aşkın tutusunu kaybederler. Aşkın tilsimi acısındadır. Acıyı kaybeden aşık yeterince aşka sahip değildir.

“Dünyadaki bütün noktalar birbirine eşit uzaklıktadır, bütün insanlar da... Öyleyse ayrılık diye bir şey yoktur, Aşk diye de bir şey yoktur.”(B Y N Z B, 167)

Ayrılık aşkın kendi içinde mutlaka barındırdığı bir durumdur. Ayrılık diye bir şey yoksa aşkın olması da mümkün değildir. Birey ayrıldığı kişiyle ilgili acı çekmiyor, üzüntü duymuyorsa yaşanan aşk değildir.

“Paylaşılan ortak bir bilinmezden başka bir şey değildi artık aşk. Belleğin giderek büyüyen sessizliğinde işitip işitmediğine emin olamadığı bir yankı.”(T B V D, 44)

Aşk kendi bilinmeziyle bir bütündür. Aşkın ne olduğu bile tam olarak bilinmez. Âşık olan insan ilk etapta karşısındakine dair hiçbir şey bilmez. Hatta aşka dair hiçbir şey bilmez. Geçmiş, geleceği meçhuldür. Var mıdır onu bile bilemez. Büyük bir bilinmezliği paylaşır âşıklar. Aşk bitip de unutulduktan sonra yaşanmışlığının değeri giderek kaybolur. Bellekte kalan bir anı olur sadece. Hatırlanan ince bir sizi belki de.

“Michelle’e çılgınlar gibi âşıktır ve ondan ölesiye nefret etmektedir.” (M M, 42)

Aşk ve nefret birbirinin iki ayrılmaz parçasıdır. Aşk varsa nefret de vardır mutlaka. Nefret çoğu zaman aşkın üzerine çekilen bir perde, gizlemek için kullanılan bir paravan olarak düşünülebilir. Birbirine en yakın ve en uzak iki kavramdır. Daima iç içedir. Nefret tam karşılığıyla aynı temelleri paylaşır. Biri diğerinin ‘öteki’dir.

2.6.Mitolojinin Aslı Erdoğan’a Dönen Yüzü

Mitoloji, ilkel insanın dünyayı ve onun üzerindeki hadiseleri çözümleyiş tarzıdır.(Özcan, 2009: 209)

Geleneksel olarak yayılan ve toplumun hayal gücü etkisiyle şekil değiştiren, Tanrı, Tanrıça, evrenin doğuşuyla ilgili hayali, allegorik bir anlatımı olan halk hikâyesi, mitos.(TDK, 571)

Yazar Eski dönem hikâyelerini günümüze yansıtarak anlatır. Anlatı kahramanları birer modern mitoloji kahramanıdır. Mit aynı zamanda edebiyattır. Okuyucusunu günümüzdeki bir çok olayın, kavramın, deyimnin nereden ve nasıl geldiğini anlatarak aydınlatır. Çoğu zaman da uyarır.

“Orpheus’un babasının Apollan olduğunu söylerler. Annesi lirik şiirin esin perisi Kalliope’dir. Orpheus çalgısını çalmaya başladığı zaman bütün hayvanlar etrafında toplanır. Ağaçlar ona doğru adım atmaya çalışırlarmış. Orpheus’un kelime anlamı “karanlık” demektir. Bir zamanların şen şakrak ozanı başına gelen bir olaydan sonra karanlık, gizemli bir kişi olup çıkmıştır. Orpheus dünya gezisinden döndüğü zaman, Eurydike’yle karşılaştı. Ve hemen o’na âşık oldu. O zamanların dünyasının en mutlu ve güzel çifti olmuşlardı.

Günün birinde Eurydike Orpheus'a çiçek toplamak için kırlara çıktı. Çünkü Orpheus ona güzel bir şal almak üzere şehre inmişti. Çiçeklerin çevresinde arılar uçuşuyordu. Bu arılar Antik çağın en ünlü arıcısı Ariotaias'a aitti. Arıcılığı icat etmişti. O zaman bilinen tüm dünyaya bal satıyordu. Sadece insanlara değil, hem de aynı zamanda insanlara. İşte bu Aristaias çiçek toplamak için yere eğilen Eurydike'yi görür görmez içi alev alev yanmaya başladı ve ona doğru koştu. Eurydike kaçarken bir yılanı bastı ve üzerine bastığı yılan onu soktu.

Elindeki güzel şal ile şehirden dönen Orpheus, eve varınca sevgili karısının ölüsüyle karşılaştı. Korkunç bir üzüntüye boğulmuştu ozan, öyle bir üzüntü ki, tüm dünya buna benzer bir şeyi daha önce ne görmüş, ne de işitmişti. Hiçbir şey yemiyordu artık. Geceleri uyumuyordu. Bir an bile huzur bulamıyordu. Dalgın dalgın yürürken hüznü şarkılar besteliyordu, daha önce asla işitilmemiş ağıtlar. Bu şarkıların hepsi kaybolup gitmişti ne yazık ki, çünkü onları yürüdüğü yolda kendi hallerine bırakmıştı ve rüzgar hepsini kapıp götürmüştü.

Ve nihayetinde Orpheus dünyanın sonuna doğru yola koyuldu. Orada Hades'in krallığına, yani ölümler ülkesine açılan bir kapı vardı. Bu kapının önüne dikilmişti Orpheus, Kara yas bulutuna bürünmüş olarak hem çalıyor, hem söylüyordu. Tanrıların habercisi ve Hırsızların Tanrısı olan Hermes'in, aynı zamanda kılavuz tanrı olduğunu, ölümlerin ruhlarını yer altı Dünyası'na götürdüğünü de biliyordu. Sevgili Eurydike'sini de bu kapıdan geçirerek yer altı Dünyası'na götürdüğünü de biliyordu. Ölümlerin ve gölgelerin tüyler ürpertici krallığına götürmüştü.

Ve sonunda anlaşıldı ki, şarkıları ve müziği sadece taşları yumuşatmakla, ağaçları ve çalıları yürütmekle, dağların ona doğru hamle yapmalarına neden olmakla sınırlı değildi. Ölümlerin Yeraltı Dünyası'ndaki Styx nehrinden karşıya geçiren kayıkçı Choron'un kalbi de bu olağanüstü müzik karşısında yenik düşmüştü. Hiçbir yaşayanın karşıya geçemeyeceğini bildiği halde Orpheus'u kayığına bindirdi ve karşıya geçirdi. Fakat karşıda bir bekçi daha vardı. Cehennem köpeği Kerberos. Bu çok başlı canavar bile Orpheus'un şarkılarını dinleyince onun geçmesine izin vardı. Böylece ozan Yer altı Dünyası'na ayakbastı. Ve gör bak: O sefil, sıkıcı, karanlık, acınası ölümler ülkesi ansızın neşelendi, geçici bir rahatlamaya benzer bir şeyler baş gösterdi. Dipsiz karanlığın sonsuzluğundan ölümler Orpheus'u dinlemek üzere ona geliyordu.

Sonunda Persephone ozana acıyarak istediği izni verdi. “Eurydike’ni alarak beraberinde yukarı götürebilirsin.” Hades ise bu izne bir koşul eklemiştir: “Bunu yapabilirsin, fakat ikiniz de dünyanın ışığını tekrar görene kadar, sınırı aşıp öte tarafa geçen kadar bir kez dahi olsun dönüp ardınıza bakmamalısınız.”

Orpheus önden yürüdü. Eurydike onu takip etti, böylece birlikte Hades’i terk ettiler. Orpheus bir an bile ara vermeden çalışıyordu. Çünkü ona ara verdiği anda, yarattığı büyüün bozulacağını biliyordu. Ve dünyanın ışığını gördükleri anda Orpheus arkasını dönerek sevgilisine baktı. –Bunu neden yaptığımı bilemiyoruz. Davranışının hiçbir mantıklı açıklaması yoktur. –Ve Eurydike tam o anda Orpheus’tan tüm zamanlar için geri alındı. Her an her yerde hazır bulunan Hermes, Eurydike’yi yakaladı. Sevgili Eurydike’sinden sonsuza dek ayrı kalacaktı artık.

Orpheus o andan itibaren dünyadan elini eteğini çekti. Bir erkekler tarikatı kurdu. Bütün kadınlardan uzak durdu. Fakat günün birinde korkunç bir şey oldu. Ya kadınlar erkeklerin sevgisini kendisinden çalan Orpheus’tan bıkmışlardı ya da onu kendilerine hakim olmayacak şiddetle arzulamışlardı. Her halükarda ozanın sonu gerçek bir felaket oldu. Kadınlar bir araya gelerek erkeklere hücum ettiler. Vücudunun parçalarını ormana ve nehre attılar, şarkı söylemeye bir son vermesi için kafasını kesitiler. Fakat Orpheus’un kafası şarkı söylemeye devam etti. Kutsal liri kesik başa çivilediler ve bu müzik makinesini olduğu gibi suya attılar.

Lir ve kesik baş dalgalar tarafından Midilli Adası’na taşındılar. (Köhlmeier, 2004: 5-16)

Kırmızı Pelerinli Kent Aslı Erdoğan yayınladığı üçüncü kitabıdır. Kitaptaki başkahraman Özgür’dür. Ancak Özgür’ün kahramanı ise Ö.dür. Üst kurmaca tekniğiyle yazılan bu kitapta Özgür Aslı Erdoğan’ın, Ö. ise Özgür’ün kitabının kahramanıdır. Özgür Brezilya’nın Rio kentinde yaşamını devam ettirmeye çalışır. Rio görünüşte renkli, karnavallarıyla meşhur eğlenceli bir kenttir. Ancak Rio’yu tanıyanlar sefalet, suça batmış, fuhuş, kokain dolu bir kenttir.

Özgürü tanıdıkça Rio’yu tanırız. Orpheus miti belki de bu nokta da kendini göstermeye başlar. Sevgilisini arayan Orpheus gibi ölümler ülkesine iniş Özgürle başlar. Orda kaos, ölüm, şiddet vardır. Özgür ya bu şehirde kalıp romanı bitirecektir ya da kendi ülkesine, hayata dönecektir.

“Kafesinin kapağı açılan kanarya hemen dışarı atar kendini, pencereye uçar.” diye okumuştur bir romanda. Özgür bu ülkede özgürlüğün tadını çıkaracağını umarak yaşar. Ancak kendini dışarı atan kanaryanın sonunda öleceğini de bilir.

İnsan acısından lif lif dokunmuş Kırmızı Peleriniyle benliğimi sarıp sarmayan, keskin dişlerini karnaval maskelerinin ardına gizleyen, bana öldüresiye düşman bu kentte işim ne?” diye sorar kendine. Fakat cevabını kendi de bilemez. Bir müzik gibidir Rio. Bir ezgi duyar. Özgür’ü giderek benliğinden uzaklaştırır. Orpheus gibi müziğiyle herkesi etkilemiş ve sevdiğini son anda kaybetmiştir. Acaba Özgür de Orpheus gibi arkasına baktığı için mi kaybetmiştir.

“O müzik, seni omuzlarından kavrayıp çılgınlık ülkesine çeken o müzik siyah Orpheus’dan geriye kalan tek şeydir.” (K P K, 44)

Özgür romanını ölüme karşı zafer kazanmak için Rio’da kalarak bitirmeye çalışır. Orpheus’un sevgilisini ölümler ülkesinden geri getirmek için sürekli şarkı söylemesi gibi. Sonunda romanını bitirir. Ölüme karşı zaferini kazanmıştır artık. Son anda bir şey olur ve özgür, Ö. gibi öldürülür. Aslında yazdığı kendi ölümüdür. Orpheus’un çaldığı müzik sevgilisini geri getirmediği gibi kendi ölümüne sebep olmuştur.

Özgür Orpheus görevi görürken bu romanda kendi sonunu yazmıştır. Çıkmaması gereken bir zamanda sokağa çıkmış, hayatını kaybetmiştir.

“Uzaklaşmanın ardından bağırabilseydin o tek doğru sözcüğü... Aramış olsaydın mucizevî çağırıcıyı, bir ölüyü geri getirebilecek” (K P K, 77)

“Özgür’ün Orpheuslar gibi arkasına döndüğü an, kendini tamamladığı andır. Bireysellik kavramının kendi üzerine kapandığı, Ölümlük bilgisinin darbeyi indirdiği an. Özgür ‘özgür’ olduğu anda, kendisinden çok eski bit mitin öznesine dönüştü, çünkü kendin olmak demek ölmek demektir” (K P K, 135)

“Bir zamanlar olağanüstü güzellikte bir oğlan çocuğu doğurduğu için, son derece mutlu olan bir anne varmış. Güzellik ne demektir? Oğlan kusursuz bir güzelliğe sahip değildi. Fakat çok şirin, çekici ve ilginç bir görüntüye sahipti. Bu ne anlama gelmektedir? Eğer bir güzellik karşımıza en kusursuz biçimiyle değil de bazı noktalarda güzel olmayanla kesişen biçimde karşımıza çıkarsa, o zaman bu güzellik özel olur.

Annesi oğluna Narkissos ismini vermişti. Yüzünü altın gibi çevreleyen sarı saçları, ideal biçiminde olmayan kaşları, yeşil-mavi gözleri vardı. Annesine kalsa oğluna bir an

bile kollarının arasından bırakmazdı. Onun için endişeleniyor. Başına kötü şeylerin gelmesinden ödü patlıyordu. Oğlunun geleceğinin ne olacağını öğrenmek için, Kahin Teiresias'a danışmaya karar verdi: "Narkissos'un uzun zaman yaşayacak mı? Uzun bir yaşam sürecektir mi?"

"Evet, kadın! Oğlun Narkissos çok uzun yaşayacak, fakat tek bir koşul altında: Kendini tanımaması gerekiyor."

Narkissos'un annesi hiçbir şey anlamamıştı. "Ne anlama geliyor bu? Diye sordu kâhine.

"Oğlunun ruhunu ve ruhsal yeteneklerini tanıyabilir, bunda bir sakınca yok. Fakat ne kadar güzel odlunun asla farkına varmamalı. En güzeli, bu konuyla hiç ilgilenmemesidir. O takdirde yaşamı çok uzun sürecektir."

Narkissos henüz küçük bir çocuk olduğu için, kendisi üzerine düşünmeyi henüz bilmiyordu. Herkes ona hayran kalıyordu, fakat o asla kibre kapılmıyordu.

Günün birinde Su Perisi Ekho, suda oynayan Narkissos'u gördü. Öğlen bu arada on beş yaşına girmişti ve üst dudağı tüylenmeye başlamıştı. Ekho gizlice Narkissos'u gözetlemeye başladı. Aşık olmuştu. Ekho'nun bir konuşma kusuru vardı. Kendisine her söyleneni tekrar ediyordu. Ekho, "Aşk maceralarında ne görev vermeyi düşünüyorsun?" dedi günlerden bir gün Zeus'a.

"Hemen söyleyeyim" diye karşılık verdi Baş Tanrı. "Karım Hena'yı gördüğün anda konuşmaya başla. Senin konuştuğunu işittiğim anda Hena'nın geldiğini anlayacak ve ona göre tedbirimi alacağım."

Kıscası Tanrıların Babası için gözcülük yapacaktı Ekho. Fakat Hena aptalın teki değildi. Bana bak" dedi Ekho'ya. "Beni görür görmez kendi kendine neler söylemeye başlıyorsun böyle? Ağzından çıkanların tümünü kendin mi uyduruyorsun?"

"Hayır" dedi. Ekho titreyerek. "Ne olur ne olmaz diye. Uzun şiirler ezberledim. Çünkü devamlı söyleyecek bir şeyler bulmam gerekiyor."

Bak sen" dedi Hena. "Demek ki bir görevin var. Başını kaldır ve bana bak!"

Ekho bir anda her şeyi itiraf etti. Bir Su Perisi, Tanrıların Annesi'nin gözlerine bakarak asla yalan söyleyemez.

“Demek öyle” dedi Hena.”Seni lanetleyeceğim. Evet, bunu yapacağım. Bu andan itibaren başkalarının söylediği sözleri tekrar edip duracaksın. Fakat tamamını değil son kelimenin son hecesini.”

Zavallı Ekho artık her duyduğu kelimenin son hecesini tekrar ediyordu. Kaçıp ıssız dağ başlarında yaşamaya başladı.

Günlerden bir gün, suda yıkanan Narkissos’u seyretmek için aşağı inmişti. Ekho sırlıslıklam âşikti. Fakat Narkissos bunun farkında bile değildi. Ekho’yu dostça selamlayarak yanından geçmiş ve onunla zerre kadar olsun ilgilenmemiştir. Narkissos’un bu davranışına son derece kırılmıştı Ekho. İntikam Tanrıçası Nemesis’e seslenerek, ona uzun uzun yakardı. “İntikamımı al. Beni reddettiği için onu cezalandırmanı istiyorum. Geri çevrilmeye asla dayanmam.”

Nemesis sessizce başını salladı. Söylediklerinin Ekho tarafından tekrar edilmesini istemiyordu. Peki, bu intikam nasıl oldu? Nemesis Narkissos’u berrak bir Orman gölüne çekti. Oraya gelince de delikanlının elindeki bıçağın yere düşmesini sağladı. Narkissos bıçağını almak için yere eğilmişti ki, ansızın suda yansıyan aksini gördü.

Narkissos sudaki aksine aşık olmuştu. Gözü başka bir şey görmüyordu tüm vaktini aksini seyretmekle geçiriyordu aksini seyretmekten bir türlü vazgeçemiyordu. Orada o kadar uzun bir süre oturdu ki, sonunda olduğu yere düşüp öldü.(Köhlmeier,2004: 247-250)

Aslı Erdoğan’ın Kabuk Adamı’na baktığımızda başkahraman akademik kariyer yapan bir kadındır. Başarılı bir fizikçi olması, birçok yabancı dil bilmesi, Kabuk Adam Tony’le olan diyaloglarında narsisliğinin etkileri görülür.

“O köle ruhlu insanlarla.” (K A, 19)

“Mantıklı, kuru akademisyenler” (K A, 106)

Kendisi de akademisyen olmasına ve o akademisyenlerle bir arada olmasına rağmen yukarıda söyledikleriyle o insanları hor gördüğünü anlarız. Bu insanlarla anlaşmamasını, kendini asla onlardan biri gibi görememesini narsis karakterinin bir izi olarak algılamak mümkündür.

“Kendini beğenmişlikte o kadar ileri gidebilir ki, başkalarının kendisi hakkında vereceği yargıyı hiç önemsemez...” (Adler, 2008: 222)

Roman kahramanı Kabuk Adam Tony’le “takılırken” diğer akademisyenlerin kendisi hakkında ne düşündüğünü önemsemediğini her fırsatta dile getirir. Ancak

düşündükleri, tahmin ettiği şeyler hakkında yorum yapmaktan da kaçınmaz. Alfred Adler'in de ileri sürdüğü gibi kendini beğenmişliğin en önemli belirtilerindendir.

“Entelektüel olmanın ağır kafeslerine. ” (K A, 104) isyan eder. Aslında kendini aşağılıyormuş gibi görünse de asıl yanlışın onların olduğunu söylüyor. Bulunduğu ortama uyumsuz olduğunu düşünerek narsismin emarelerini gösteriyor.

“Yine kendini beğenmiş, kimi insan vardır ki, öne çıkmaya yanaşmaz, kalabalık arasına hiç karışmayacak, kendini topluluklardan uzak tutar.” (Adler, 2008: 226)

Roman kahramanı olan fizikçi kadının kendini akademik ortama asit hissetmemesi, aslında sadece akademik ortama değil, doğup büyüdüğü ülkeye, bulunduğu konuma yabancı hissetmesi kendini beğenmişlik göstergesi olarak algılanabilir. Bu toplumdışlılığıyla övünmesi ona en fazla narsis karakter özelliği verir.

Karayip Adası'nda yaşayan Kızılderililerin hayatıyla yakından ilgilenen kahraman aslında siyahîleri hor görmediğini, hatta kendini onlara yakın hissettiğini savunurken gettodan, siyah bir erkek olan Tony'nin ona suçu, cinayeti çağrıştırmaması narsis kişiliğinin ve karakterindeki çelişkinin ifadesidir.

Tony'le arasına her zaman bir mesafe koyması, ona tam olarak yakın olamayışı, yaşadığı olumsuz duyguları daima karşıdakine yüklemesi narsis özelliklerindedir.

2.7. Diğerleri

Renklerin insan üzerindeki etkilerini yabana atmak mümkün değildir. İnsanların kişilikleri kullandıkları renklere bakılarak çözülebilir. Her rengin farklı anlamları vardır. Ancak her renk her insana aynı şeyi çağrıştırmayabilir. Aynı renk farklı bireylere farklı anlamlar ifade eder.

Aslı Erdoğan renkleri, anlatılarında çok fazla olmasa da kullanmıştır. Renklerin kendi karakteristik neden ve sonuçlarına sahip olduklarını biliyoruz.(Wittgenstein, 2007:)

“Benim gözlerim mavi-gri, aslında maviden çok gri. Çok satan aşk ve casus romanlarının erkek kahramanları, hep sert ve keskin bakışlı, “karakter sahibi” ve her nedense gri gözlüdür. Gri, şüphenin, esrarın, tıkr tıkr işleyen ölümcül bir beynin rengi olarak sunulur. (M M, 7)

“Gri iki en uç renk arasında yer alır.”(Wittgenstein, 2007: 42)

Yazar griyi şüphenin, gizemin rengi olarak tanımlar. Karakter sahibi insanların rengidir der. Griye kendi psikolojisine göre anlam yükler. Mavi gökyüzünün de rengi olduğu için sonsuzluğu çağırır. Sonsuzluk da bilinmeyi. Griyle bir arada kullanıldığında bilinmezliğin ve gizemin rengi olduğu düşünülebilir.

“Benimle gözle görülür tek ortak yönü ise devamlı siyahlar giymesi.” (M M, 60)

Runge siyahın kirlendiğini söylüyor, Bu ne demektir? Bu siyahın hislerimize etkisi midir? (Wittgenstein,2007: 46) Siyah daha çok olumsuzlukları ifade eder. Karanlık, boşluk, tahribat, üzüntü, kötülük gibi kavramları çağırır. Hatta yas rengi olduğu için ölümü çağırır.

“Bomboş beyaz bir kâğıt gibi...” (H S, 72)

Beyaz daima saflığı, duruluğu temsil eder. Sonsuzluğu çağırır. Dinginlik, huzur verir. Işık yayar. Kutsallığı ifade eder.. Tüm renkleri çözer.. Onları farklı renkler haline getirir.

“Kırmızı artık aynı kırmızı değil, kız çocuk kırmızısı değil. Kan rengi, utanç rengi, tokat rengi çok lekeli” (H S, 141)

Aslında kırmızı olumlu, olumsuz iki kavramı da bünyesinde barındırır. Mutluluğun, canlılığın, hareketin rengi olarak bilindiği gibi şiddetin rengi olarak da bilinir. Yazar bu ifadedeki kırmızıyla kan kırmızısını çağırır. Acının utancın rengi haline getirir. Olumlu çağırışından ziyade olumsuzluğuyla ele almıştır.

“Şafak kırmızısı, kan kırmızısı, alev kırmızısı saatlerde gördük onu.(T B V D, 85)

Fizik veya doğa bilim enerji ve maddenin etkileşimini inceleyen bilim dalıdır. Fizik kâinatın temel prensiplerindedir. Madde ve madde bileşenlerini inceleyen, aynı zamanda bunların etkileşimlerini açıklamaya çalışan Fizik’in amacı evrendeki olayların doğasını temel ilkelerden yola çıkarak anlamaktır. (tr.wikipedia.org)

Aslı Erdoğan yazar kimliğiyle öne çıkmış olmasına rağmen aslında önemli bir fizik deneyinin içinde doktora yapmaya hak kazanmış önemli fizikçilerdendir. Fizik masterını yarıda bırakarak yazar olmaya karar veren Aslı Erdoğan fizikten tamamen koptuğunu söylese de anlatılarında fizik terimlerini kullanır. Bu terimlerle edebiyatı, hayatı yoğurur. Fen Bilimlerle insani bilimleri birleştirmiştir.

“Bir fizikçi olduğun sürece senden istenen, insanın kendisine de sırt çevirmendir zaten.” (K A, 30)

Kendilerini sadece bilime adanmış insanların oluşturduğu çok büyük bir deneyde çalışma fırsatı bulan yazar gözlemleriyle de edebiyat hayatına katkı sağlamıştır. İnsanlık için iyi bir şeyler yapmaya çalışan insanlar aslında kendi öznelliklerini yitirirler. Hayatlarının merkezinde sadece uğraştıkları ana bilim dalı vardır. Sosyal ilişkiler kurmayı çoktan unutmuş olan bu insanlar çevrelerindeki insanlar bir yana kendilerine bile sırt çevirmişlerdir. Bireyselliklerini tamamen yitirmiş, makineleşmişlerdir.

“Homojen hayatıma biraz serüven kattım. (K A, 126)

Fizikçi kimliğini sık sık hatırlatan kahraman hayata bir yazar gözüyle baksa da fiziğin etkisinden kurtulması kolay değildir elbette. Her ne kadar fiziği sevmediği ondan kurtulmak istediğini her fırsatta dile getirirse de yine de fizikten tam anlamıyla vazgeçemiyor. Homojen tamamen aynı ya da yakın değerleri içeren bir kavramdır. Bir değişiklik, hareket olmadan yaşayan kahraman hayatının tek düzeliğinden dert yanar aslında homojen kavramıyla hayatını niteleyerek. Kendi hayatını da içinde bulunduğu deney gibi bir görev şeklinde görür. Yaşadığı aşkı bir serüven, bir farklılık olarak görür.

“Şu anda ben varım, varım.” (M M, 43)

Varlık dünyada etkin olarak bulunuş demektir. Önce varlık, sonra öz gelir.(Sartre,1960: 8)Bir şeyin tanımlanamaması onun yok olduğunu göstermez. Belirtileriyle karşılaştığımız her şey vardır aslında.

Varoluşçuluk, ortada olan bir durumu sadece yansıtmakla kalmaz. Aynı zamanda ona tepki gösterir. Çağımız kişisi bırakılmış, yalnız, umutsuz, güvensizdir. Bunları tanıması yetmez. Bunlara karşı bir çözüm bulmalıdır. Bireysellik daima ön plandadır. Toplumsal sorunlara bireysel yollar aranarak çözüm bulunmaya çalışılır. Yalnızca kişinin tek başına kavradığı an önemlidir.

Yitik gözün boşluğunda adlı hikayesinde gözünü kaybeden kahramanın kaybetmenin korkusuyla varlık sorunu üzerinde durur. Gözünü kaybettikten sonra varlığına kendini inandırmak için var olduğunu tekrarlar. Hem de yüksek sesle.

“Adımlarımı dinliyorum, kalp atışlarım güven verici ve ritmik. Var-ım, var-ım, var-ım.” (M M, 43)

Adımlarının sesini duyabilen, kalp atışlarını hissedebilen kahraman için varlık mutlaktır. Gözünü kaybettikten sonra yaşadığı yok olmuşluk duygusunu yüksek sesle yadsıyarak varlığını her şeyden önce kendisine ispatlama çalışır. Varlık somut bir kavramdır, ancak psikolojik boyutu çok önemlidir. Gerçekte duygudur asıl olan. İnsan kendisini nasıl hissediyorsa yaşadığı da odur. Yaşadıklarının sonucu olarak varlığından, kendinden şüpheye düşen kahramanın kendini ikna etmesi elbette çok önemlidir. Ancak tek başına bu yeterli olmaz. Başkası hem varoluşumuz hem de kendimizi bilişimiz için gereklidir.

“Ben hep olduğum yerde dururum. Benim varoluşum durağanlıktır. “(M M, 101)

Varoluşumuzu ispatlamak için harekete ihtiyaç yoktur. Varlık felsefesinin temelinde nasıl var olduğumuzdan ziyade var olup olmadığımız yatar.

“İnsan var olduktan sonra var olmak istediği gibi olur. Kendini nasıl yaparsa öyledir yani. (Sartre, 1960, 40)İnsan kendi hayatından başka bir şey değildir. İnsan bir uzun bir zincirdir. Yaptığı, yaşadığı her şey o zincire eklediği bir halkadır.

Anlatılarının temeline bakıldığında varlık problemi göze çarpar. Kendine de dünyaya da yabancılaşmış, kendisini arayan varlığını sorgulayan kahramanlar ön plandadır. Aslı Erdoğan varoluşçuluğunu incelediğimizde insanların nesnelere dünyasına fırlatılmış olduğu düşüncesi hâkimdir. Her fırsatta varlığını, olduğu hayatı, bulunduğu ülkeye ait olup olmadığını sorgular.Aslı Erdoğan kişileri hem kendilerini hem de birbirlerini sıkıştırır., tedirgin ederler. Kendi tiksintileri, boşlukları, saplantıları dışında bir şey bilmezler, görmezler. Aşk bile bir başarısızlık konusudur onlar için. Başkalarıyla, çevreleriyle kurdukları bağlantılar oldum olası acı, aldatıcıdır.

SONUÇ

Türk Edebiyatı geçmişten günümüze kadar önemli değişimlere uğramıştır. Bu değişimlerin içinde önemli bir yer edinen Aslı Erdoğan günümüz çağdaş yazarlarındandır. Kendi ülkesinde gerekli ilgiyi görememiş olsa da yabancı ülkelerde önemli başarılar elde etmiştir. Kitaplarıyla çeşitli ödüller almış, eserleri çeşitli dillere çevrilmiştir.

Aslı Erdoğan anlatılarına bakıldığında klasik roman anlayışında eser vermediği söylenebilir. Olay örgüsünün üzerinde durmak yerine genellikle durum ve olguların üzerinde yoğunlaştığı söylenebilir. Şahısların başından geçen olaylardan ziyade hissettikleri, içlerinde yaşadıkları çatışma ön plandadır. İzlek deyince akla yazarın bilinçaltı gelir. Tema yazar esere başlamadan belli olan bir olgudur. İzlek ise yazım esnasında kendiliğinden çıkan bir olgudur. İzlek, aslında yazarın dünyasına girebilmek için ipucu niteliği taşır.

Aslı Erdoğan anlatılarının bir başka özelliği de zaman ve mekânın da geri plana itilmesidir. Anlatıların tümünde mekân canlı bir varlık gibidir. Donuk olan mekân değil olay örgüsüdür. Bireyi kuşatan, eylem ve davranışlarını biçimlendiren mekânlar, anlatı kahramanının ruh halini de yansıtır. Sürekli yolculuk halinde olmaları kahramanların aidiyetsizlik duygusunu yoğun bir şekilde yaşadıklarının bir göstergesidir denilebilir.

Zaman kavramına baktığımızda klasik romanlardaki zaman algısında çok farklı olduğu görülür. Dışarıdaki zamandan ziyade kişinin bireysel zamanı ön plandadır. Aslı Erdoğan kahramanlarının çoğu şimdiki zamanda yaşamazlar. Geçmişe bağlıdırlar. Geçmişte yaşadıkları olumsuz durumların içindedirler sürekli. Dışarıdaki zamanı ve mekânı anlatıyormuş gibi görünse de aslında anlattığı kendi içindeki, kendini ait hissettiği zamandır.

Yazarın yaşadığı çelişkileri, kendisiyle hesaplaşmalarına sıklıkla tanık olur okuyucu. Günümüz romanlarına gelene kadar verilen eserlerde şahıslar birer 'tip'tir. Ancak Aslı Erdoğan anlatılarına baktığımızda karşımıza 'birey' çıkar. Kendine ait değerleri anlatır. Toplumla uyuşması gerekmeden sadece kendini anlatır. Birey bu dünyaya fırlatılmıştır ve yalnızdır. Nereye ait olduğunu bilmeden sürekli seyahat halindedir. Asında bu kendi içinde çıktığı yolculuğu da simgeler. Kendini aramak için yola çıkması ve yaşadığı terk edilmiş duygusu bireyde karamsarlık, yalnızlık gibi duyguların ortaya

çıkmasına da neden olur. Bu nedenle Aslı Erdoğan kahramanlarının hepsi içinde buldukları topluma yabancı, karamsar, ölüme yakın kahramanlardır.

Kaderciliği çok fazla kabul ettiği söylenemez. Yaşadığı her şeyi kendi seçimiyle yaşadığına inanır. Hatta ölümü bile kendi elindedir. Bu nedenle intihar eğilimini hissederiz kahramanlarda. Topluma ve toplumsal değerlere karşı çıkan anlatı kahramanlarının okuyucuya vermek istediği en önemli mesaj kişinin, birey olabilmesi için özgür olması gerektiğidir. Bireyin kendi olması, kendilik değerlerini fark etmesi hayatın önemli amaçlarından biridir. Öz farkındalığını keşfedebilmesi için 'öteki'ye ihtiyaç duyması olağandır.

Varoluşçular felsefelerini kendileri ve kendi hayatları üzerine kurarlar. Aslı Erdoğan'ın, varoluşçu felsefeye yakın olduğu anlatılarından rahatlıkla anlaşılır. Varoluşçu felsefeyi benimseyen yazarların ortak özelliği olarak kendi hayatlarından edindikleri tecrübeleri anlatırlar. Ancak amaçları yaşadıkları tecrübelerden yola çıkarak insanlığı uyarmak değildir. Sadece anlatırlar. Anlatmak için anlatırlar. Dolayısıyla anlatıcı ben-anlatıcıdır. Anlatılarının çoğu otobiyografik anlatı niteliğindedir. Bu nedenle ben-anlatıcı olması çok doğaldır.

Olay örgüsü silikleşmiştir. Ön planda olan olay örgüsünden ziyade anlatı kahramanının aklından geçenlerdir. Bu nedenle monologlar ön plandadır. Bilinç akışı tekniği yoğun olarak kullanılır. Birey sürekli kendi iç beniyile konuşur, kendisiyle hesaplaşır. Etrafındaki nesnelere anlamlar yükleyerek onları canlı birer varlık haline getirir.

İnsan çok özelliği olan bir varlıktır. Bazen bu özellikler birbiriyle çelişebilir. İnsanın en önemli özelliklerinden biri toplumsal bir varlık olmasıdır. Topluma ayak uydurması ötekileştirildiğinin, uydurmaması ise 'öteki' olduğu anlamına geliyor. Aslı Erdoğan anlatılarının temel çatılarından biridir 'öteki' kavramı. Dünyaya hep ötekinin gözüyle bakar ve bu nedenle genellikle yalnızdır.

Tezimizi iki bölümde incelemeye çalıştık. Birinci bölümde yazarın hayatı ve edebi kişiliğiyle ilgili bilgiler vermeye çalıştık. Anlatılarını yüzeysel olarak tanımaya ve tanıtmaya çalıştık. Başından geçen olumsuzlukları, acı ve şiddetle iç içe olmasını ve aldığı ödülleri inceledik.

İkinci bölümde ise anlatılarından hareketle yazarın iç dünyasında gezinmeye çalıştık. Okuyucuya anlattıkları, anlatılarına yansıttıklarıyla yazarı tanımaya denedik.

Varoluş, bireyleşme, ölüm, intihar, şehir ve aşk kavramlarının yoğun olarak işlendiğini gördük.

Yazarın bütün anlatılarını okurken sanki kendi hayatını okuyormuş izlenimine kapılırız. Sanki okuduğumuz kurgulanmış bir metin değil bir hayat hikâyesidir. Bu da anlatılarında kendisiyle çok fazla benzerlikler gösteren kahramanları kullanması ve başlarından geçen hemen her olaya yazarın röportajlarında rastlamamızdır. Zor geçen çocukluk yılları, tecavüze uğraması, yaşadığı aşkların hüsrarla bitmesi bize hep yazarın söylediklerini hatırlatır. Anlatıları için seçtiği mekânlarda mutlaka yaşamış olan yazar belki de tanıdık yerler olmasını istemiştir.

Sonuç olarak, Aslı Erdoğan anlatıları vesilesiyle izlek kavramına değinmeye çalıştık. Günümüzün sorunlarından olan yabancılaşma kavramını örneklerle tanımaya çalıştık. Toplam 8 anlatısı olan yazarın günümüz edebiyatçıları içinde önemli bir yer teşkil ettiği görülür. Ve Lire Dergisi tarafından geleceğe alacak 50 yazar arasında gösterilir.

KAYNAKÇA

- Adler, Alfred, İnsan Tanıma Sanatı,(Çev. Kamuran Şipal), İst., 2008
- Adler, Alfred, İnsan Tanıma Sanatı,(Çev.Ayda Yörükkan, İst., 2000
- Aktaş, Şerif, Roman Sanatı Ve Roman İncelemesine Giriş,Akçağ Yay., Ankara, 2005
- Aktan, İrfan, Aslı Erdoğan İle Söyleşi, Yeni Aktüel, 2009
- Altan, Sanem, Hoyratlığın Karşısında İnce Ve Güçlü Bir Direnç, Radikal, 1998
- Arslan, Fatih, Öykünün Sesini Kısmak, Salkımsöğüt Yay., Erzurum, 2009.
- Arslan, Fatih, İlhan Tarus (İnsan-Eser), Doktor Tezi, Fırat Üniversitesi, 2005
- Assmann, Jan, Kültürel Bellek, (Çev. Ayşe Tekin), Ayrıntı Yay., İst., 2001
- Atay, Oğuz, Tutunamayanlar, İletişim Yay., İst. 2004
- Aydın, N., Haldun Taner'in Öykülerinde İzleksel Yapı,(Fırat Üniversitesi Sos.Bil.Ens. Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 2010
- Bachelard, Gaston, Mekanın Poetikası, (Çev. Aykut Derman), Kesit Yay.,İst., 1996.
- Batailles, Georges, Erotizm,(Çev.Bora Akad), Kelebek Yay.2006
- Batur Enis, Yazının Ucu, YKY, İst., 1993
- Bilgin, Nuri, Kimlik İnşası,Aşına Kitaplar, 2007
- Bloom, Harold, Etkilenme Endişesi,(Çev. Ferit Burak Aydar), Metis Eleştiri, İst. 2008
- Botton, Alain De, Aşk Üzerine,(Çev. Ahu Antman), Sel Yay., İst. 2010
- Butler, Judith, Cinsiyet Belası,(Çev. Başak Ertür) Metis Yay.,İst., 2005
- Çetişli, İsmail, Batı Edebiyatında Edebi Akımlar, Akçağ Yay., Ankara, 2006
- Demir, Yavuz, İlk Dönem Türk Hikayelerinde Anlatıcılar Tipolojisi, Dergah Yay.,İst., 2002
- Dündar, Can, Şehir Ve İnsan, 2001
- Ercan, Hülya, Genç Yetişkinlerin Aşk Biçemleri Ve Benlik Tipleri,Doktora Tezi, Ankara, 2008
- Erdoğan, Aslı, Kabuk Adam, Everest Yay., İstanbul,2006
- Erdoğan, Aslı, Mucizevi Mandarin, Everest Yay.,İst.,2009
- Erdoğan, Aslı, Kırmızı Pelerinli Kent, Everest Yay., İst.,2009
- Erdoğan, Aslı,Bir Yolculuk Ne Zaman Biter, Can Yay., İst.,2000
- Erdoğan, Aslı, Hayatın Sessizliğinde, Merkez Kitaplar, İst., 2005

- Erdoğan, Aslı, Taş Bina Ve Diğerleri, Everest Yay.,İst.,2009
- Erekli, Zeynep, 8 Kadın: Aslı Erdoğan, TimeOut İstanbul, 2008
- Freud, Sigmund, Cinsellik Üzerine,(Çev. Emre Kapkın), Payel Yay., İst., 2006
- Fromm, Eric, Sevmeye Sanatı, (Çev. Yurdanur Salman) Payel Yay.,1995
- Gasset, Ortega, İnsan Ve Herkes,(Çev.Neyriye Gül Işık),Metis Yay., 2007
- Girard, R., Romantik Yalan ve Romansal Hakikat Edebi Yapıda Ben ve Öteki, (Çev. Arzu İldam), Metis Yay., İst., 2001
- Hece, Edebiyatta Paradoksun Biçimi: İroni, Ankara, 2007
- Kierkegaard, Soren, Ölümçül Hastalık Umutsuzluk, (Çev. Mukadder Yakupoğlu), DoğuBatı Yay. Ankara, 2007
- Korap, Elif, Aslı Erdoğan, Milliyet Pazar, 2005
- Korkmaz, Ramazan, Aytmatov Anlatılarında Ötekileşme Sorunu Ve Dönüş İzlekleri, Grafiker Yay.,Ankara, 2008
- Korkmaz, Ramazan, İkarus'un Yeni Yüzü Cahit Sıtkı Tarancı, Akçağ Yay.,Ankara, 2002
- Korkmaz, Ramazan, Sabahattin Ali (İnsan-Eser), YKY Yay., İst., 1997
- Korkmaz, R., "Romanda Mekanın Poetiği" Edebiyat ve Dil Yazıları Mustafa İsen'e Armağan, Ankara, 2007.
- Köhlmeier, Michael, Tanrıların Masalları,(Çev.Atilla Dirim) Yurt Kitap Yayın, Ankara,2004
- Köse Öktener, Aslı, Acılardan Güzel Bir Şarkı, Elele Dergisi, İst., 2009
- Köyoğlu, Özlem, Kimse İşkenceden Melek Çıkmaz, Akşam Gazetesi,2009
- Oskay, Ünsal, Kent Ve Kentlilik Üzerine, Varlık Dergisi, Sayı:1036, İstanbul, 1994
- Özcan, Tarık, Şair Ve Sözün Mahşeri Oktay Rifat, Akçağ Yay.,Ankara, 2005
- Özcan, Tarık, Aykırı Ve Şair İlhan Berk, Popüler Yay.,İst., 2009
- Sartre, J.Paul, Varoluşçuluk,(Çev.Asım Bezirci), Say Yay.,İst, 2010
- Sartre, J.Paul,Akıl Çağı Özgürlüğün Yolları, (Çev.Gülseren Devrim), Can Yay.,İst., 2009
- Sorgun, Hüseyin, Arafta Bir Kadın; Aslı Erdoğan, Zaman Gazetesi, 2001
- Şafak, Elif, Araf, Metis Yay.,İst., 2008
- Türkçe Sözlük, TDK Yayınevi, Ankara, 1998
- Tekin, Mehmet, Roman Sanatı 1, Ötüken Yay., İst.,2003
- Uzuner, Buket, Vatankitap, İstanbul, 2010

Yalom, Irvin, Güneşe Bakmak Ölümle Yüzleşmek,(Çev. Zeliha İyidoğan Babayiđit), Kabalcı Yay., İst., 2008

Yılmazçelik, Cansu,Naif , Kırılığan Ve Güçlü Bir Yazar; Aslı Erdoğan, Taraf Gazetesi, İst., 2009

Yücel, Müslüm, Edebiyatta İntihar Ve ölüm, Agora Kitaplığı, İst., 2007Wittgenstein, Ludwig, Renkler Üzerine Notlar,(Çev. Ahmet Sarı), Salkımsöğüt Yay., Ankara, 2

ÖZGEÇMİŞ

1985 Yılında Malatya'da doğdum. İlk ve ortaöğretimimi Malatya'da bitirdim. 2004 yılında İnönü Üniversitesi'nde Türk Dili Ve Edebiyatı bölümünü kazandım. 2008 yılında mezun oldum. Mezun olduğum sene Fırat Üniversitesi Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalında tezli yüksek lisans programına girdim. Yabancı dilim İngilizcedir.